

DANIEL

1/2020

Průvodce studiem Bible

Obsah

1. Od čtení k pochopení
2. Z Jeruzaléma do Babylónu
3. Od tajemství ke zjevení
4. Z ohnivé pece do paláce
5. Od pýchy k pokoře
6. Od domýšlivosti ke zkáze
7. Ze lvích spárů do společnosti andělů
8. Z rozbouřeného moře do nebeských oblaků
9. Od poskvrny k očištění
10. Od pokání k útěše
11. Od zápasu k vítězství
12. Od severu a jihu do nádherné země
13. Z prachu ke hvězdám

Za materiály ke studiu sobotní školy je zodpovědné oddělení sobotní školy při Generální konferenci Církve adventistů sedmého dne a oddělení sobotní školy při Česko-Slovenské unii. Text materiálů byl při překladu upraven podle pravidel dohodnutých s oddělením sobotní školy při Generální konferenci.

Daniel

Průvodce studiem Bible

1. čtvrtletí 2020

Autor: Elias Brasil de Souza

Šéfredaktor: Clifford R. Goldstein

Foto: iStock

Grafická úprava a sazba

Vydala Církev adventistů sedmého dne

Vytiskla tiskárna ARTRON, s.r.o., Boskovice

Vydání první, Praha 2019

ISBN 978-80-88026-29-7

ISSN 0409-3208

Úvod

Daniel, prorok konce

Období konce devatenáctého století a začátku století dvacátého naplnilo celý západní svět optimismem. Díky vědeckým objevům a novým technologiím měli lidé pocit, že nastává zlatý věk a lidstvo čeká budoucnost plná nádherných možností bez válek, nemocí, chudoby a hladu. Takové bylo očekávání.

Dějiny dvacátého století ukázaly, že tyto naděje byly nejen naprosto chybné, ale i pošetilé a naivní. To nám pomáhá pochopit, proč při vstupu do jednadvacátého století lidstvo nepoživalo v souvislosti s budoucností žádný optimismus.

Z pozemského pohledu se svět zdá být poměrně pochmurným místem, a co je ještě horší, nezdá se, že by existovaly vyhlídky na zlepšení. Lidé mají dnes stejné sklony k chamtivosti, násilí, dobyvačnosti, utlačování, zneužívání a sebezničení, jaké měli naši předkové v minulosti. A navzdory nepochybné užitečnosti mnoha technologických vymožeností, přispívají často právě tyto výtoky k výše zmíněným projevům zla.

Nic z toho by nás nemělo překvapit, když si uvědomíme, že člověk je poznamenán hříchem – přesně jak čteme u proroka Jeremjáše: „Nejúskočnější ze všeho je srdce a nevyléčitelné. Kdopak je zná?“ (Jr 17,9) A jak říká samotný Ježíš: „Povstane národ proti národu a království proti království, bude hlad a zemětřesení na mnoha místech.“ (Mt 24,7)

A přesto, uprostřed všeho zoufalství a neštěstí můžeme studovat knihu Daniel, která má obrovský přínos právě pro nás, kteří žijeme v „době konce“ (Da 12,9). Na stránkách této biblické knihy najdeme mocné, logické a víru potvrzující důkazy nejen pro naši důvěru v Boha, ale i pro vše, co pro nás vykonal Ježíš Kristus na kříži a co zaslíbil v souvislosti se svým druhým příchodem.

Uvažujeme o tom. Napříč knihu Daniel (kapitoly 2, 7, 8 a 11) vidíme z různých úhlů posloupnost velkých říší: Babylón, Médo-Persie, Řecko, Řím a věčné Boží království, které nastane po druhém příchodu Ježíše Krista. Z našeho dnešního pohledu můžeme konstatovat, že všechny zmíněné říše povstaly a padly přesně tak, jak to bylo předpovězeno. A v případě Říma vidíme, že tato mocnost povstala a v transformované podobě trvá i dnes, jak to Daniel zaznamenal. Nohy částečně ze železa a částečně z hlíny (Da 2,33.41), stále ještě rozdělené národy Evropy, projevy papežství i světové dějiny nám potvrzují spolehlivost a důvěryhodnost biblického proroctví. Máme více důvodů k tomu, abychom důvěřovali spolehlivosti proroctví než někdo, kdo žil v době Babylónu nebo Řecka, nebo dokonce v prvních letech existence Římské říše.

Pokud bychom si představili časovou osu tvořenou informacemi z proroctví, pak uvidíme, že Daniel přináší pravdivé informace o všech královstvích, která vznikla a také zanikla. Máme tedy důvod důvěřovat mu i v souvislosti s jediným královstvím, které ještě nepovstalo. Je jím věčné Boží království, které má být ustaveno po druhém příchodu Ježíše Krista.

Ano, kniha Daniel zůstává mocným a víru povzbuzujícím dokumentem zejména pro nás, adventisty, kteří na jeho stránkách nacházíme texty důležité pro naše učení. Mezi nimi má velký význam především verš Daniel 8,14: „Rekl mi: „Až po dvou tisících a třech stech večerech a jitrech dojde svatyně spravedlnosti.“ Tento text souvisí s verši Da 7,22.26.27, které ukazují, že po nebeském soudu, který probíhá ve prospěch svatých Nejvyššího, bude ustanoveno věčné Boží království. V protikladu k nestálým světským říším bude toto království trvat věčně.

Vedle „velkého obrazu“ světových dějin a vesmírných událostí můžeme díky knize Daniel poznat, jak blízko je Kristus každému z nás osobně. Ať už jde o Nebúkadnesarův sen, nebo o Danielovo vysvobození z jámy plné lvů, kniha představuje Boží přítomnost a jeho blízkost v životě každého z nás. Jak řekl prorok Daniel hříšnému králi Belšasarovi, je to Bůh, „v jehož rukou je tvůj dech a všechny tvé cesty“ (Da 5,23).

Kniha Daniel, kterou budeme toto čtvrtletí studovat, zůstává stále tím, čím byla v době svého vzniku před tisíci lety: mocným zjevením lásky a charakteru našeho Pána Ježíše Krista.

Elias Brasil de Souza pracuje jako ředitel Biblického badatelského institutu (BRI) při Generální konferenci CASD. Je teologem, doktorát z Výkladu a teologie Starého zákona obhájil na Teologickém semináři Církve adventistů sedmého dne na Andrewsově univerzitě.

Od čtení k pochopení

Texty na tento týden

L 24,25–27; 2Pt 3,3–10; Jon 3,3–10; Nu 14,34; Da 9,23; 10,11.12

Základní verš

„Filip k němu přiběhl, a když uslyšel, že ten člověk čte proroka Izaiáše, zeptal se: ‚Rozumíš tomu, co čteš?‘“ (Sk 8,30)

Na počátku vzniku církve adventistů sehrálo velkou roli studium knihy Daniel – a právě této knize se budeme věnovat celé čtvrtletí. Než začneme, stanovme si pravidla, podle kterých budeme při našem studiu postupovat.

1. Vždy budeme mít na paměti, že ústřední postavou knihy Daniel (podobně jako celé Bible) je Kristus.
2. Kniha Daniel je uspořádána způsobem, který nám pomáhá pochopit hlavní smysl knihy a zároveň podtrhuje i její literární krásu.
3. Je důležité porozumět odlišnosti mezi klasickým a apokalyptickým proroctvím. To nám pomůže vidět rozdíly mezi proroctvím Daniela a proroctvími například Izaiáše, Ámose nebo Jeremjáše.
4. Při studiu časových proroctví je potřeba pochopit, že prorocký rámec se u Daniela týká dlouhých období a vysvětluje se principem den za rok.
5. Chceme zdůraznit, že kniha Daniel tlumočí nejen prorocké informace, ale má velmi intenzivní poselství i pro náš každodenní osobní život.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

KRISTUS – ÚSTŘEDNÍ POSTAVA KNIHY DANIEL

²⁵A on jim řekl: „Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci! ²⁶Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy?“ ²⁷Potom začal od Mojžíše a všech proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve všech částech Písma. (L 24,25–27)

Zkoumáte Písma a myslíte si, že v nich máte věčný život; a Písma svědčí o mně. (J 5,39)

¹⁹Vždyť Boží Syn Ježíš Kristus, kterého jsme u vás zvěštovali my – já a Silvanus a Timoteus – nebyl zároveň „ano“ i „ne“, nýbrž v něm jest jasné „Ano!“ ²⁰Ke všem zaslíbením Božím, kolik jich jen jest, bylo v něm řečeno „Ano“. A proto skrze něho zní i naše „Amen“ k slávě Boží. (2K 1,9.20)

Osobní studium

Přemýšlej o úvodních verších. Jak vysvětlují, že Kristus stojí v centru pozornosti celé Bible?

Není pochyb o tom, že Ježíš je ústřední postavou Písma, a samozřejmě to platí i pro knihu Daniel.

První kapitola například mimo jiné ukazuje – omezeným a nedokonalým způsobem – že Danielova zkušenost je podobná tomu, co prožil Kristus, který opustil nebesa, aby žil v hříšném světě a čelil mocností temnoty. Kromě toho byli Daniel a jeho společníci podobně jako Kristus obdařeni Boží moudrostí, aby byli schopni odolat vlivu společnosti, která je obklopovala.

Druhá kapitola v souvislosti s koncem času hovoří o kameni, který naznačuje, že Kristovo království nakonec nahradí všechna království světa.

Třetí kapitola zjevuje Krista, který doprovází své věrné služebníky i do ohnivé pece.

Čtvrtá kapitola popisuje, jak Bůh zbavuje na určitý čas Nebúkadnesara jeho království, aby si král uvědomil, že „Nebesa mají moc“ (Da 4,23). Vyjádření „Nebesa mají moc“ nám připomíná, že Kristus jako „Syn člověka“ (Da 7,13) přijímá vladařskou moc, slávu a království, jak o tom mluví Daniel 7.

Pátá kapitola hovoří o porážce Babylónu Peršany a o smrti krále Belšasara. To vše se odehrálo během noci naplněné oslavami. Jednalo se o předzvěst pádu satana a zničení Babylónu Kristem a jeho anděly na konci času.

Šestá kapitola ukazuje spiknutí proti Danielovi, které v mnohém připomíná falešná obvinění vznesená proti Ježíši kněžími. Navíc, podobně jako se král Darjaveš neúspěšně snažil zachránit Daniela, pokoušel se i Pilát neúspěšně zachránit Ježíše (Mt 27,17–24).

Sedmá kapitola zobrazuje Krista jako Syna člověka, který přijímá království a vládu nad svým lidem.

Osmá kapitola zjevuje Krista jako kněze v nebeské svatyni.

Devátá kapitola poukazuje na Kristovu oběť. Ježíš svou smrtí potvrdil smlouvu se svým lidem.

Kapitoly deset až dvanáct představují Krista jako Michaela, velkého knížete a nejvyššího ochránce, který vítězně bojuje proti silám zla a zachraňuje Boží lid – dokonce i z moci smrti.

Pamatujme tedy na to, že Kristus a to, jak jednal, je hlavním tématem knihy Daniel. V každé kapitole knihy se nachází klíčová myšlenka nebo zkušenost, která poukazuje na Krista.

Aplikace

Jak můžeme dát Krista na nejdůležitější místo v našem životě, ať už prožíváme cokoli – potíže a zkoušky, anebo prosperitu a spokojenost? Proč je to důležité?

BŮH – SVRCHOVANÝ VLÁDCE DĚJIN

³¹Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já, Nebúkadnesar, své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého, neboť jeho vladařská moc je věčná, jeho království po všechna pokolení. ³²Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic. Podle své vůle nakládá s nebeským vojskem i s obyvateli země. *Není, kdo by mohl zabraňovat jeho ruce a ptát se ho: „Co to děláš?“* (Da 4,31.32)

Osobní studium

Uspořádání aramejské části knihy Daniel, tedy kapitoly 2 až 7 (knihy je psána zčásti hebrejsky a zčásti aramejsky) má strukturu, která pomáhá zdůraznit hlavní poselství nejen této části, ale i celé knihy.

A. Nebúkadnesarův sen o čtyřech královstvích (Daniel 2)

B. Bůh zachraňuje Danielovy přátele z ohnivé pece (Daniel 3)

C. Soud nad Nebúkadnesarem (Daniel 4)

C'. Soud nad Belšasarem (Daniel 5)

B'. Bůh zachraňuje Daniela z jámy plné lvů (Daniel 6)

A'. Danielův sen o čtyřech královstvích (Daniel 7)

Tento způsob literárního uspořádání zdůrazňuje hlavní myšlenku tím, že ji klade do prostředí celé struktury. V našem případě se tak na hlavní místo dostávají body C a C' (Daniel 4 a 5): Bůh odnímá království Nebúkadnesarovi (dočasně) a Belšasarovi (natrva-

lo). Z takového uspořádání vyplývá, že kapitoly 2 až 7 dávají důraz na Boží svrchovanost nad pozemskými královstvími a že je to Bůh, kdo stanoví a sesazuje krále.

Opakování je jedním z neúčinnějších způsobů, jak sdělit a zdůraznit určité poselství. Bůh dal například faraónovi dva sny o bezprostřední budoucnosti Egypta (Gn 41,1–7).

I v knize Daniel Bůh používá opakování. Nacházíme v ní čtyři prorocké cykly, které jsou opakováním základní struktury vyzvedávající Boží svrchovanost. A přestože každý prorocký nástin zdůrazňuje odlišný pohled, společně pokrývají stejné dějinné období, které sahá od dob proroka až k času konce, jak to naznačuje tato tabulka.

O jaké naději se mluví v těchto verších v souvislosti s našimi vyhlídkami do budoucnosti a naplněním našich očekávání?

Da 2,44

Ž 9,8–13

2Pt 3,11–13

Daniel 2	Daniel 7	Daniel 8 a 9	Daniel 10–12
Babylón	Babylón		
Médo-Persie	Médo-Persie	Médo-Persie	Médo-Persie
Řecko	Řecko	Řecko	Řecko
Řím	Řím	Řím	Řím
Ustanovení Božího království	Nebeský soud, který vede k nové zemi	Očištění svatyně	Povstává Michael

Aplikace

Jako rozumíš skutečnosti, že Bůh je svrchovaným vládcem země? Co pro tebe tato skutečnost znamená?

APOKALYPTICKÁ PROROCTVÍ V KNIZE DANIEL

⁶Potom jsem viděl, hle, další zvíře bylo jako levhart a mělo na hřbetě čtyři ptačí křídla. Bylo to zvíře čtyřhlavé a byla mu dána vladařská moc. ⁷Potom jsem v nočním vidění viděl, hle, čtvrté zvíře, strašné, příšerné a mimořádně mocné. Mělo velké železné zuby, žralo a drtlo a zbytek rozšlapávalo svými nohama. Bylo odlišné ode všech předešlých zvířat a mělo deset rohů. (Da 7,6-7)

Osobní studium

Při četbě prorockých vidění zaznamenaných v knize Daniel si pozorný čtenář může povšimnout, že se odlišují od většiny prorockých zpráv, které zprostředkovali svým současníkům ostatní starozákonní proroci. Z toho důvodu bývají tyto prorocké texty, na rozdíl od ostatních (tzv. *klasických* prorocství), označovány jako prorocství *apokalyptická*. Pro správné pochopení biblických prorocství je důležité si uvědomit základní rozdíly mezi těmito dvěma typy prorocství.

Apokalyptická prorocství mají určité specifické rysy, které je od klasických prorocství odlišují.

Vidění a sny. V apokalyptických prorocstvích Bůh používá lidské sny a vidění, aby zprostředkoval proroku určité poselství. V klasických prorocstvích prorok přijímá „slovo od Hospodina“, které také může zahrnovat vidění. Fráze „slovo od Hospodina“ se v různých obměnách nachází v klasických prorocstvích na asi 1 600 místech.

Smišená symbolika. Klasická prorocství obsahují jen omezené množství symbolů a ty jsou většinou vzaty ze skutečného života. V apokalyptických prorocstvích Bůh ukazuje symboly a obrazy, které přesahují svět lidské reality. Patří sem například neexistující zvířata zkombinovaná z různých šelem nebo netvoří s křídly a rohy.

Boží svrchovanost a nepodmíněnost prorocství. V kontrastu s klasickými prorocstvími, jejichž naplnění často závisí na tom, jak lidé odpoví na Boží smlouvu s Izraelem, apokalyptická prorocství nejsou ničím podmíněná. V apokalyptickém prorocství Bůh například zjevuje vzestup a pád světových říší od Danielovy doby až po konec času. Tento typ prorocství je založen na Božím „předzvěděním“ (tedy skutečnosti, že Bůh ví, co se bude dít v budoucnu) a na Boží svrchovanosti. Taková prorocství se naplní bez ohledu na lidská rozhodnutí.

Uvažuj například o textu Jon 3,3–10. Jde o „klasické“ nebo „apokalyptické“ prorocství? Jak bys zdůvodnil svou odpověď? V čem spočívá rozdíl? O jaké prorocství se jedná ve verši Da 7,6 a proč?

Poznání toho, že prorocství nemusí být psána všechna stejně (klasická a apokalyptická prorocství), je pro nás velmi užitečné. Zaprvé, různé typy prorocství ukazují, že Bůh používá ke sdělování prorockých pravd více způsobů (Žd 1,1). Zadruhé, díky tomuto poznání si můžeme lépe uvědomit krásu a mnohotvárnost Bible. A zatřetí, toto poznání nám pomáhá vykládat biblické prorocství způsobem, který je v souladu se svědectvím celého Písma, a tak správně vysvětlovat „slovo pravdy“ (2Tm 2,15).

Aplikace

I když mnoho čtenářů Bible považuje názorné symboly v apokalyptických prorocstvích za tajemné a složité, ve skutečnosti jimi chtěl Bůh učinit své poselství lépe srozumitelným. Záměrně volil „jazyk“, kterým se chtěl přiblížit k nám lidem. Proto představil ekonomickou prosperitu říší pomocí obrazu drahých kovů (Da 2), očekávané nepřítelství vůči jeho dětem přirovnáním k útoku dravých šelem (Da 7) a zvěst o Bohu a jeho svatyni pomocí symbolů obětních zvířat (Da 8). Co ti to říká o Bohu a jeho touze, aby mu lidé porozuměli? Jak představuješ druhým lidem evangelium ty? Jsí srozumitelný? Dokážeš druhým představit Boží lásku jazykem, kterému rozumějí?

DĚJINNÉ A ČASOVÉ SOUVISLOSTI V BIBLI

¹V prvním roce vlády Darjaveše, syna Achašveróšova, který byl médského původu a byl králem nad královstvím kaldejským, ²v tom prvním roce jeho kralování jsem já, Daniel, porozuměl z knih počtu roků, o nichž se stalo slovo Hospodinovo proroku Jeremjášovi; vyplní se, že Jeruzalém bude po sedmdesát let v troskách. (Da 9,1,2)

Osobní studium

Jak přistupujeme ke čtení knihy Daniel? Jde tu jen o symboly boje dobra a zla, nebo se zde popisují skutečné události? Ale jaké – pouze minulé, nebo jen budoucí? Různé odpovědi na tyto otázky nás povedou k různému čtení biblického textu:

Preterizmus – přístup, který vidí v obrazech pouze popis dávných událostí, jež se odehrály výhradně v minulosti, do 2. století př. Kr.

Futurizmus – přístup, podle nějž vzpomenuť proroctví odkazují výhradně na události v daleké budoucnosti, v době konce.

Idealizmus – přístup, který vnímá apokalyptická proroctví jako symboly obecné duchovní reality (zápasu mezi dobrem a zlem) bez odkazu na konkrétní historické události.

Historicizmus – přístup, který vychází z přesvědčení, že prostřednictvím apokalyptických proroctví Bůh zjevuje souvislou posloupnost dějin od času proroka až po konec časů.

Na základě pečlivého studia biblického textu se už adventističtí průkopníci přiřkláněli k historicizmu. Každé důležité vidění v knize (Daniel 2; 7; 8 a 11) opakuje velký dějinný nástin (z různých pohledů a s novými detaily), který dosahuje ode dnů Daniela až k velkému dni Božího vítězství.

Jsme-li přesvědčeni, že proročká vidění z knihy Daniel představují celá staletí lidských dějin, pak nás musí udivit zvláštní způsob, jakým jsou zde definována časová období. Hovoří se zde o „dnech“, „večerech“ a „ránech“, „týd-

nech“ či „časech“, což nám zní jako velmi krátké časové úseky.

Uvažuj například také o textech Da 9,1,2 a Da 9,24–27. Zatímco první text hovoří o období sedmdesáti let babylónského zajetí, druhý mluví o proročké vizi o sedmdesáti týdnech budoucích. Které období je ve skutečnosti delší? Proč? Jak tomu rozumíš a jak bys svůj názor vysvětlil příteli?

Při studiu knihy Daniel si potřebujeme uvědomit skutečnost, že proročský čas je vyjadřován podle principu den za rok (ten známe i z textu Nu 14,34 nebo Ez 4,5,6). To znamená, že proročský den obvykle představuje roční historické období. Když tedy například čteme proroctví o 2 300 večerech a ránech, potřebujeme ho vnímat jako proroctví o 2 300 letech (Da 8,14). Podobně proroctví o 70 týdnech chápeme jako proroctví o 490 letech (Da 9,24–27).

Zdá se, že tento časový přepočít odpovídá skutečnosti z následujících důvodů: (1) Vidění jsou plná symbolů, proto by měl být naznačený čas také symbolický. (2) Protože se události popsané ve viděních v některých případech odehrávají až v „čase konce“, měla by se v souladu s tím vykládat i celá časová období související s danými proroctvími. (3) Princip *den za rok* je potvrzen i v samotné knize Daniel. Jasným příkladem je proroctví o sedmdesáti týdnech, které by měly trvat ode dnů krále Artaxerxa až po příchod Ježíše jako Mesiáše. Pokud má mít proročské období z knihy Daniel smysl, je třeba jej vykládat podle principu *den za rok*.

Aplikace

Některá časová proroctví knihy Daniel popisují období staletí nebo dokonce tisíciletí. Co ti to říká o Bohu, jeho moudrosti a jeho plánech?

DŮLEŽITOST KNIHY DANIEL PRO SOUČASNOST

Prve při tvých prosbách o smilování vyšlo slovo a já jsem přišel, abych ti je oznámil, neboť jsi vzácný Bohu. Pochop to slovo a rozuměj vidění. (Da 9,23)

¹¹Muž mi řekl: „Danieli, muži vzácný, pochop slova, která k tobě budu mluvit. Stůj na svém místě. Jsem poslán k tobě.“ Když se mnou mluvil to slovo, stál jsem a chvěl jsem se. ¹²Řekl mi: „Neboj se, Danieli, neboť od prvního dne, kdy ses rozhodl porozumět a pokořit se před svým Bohem, byla tvá slova vyslyšena, a já jsem proto přišel.“ (Da 10,11.12)

Osobní studium

Ačkoliv byla kniha Daniel napsána před dvěma a půl tisíciletími, pro Boží lid má velký význam i dnes. Všimněme si tří oblastí, v nichž je pro nás kniha Daniel důležitá i v současnosti.

Bůh svrchovaně vládne nad našimi životy. I když se situace z našeho pohledu nevyvíjí dobře, Bůh zůstává svrchovaným vládcem a jedná v nejlepším zájmu svých dětí. Zkušenost Daniela v Babylóně připomíná zkušenosti Josefa v Egyptě a Ester v Persii. Všichni tito tři mladí lidé byli zajatci v cizí zemi pod zdrcující mocí útlaku pohanských národů. Náhodný pozorovatel by všechny tři mohl vnímat jako slabé a Bohem zapomenuté. Ale Bůh je posílil a téměř nepředstavitelným způsobem si je použil ke své slávě. Když my sami čelíme zkouškám, utrpení nebo nepřátelství, můžeme vzpomenout na to, co Bůh udělal pro Daniela, Josefa a Ester. V důvěře se můžeme spolehnout, že Hospodin je naším Bohem a že nás neopustí ani uprostřed problémů a pokušení.

Bůh má v rukou kormidlo dějin. Každý z nás, více či méně často, prožívá starosti v našem zmateném a marnivém světě naplněném hříchem a násilím. Poselstvím knihy Daniel je, že Bůh má všechno pod kontrolou. V kaž-

dé kapitole je zdůrazněno poselství, že Bůh usměrňuje chod dějin. „Z historických kronik a záznamů by se mohlo zdát, že vzestup národů nebo vznik a pád impérií vždy závisel na vůli a statečnosti lidí. Zdálo by se, že sled událostí určovala moc, ctižádost a rozměry vlivných osob. Boží slovo nám ale poodhrnuje oponu dějin, abychom za vším dějinným děním viděli milosrdného Boha, který používá lidské nástroje, aby vykonaly záměry jeho vůle. (Ed 173; VYCH 104)

Bůh poskytuje vzor života pro svůj lid v čase konce. Daniel a jeho přátelé slouží jako příklady života ve společnosti, jejíž světonázor je ve velkém rozporu s ideálem představeným v Písmu. Když se Daniel a jeho přátelé dostali pod tlak, aby dělali kompromisy ve víře a podřídili se babylónskému systému v oblastech, které mohly ovlivnit jejich oddanost a závazky vůči Hospodinu, rozhodli se zůstat věrní Bohu a jeho slovu. Jejich zkušenost věrnosti a úplného odevzdání se Bohu je pro nás povzbuzením zejména tehdy, když musíme čelit nepřátelství, a dokonce pronásledování pro evangelium. Daniel nám zároveň ukazuje, že i my můžeme zůstat věrní Hospodinu a zároveň být přínosem pro stát nebo společnost, ve které žijeme.

Aplikace

Přečti si znovu texty Da 9,23; 10,11.12 a ještě Mt 10,29–31. Co tyto verše říkají o Božím zájmu o naše osobní zápasy? Co pro tebe osobně znamenají tyto verše?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Podle Božího záměru měla být Bible průvodcem všem, kdo se chtějí seznámit s vůlí svého Stvořitele. Bůh dal lidem jasné prorocké slovo. Andělé a dokonce sám Ježíš Kristus přišli, aby oznámili Danielovi a Janovi události, které se měly v budoucnu odehrát. Důležité skutečnosti, které se týkají naší záchrany, nejsou zahaleny tajemstvím; Bůh je zjevil tak, aby nemohly zmást a zavést na scestí lidi, kteří upřímně hledají pravdu. Prostřednictvím proroka Abakuka Pán prohlásil: ‚Zapiš to vidění..., aby si je čtenář mohl snadno přečíst.‘ (Abk 2,2) Boží slovo je srozumitelné každému, kdo je zkoumá s modlitbou v srdci; k poznání pravdy tak může dospět každý upřímný člověk. ‚Pro spravedlivého je zaseto světlo.‘ (Ž 97,11) Žádná církev nemůže růst v ‚posvěcení‘, nebudou-li její členové hledat pravdu jako skrytý poklad.“ (GC 521.522; VDV 341)

„Studujte příběhy Daniela a jeho přátel. Navzdory všudypřítomnému pokušení se rozhodli svým každodenním životem oslavovat Boha a vzdát mu úctu. Rozhodli se vyhýbat všemu hříchu. Odmítli kráčet po cestě nepřátel. A Bůh bohatě odměnil jejich neochvějnou věrnost.“ (4MR [224] 169.170)

Otázky k rozhovoru

1. Při studiu knihy Daniel si uvědomíme něco velmi důležitého. Bůh není jen svrchovaným vládcem nade všemi národy světa, ale je velmi blízko každému z nás. Ve druhé kapitole například vidíme, že dal sen pohanskému králi. Schopnost ovlivnit mysl člověka během spánku a vložit tam sen odhaluje blízkost, kterou si ani neumíme představit. Prostřednictvím tohoto snu zároveň poznáváme, že Bůh má moc i nad těmi největšími světovými říšemi. Ví, co s nimi bude a jak vše nakonec skončí. Jakou naději a jaké ujištění vám přináší takový popis reality? Jaký pocit vám přináší vědomí, že Bůh zná každou vaši myšlenku? Proč je v tomto kontextu tak důležité zaslíbení o kříži?
2. Uvažujte společně o podobnostech a rozdílech týkajících se klasických a apokalyptických prorocství. Jaké další příklady obou typů prorocství z Bible můžete uvést?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, přibuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Z Jeruzaléma do Babylónu

Texty na tento týden

Daniel 1

Základní verš

„A Bůh dal těm čtyřem jinochům vědění a zběhlost ve veškerém písemnictví a moudrosti. Danielovi dal nadto porozumět všem viděním a snům.“ (Da 1,17)

Bible se nezdráhá ukázat i slabosti a nedostatky padlého lidstva. Počínaje Gn 3. kapitolou Písmo opakovaně připomíná lidskou hříšnost a její smutné důsledky. Současně však můžeme pozorovat také životy a jednání lidí, kteří prokazují mimořádnou věrnost Bohu dokonce i tehdy, když musí čelit silnému tlaku, aby se jí vzdali. Velmi zřetelně můžeme příklady takové věrnosti vidět v knize Daniel.

Při studiu knihy Daniel však mějme na paměti, že skutečným hrdinou knihy je Bůh. Někdy se natolik zaměřujeme na příběhy, které zdůrazňují věrnost Daniela a jeho přátel, že můžeme zapomenout vyzvednout věrnost toho, který je vedl, žehnal jim a chránil je, když byli konfrontováni s mocí a lákadly Babylónu. Zůstat věrný – to může být velkou výzvou i v naší domovině, natož když jsme vystaveni tlaku cizí země, odlišné kultury a neznámého náboženství. Hlavní lidští hrdinové těchto příběhů však zvládli nástrahy, se kterými se setkali, protože podobně jako apoštol Pavel mohli říci „vím, komu jsem uvěřil“ (2Tm 1,12). A právě Bohu zůstali ve svých zkouškách věrní.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BOŽÍ SVRCHOVANOST

¹Ve třetím roce králování Jójakíma, krále judského, přitáhl Nebúkadnesar, babylónský král, k Jeruzalému a oblehl jej. ²Panovník Hospodin mu vydal do rukou judského krále Jójakíma a část nádob Božího domu. Nebúkadnesar je dopravil do země Šineáru, do domu svého božstva; nádoby dal dopravit do klenotnice svého boha. (Da 1,1.2)

Osobní studium

Kniha Daniel začíná smutnou zmínkou o porážce. Judské království podlehl Nebúkadnesarovi a část chrámového vybavení byla odvezena z Jeruzaléma do země Šineáru. O zemi **Šineár** se v Bibli mluví mimo jiné v souvislosti se stavbou města a věže, které později dostaly jméno **Babylón** (Gn 11,2.9). Šineár je zlověstným znamením a připomíná jednání, které vychází z otevřené vzpoury vůči Bohu. A přestože se stavitelům věže nepodařilo dosáhnout do nebe, jak měli v plánu (Gn 11,4), navenek se nám může zdát, že Nebúkadnesar a jeho bohové nacházející se v zemi Šineár přemohli Boha, který uzavřel smlouvu s Izraelem.

Úvodní řádky knihy Daniel však dávají velmi jasně najevo, že porážku Jeruzaléma nelze přičíst mimořádné moci babylónského krále nebo jeho bohů. Text říká, že se tak stalo proto, že „Panovník Hospodin mu [Nebúkadnesarovi] vydal do rukou judského krále Jójakíma...” (Da 1,2). Už dlouho předtím

Bůh Izraelcům oznámil, že pokud na něj zapomenou a poruší jeho smlouvu, pošle je jako zajatce do cizí země. Daniel proto věděl, že nad vojenskou mocí Babylónu stojí Bůh, který usměrňuje chod dějin. Právě jasné chápání Boží svrchovanosti pomáhalo těmto mladým mužům a dávalo jim sílu a odvahu čelit pokušení a tlaku, kterému byli v Babylóně vystaveni.

Uvažuj o textech 2Kr 21,10–16; 2Kr 24,18–20 a Jr 3,13. Proč Bůh vydal Judsko a Jeruzalém do rukou Babylóňanů?

Když se my sami potýkáme s výzvami a pokušeními 21. století, potřebujeme nově pochopit Boha, který je tak jasně představen v knize Daniel. Na základě této knihy můžeme vnímat, že Bůh, kterého uctíváme, nejen svou svrchovaností ovlivňuje běh dějin, ale také milosrdně jedná v životech svých následovníků, aby jim v době nouze poskytl potřebnou pomoc. A jak uvidíme později, to, co Bůh vykonal pro hebrejské zajatce, udělá i pro věřící v době konce, ať už budou útoky na ně a jejich víru jakékoliv.

Aplikace

Jakým výzvám čelí tvá víra v současném období – ať už jde o útoky přicházející z tvého okolí, z církve nebo jsou jejich příčinou tvé vlastní povahové chyby? Jak se můžeš opřít o moc Boha, který ti může pomoci překonat vše, co stojí v cestě tvé věrnosti a vítěznému životu?

VÍRA POD TLAKEM

³Pak rozkázal král Ašpenazovi, vrchnímu nad dvořany, aby přivedl z Izraelců, a to z královského potomstva a ze šlechty, „jinochy bez jakékoli vady, pěkného vzhledu, zběhlé ve veškeré moudrosti, kteří si osvojili poznání, rozumějí všemu vědění a jsou schopni stávat v královském paláci a naučit se kaldejskému písemnictví a jazyku.“⁵Král pro ně určil každodenní přiděl z královských lahůdek a z vína, které pil při svých hodech, a dal je vychovávat po tři roky. Po jejich uplynutí měli stávat před králem.⁶Z Judejců byli mezi nimi Daniel, Chananjáš, Mišael a Azarjáš. (Da 1,3–6)

Osobní studium

Přečti si 1. kapitulu knihy Daniel. Jakému tlaku byli v Babylónu vystaveni mladí muži jmenovaní v úvodních verších? V čem spočíval tento tlak a jak mohl ohrozit jejich životy a jejich víru?

Po příchodu do Babylónu museli čtyři mládenci čelit velmi vážné výzvě, která se týkala jejich víry a přesvědčení. Jako mladé a perspektivní je vybrali pro speciální vzdělávání, aby mohli dobře sloužit novému králi. Starověcí panovníci často využívali nejlepší zajatce k tomu, aby jim sloužili v jejich paláci. Proto bylo velmi důležité, aby byli loajální vůči králi a jeho bohům. Cílem celého procesu převýchovy byla jakási indoktrinace, která by vedla ke změně světonázoru. Součástí tohoto procesu byla i změna jmen zajatců. Nová jména naznačovala, komu nyní patří a kdo určuje jejich osud. Přejmenováním zajatců Babylónané vyjadřovali nadvládu nad nimi a nutili je, aby se přizpůsobili hodnotám a kultuře Babylónu. Zatímco původní jména poukazovala na Boha Izraele, nová jména vyjadřovala podřízenost cizím bohům. Kromě toho bylo

určeno, aby se mladí zajatci stravovali podle babylónských zvyklostí. Jíst jídlo z králova stolu mělo ve starověku hlubokou symboliku. Znamenalo to úplnou podřízenost králi a přijetí závislosti na něm. A protože takové jídlo bylo obvykle obětováno bohům dané říše, jíst jej mělo i náboženské pozadí. Bylo znamením přijetí králových bohů a jejich uctívání.

Daniel a jeho společníci se proto ocitli v komplikované situaci. Pokud chtěli zůstat věrni Bohu a nepodlehnout obrovskému tlaku celého babylónského systému, potřebovali opravdový zázrak. Samotné město Babylón bylo symbolem obrovského úspěchu člověka. Krása architektury babylónského chrámu, visutých zahrad a řeky Eufrat, která protékala městem, vytvářela obraz nepřekonatelné velikosti a slávy. Daniel a jeho přátelé dostali nabídku kariérního růstu a příležitost užívat si blahobyt a prosperitu celého systému. Mohli se zbavit postavení hebrejských otroků a stát se královskými úředníky. Jak se rozhodnou? Udělají kompromisy se svými hodnotami a se svým svědomím, aby mohli postupovat dál – snadnou cestou ke slávě?

Aplikace

Jak si mohli tito mladíci ospravedlnit a zdůvodnit rozhodnutí udělat kompromis se svým přesvědčením? V kterých oblastech svého života prožíváš (nebo jsi prožíval) podobné pokušení?

PEVNÉ ROZHODNUTÍ

⁸Ale Daniel si předsevzal, že se neposkvrní královskými lahůdkami a vínem, které pil král při svých hodech. Požádal velitele dvořanů, aby se nemusel poskvřňovat. ⁹A Bůh dal Danielovi dojít u velitele dvořanů milosrdenství a slitování. (Da 1,8.9)

Osobní studium

Přečti si text Da 1,7–20. Jaké důležité principy se v textu nacházejí? Jakou roli v tomto příběhu hraje Boží zásah a jakou lidská vůle a rozhodnutí?

Zdá se, že čtyři hebrejští zajatci neprotestovali proti svým novým babylónským jménům. Kromě toho, že sami mezi sebou používali svá stará jména, s tím zřejmě nemohli udělat nic. Ale pokud šlo o stravu a víno z královského stolu, bylo samozřejmě v jejich moci rozhodnout, zda ho budou konzumovat nebo ne. Tento rozměr svobodné vůle je v celém příběhu velmi důležitý.

Pokud mohl hlavní dvořan změnit jejich jména, velmi pravděpodobně mohl udělat změny i v jejich jídelníčku. Existují minimálně dva důvody, proč se mládenci rozhodli nejíst z královského stolu.

Prvním byla skutečnost, že královský pokrm mohl obsahovat nečisté maso (Lv 11). Druhým mohlo být, že jídla byla nejdříve

obětována různým babylónským bohům a až potom je přinesli před krále. Když tedy Daniel jasně – bez jakýchkoli výmluv nebo lstí – oznámí, že jeho žádost má náboženské pozadí, protože jídlo z paláce by je „poskvřňovalo“ (Da 1,8), v jeho požadavku zaznívá obrovská odvaha.

Když se blíže podíváme na vzájemnou komunikaci mezi Danielem a hlavním sluhou, všimneme si několika důležitých skutečností. Zaprvé, Daniel zřejmě velmi dobře rozuměl těžkému postavení úředníka, proto navrhl zkoušku. Deset dní konzumace odlišné stravy mělo stačit k prokázání přínosu a uklidnění úřednickových obav. Zadruhé, Danielova jistota, že k prokázání pozitivního výsledku stačí tak krátká doba, ukazuje na jeho naprostou důvěru v Boha. Zatřetí, zmínka o stravě sestávající ze zeleniny a vody poukazuje na jídlo, které Bůh dal člověku při stvoření (Gn 1,29). Zřejmě i to inspirovalo Daniela při jeho rozhodování. Vždyť nakonec, co by mohlo být lepší než strava, kterou nám dal Bůh v ráji.

Aplikace

Co je tak důležitého na Danielově svobodné volbě, která Bohu otevřela dveře, aby mohl jednat mimořádným způsobem (Da 1,9)? Co se z toho můžeš naučit o důležitosti tvých vlastních rozhodnutí? Jak by měla tvá důvěra v Boha ovlivňovat i tvá rozhodnutí?

BEZCHYBNÍ A HEZCÍ

“[Přivedl] jinochy bez jakékoli vady, pěkného vzhledu, zběhlé ve veškeré moudrosti, kteří si osvojili poznání, rozumějí všemu vědění a jsou schopni stávat v královském paláci a naučit se kaldejskému písemnictví a jazyku.

¹⁴Opatrovník je v té věci vyslyšel a zkusil to s nimi po deset dní. ¹⁵Po uplynutí deseti dnů se ukázalo, že jejich vzhled je lepší; byli statnější než ostatní jinoši, kteří jedli královské lahůdky. ¹⁶Opatrovník tedy odnášel jejich lahůdky a víno, které měli pít, a dával jim zeleninu. ¹⁷A Bůh dal těm čtyřem jinochům vědění a zběhlost ve veškerém písemnictví a moudrosti. Danielovi dal nadto porozumět všem viděním a snům. (Da 1,4.14–17)

Osobní studium

Daniela a jeho společníky vybrali, aby se stali královskými služebníky, protože vyhovovali požadavkům formulovaným králem Nebúkadnesarem (Da 1,3.4). Podle krále to měli být lidé „bez jakékoliv vady“ a „pěkného vzhledu“. Je zajímavé, že i oběti a také lidé sloužící ve svatyni měli být „bez vady“ (Lv 22,17–25; 21,16–24). Mohlo by se zdát, že se babylónský král přirovnával k nejvyššímu božstvu, nebo dokonce k Bohu Izraele do té míry, že vyžadoval od svých služebníků podobné kvality, jaké Písmo vyžaduje pro kněze a levity.

Uvažuj o textech Ga 2,19.20; Mt 16,24–26 a 2K 4,17. Co tyto verše říkají o věrnosti uprostřed zkoušek a pokušení, kterým jsme vystaveni?

Bůh ocenil oddanost čtyř hebrejských zajatců a na konci jejich desetidenní zkouš-

ky vypadali zdravější a silnější než ostatní mladíci. Bůh dal svým čtyřem služebníkům „vědění a zběhlost ve veškerém písemnictví a moudrosti“ a „Danielovi dal nadto porozumět všem viděním a snům“ (Da 1,17). Tento dar sehrál později v Danielově prorocké službě významnou roli.

Tak jako Bůh ocenil věrnost svých služebníků na babylónském dvoře, i nám dává moudrost, když čelíme problémům a zkouškám v tomto světě. Ze zkušenosti Daniela a jeho přátel se můžeme naučit, že je možné zůstat čistými i ve zkažené společnosti. Zároveň se můžeme naučit, že pokud chceme sloužit Bohu, nemusíme se nutně izolovat od společnosti a jejích kulturních vlivů. Daniel a jeho společníci nejen žili ve společnosti plné zla, hříchu a modloslužby, ale právě z těchto negativních vlivů se dokázali poučit a zůstat věrní.

Aplikace

Ať už žijeme kdekoli, stojíme před výzvou zachovat si věrnost uprostřed kulturních a sociálních vlivů, které jsou v rozporu s naším systémem hodnot. Pokus se pojmenovat hlavní negativní vlivy společnosti, v níž žiješ, a polož si otázku: Jak se před nimi mohu uchránit?

ZÁVĚREČNÁ ZKOUŠKA

¹⁷A Bůh dal těm čtyřem jinochům vědění a zběhlost ve veškerém písemnictví a moudrosti. Danielovi dal nadto porozumět všem viděním a snům. ¹⁸Po uplynutí doby, kdy podle králova nařízení měli být předvedeni, přivedl je velitel dvořanů před Nebúkadnesara. ¹⁹Král s nimi rozmlouval a žádný mezi nimi nebyl shledán takový jako Daniel, Chananjáš, Míšael a Azarjáš. Proto stávali před králem. ²⁰Pokud šlo o porozumění moudrosti, které od nich král vyžadoval, shledal, že de-setkrát předčí všechny věštců a zaklínačů, kteří byli v celém jeho království. ²¹A Daniel tam zůstal až do prvního roku vlády krále Kýra. (Da 1,17-21)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu. Co bylo klíčem k úspěchu čtyř mládenců? (Jb 38,36; Př 2,6 a Jk 1,5)

Po třech letech strávených na „babylónské univerzitě“ (Da 1,5) se čtyři mladíci dostali před krále na závěrečný pohovor. Nebyli jen zdravější a silnější než všichni ostatní, ale převyšovali je i v poznání a moudrosti. Všichni čtyři byli přijati do služby králi. Nesmíme zapomenout, že v jejich „poznání a moudrosti“ bylo zahrnuto i mnoho pohanských prvků. Mladíci se naučili vše, dokonce velmi dobře, a to i přesto, že určitě s mnoha věcmi nesouhlasili nebo jim nevěřili.

Nebúkadnesar se mohl domnívat, že jejich úspěch a dovednosti jsou výsledkem dobré stravy a péče v paláci a také kvalitního vzdělávání, které absolvovali. Daniel a jeho společníci však věděli – a text to jasně ukazuje –, že jejich úspěch a dobrý výkon nesouvisí s babylónským systémem. Vše pocházelo od Boha. Jedná se o působivou ukázkou toho, co Bůh může vykonat pro ty, kteří mu důvěřují. Nemusíme se bát mocného

vlivu médií, vlád a dalších institucí, které by mohly ohrožovat naši identitu jako Božích dětí. Věříme-li Bohu, můžeme si být jisti, že nás posílí i ve složitých situacích a ochrání nás před špatnými vlivy. Naším úkolem je dělat správná rozhodnutí – a to zejména v době, kdy okolní vlivy ohrožují naši víru.

Na základě první kapitoly knihy Daniel se o Bohu dozvídáme tyto důležité pravdy: (1) Bůh má pod kontrolou chod dějin. (2) Bůh nám dává moudrost, která nás může vést i v nepřátelském prostředí naší kultury nebo společnosti. (3) Bůh oceňuje ty, kteří mu důvěřují a řídí se jeho radami.

První kapitola končí slovy: „A Daniel tam zůstal až do prvního roku vlády krále Kýra.“ (Da 1,21) Zmínka o králi Kýrovi je důležitá. Ukazuje na náznak naděje uprostřed těžce prožívaného vyhnanství. Kýros byl Bohem vyvolen, aby vysvobodil Boží lid a umožnil mu návrat do Jeruzaléma. A přestože kapitola začíná zprávou o porážce a zasetí, končí nadějí na návrat domů. Takový je náš Bůh: i uprostřed těch nejtěžších okamžiků našeho života otevírá dveře naděje, abychom mohli vidět slávu a radost, které leží za branami bolesti a utrpení.

Aplikace

Co tě nejvíce oslovuje na příběhu zaznamenaném v první kapitole knihy Daniel? Proč?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Mladý Daniel a jeho společníci měli v Babylóně zdánlivě více štěstí než Josef během prvních let svého života v Egyptě. Přesto však museli i oni projít podobně těžkými zkouškami charakteru. Ze svých poměrně prostých judských domovů byli tito mladí muži z královského rodu přesídlení do nejnádhernějšího města, na dvůr slavného monarchy. Tam se měli připravovat, aby mohli vstoupit do královských služeb. Na tomto přepychovém a zkaženém dvoře je obklopovalo mnoho pokušení. Ctitelé Hospodina se stali zajatci Babylónu. Nádoby z Božího chrámu byly přeneseny do chrámů babylónských bohů a samotný izraelský král byl Babylónany uvězněn. Pyšní vítězové jim stále připomínali tyto skutečnosti jako důkaz, že jejich náboženství a způsob života jsou lepší než náboženství a životní styl Židů.

A přece v této situaci, navzdory pokoření Izraele, Bůh dal Babylónu jasný důkaz o své svrchovanosti, o svatosti svých požadavků i o spolehlivých důsledcích poslušnosti. Toto svědectví podal způsobem, kterým ho jedině přinést lze – prostřednictvím lidí, kteří byli stále věrni.“ (Ed 54; VYCH 34)

Otázky k rozhovoru

1. Podělte se společně o různé kulturní a společenské výzvy, kterým jako křesťané čelíte. Jak je zvládáte? Jak na ně můžete reagovat jako církevní společenství?
2. Uvažujte o tom, jak snadné by bylo pro Daniela a jeho společníky udělat kompromisy ve své víře. Vždyť nakonec, Babyloňané zvítězili. Židovský národ byl poražen. Jaký další „důkaz“ byl potřebný k tomu, aby se potvrdilo, že babylónští „bohové“ byli mocnější než Bůh Izraele a že Daniel a jeho společníci by to měli přijmout jako fakt? Jakých biblických pravd se mohli přidržovat, aby překonali náročné období, které prožívali? (Jr 5,19 a 7,22–34) Proč je důležité znát Písmo a chápat „přítomnou pravdu“?
3. Proč je věrnost důležitá nejen pro nás samotné, ale i pro ty, kterým je naše věrnost svědectvím o charakteru Hospodina, jemuž se snažíme sloužit?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Od tajemství ke zjevení

Texty na tento týden

Daniel 2

Základní verš

„I bylo to tajemství Danielovi zjeveno v nočním vidění. Daniel dobrořečil Bohu nebes. Promlouval takto: „Požehnáno buď jméno Boží od věků až na věky. Jeho je moudrost i bohatýrská síla.““ (Da 2,19.20)

Ve vodách kolem Grónska můžeme najít ledovce různé velikosti. Někdy se stává, že po hladině plavou malé ledové kry jedním směrem a obrovské kusy ledovců opačným směrem. Proč? Vítr vanoucí nad hladinou uvádí do pohybu menší kusy ledu, zatímco obrovské ledovce se pohybují pod vlivem hlubokých oceánských proudů.

Když uvažujeme o vzestupech a pádech národů v průběhu dějin, je to podobné jako s větrem na hladině a oceánským prouděním v hloubce. Vzdušné proudy představují všechny nepředvídatelné a nepředpokládané vlivy – za jeden z nich můžeme považovat lidskou vůli. Současně s náporu větru a někdy i vichřicemi však působí i jiné síly, které jsou mnohem silnější a v něčem dokonce podobné oceánským proudům. V knize Touha věků čteme: „Boží plán se však – stejně jako hvězdy na svých vesmírných drahách – nepředbíhá ani nezpožďuje.“ (DA 32; TV 19) A ačkoli se vzestup a pád národů, ideologií a politických uskupení může jevit jako přímý následek rozmarů lidské vůle, Daniel 2 ukazuje, že ve skutečnosti je to Bůh nebes, kdo vede lidské dějiny k jejich závěrečnému vyvrcholení.

Budování společnosti

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BŮH, KTERÝ PŘEBÝVÁ S NÁMI

¹Ve druhém roce svého kralování měl Nebúkadnesar sen. Rozrušil se a nemohl spát. ²Král tedy rozkázal zavolat věštce, zaklínače, čaroděje a hvězdopravce, aby mu pověděli, co se mu zdálo. I přišli a postavili se před králem. ³Král jim řekl: „Měl jsem sen a jsem rozrušen; chci ten sen znát.“ ¹⁰Hvězdopravci králi odpověděli: „Není na zemi člověka, který by dovedl sdělit to, co král rozkázal. Nadto žádný velký a mocný král nežádal od žádného věštce, zaklínače nebo hvězdopravce takovou věc. ¹¹Věc, kterou král žádá, je těžká a není nikoho jiného, kdo by ji králi sdělil, mimo bohy, kteří nepřebývají mezi smrtelníky.“ (Da 2,1–3.10.11)

Osobní studium

Přečti si text Daniel 2,1–16. Proč se Daniel a jeho společníci dostali do problémů?

Ve starověku se snům přikládala velká důležitost. Pokud byla se snem spojena nějaká zlá předtucha, v chápání lidí to naznačovalo blížící se pohromu. Je proto pochopitelné, že se Nebúkadnesar tak moc snažil zjistit, co jeho sen znamenal. A aby byla celá situace ještě hrozivější, král si svůj sen nezapamatoval. Babylónští hvězdopravci byli přesvědčeni, že bohové jim výklad snu mohou zjevit. V tomto případě se však neměli čeho chytit, protože král celý svůj sen zapomněl. Pokud by se jim podařilo zjistit, co se králi zdálo, určitě by mu poskytli výklad, který by jej uspokojil. V této bezpříkladné situaci, kdy vykladači snů nebyli schopni přijít s ničím, co by zahnilo králový zlé předtuchy, museli pokorně přiznat: „Věc, kterou král žádá, je těžká a není nikoho jiného, kdo by ji králi sdělil, mimo bohy, kteří nepřebývají mezi smrtelníky.“ (Da 2,11)

Nespokojený král oslepený hněvem přikázal, aby všechny babylónské mudrce po-

pravili. Taková krutost nebyla ve starověkém světě neznámá. Historické prameny potvrzují, že král Darjaveš I. dal popravit (za spiknutí) všechny mágy a král Xerxes dal usmrtit stavitele mostu, který se zřítil. Když Nebúkadnesar vydal své nařízení, Daniel a jeho společníci už byli součástí týmu králových poradců. Proto se králův dekret o usmrcení babylónských mudrců týkal i jich. Původní jazyk této části (aramejšтина) dokonce naznačuje, že s popravami se začalo hned po vydání dekretu a Daniel a jeho přátelé měli být popraveni jako další v pořadí. Ale Daniel se „rozvážně a uvážlivě“ (Da 2,14) obrátil na Arjóka, který měl na starosti vykonání králova nařízení. Daniel si přímo od krále vyžádal čas, aby mohl prozkoumat tajemství daného snu. Je zajímavé, že ačkoli král obvinil mudrce ze snahy „získat čas“ (Da 2,8), Danielovi král vyhověl a vyžádaný čas mu dal. Daniel určitě souhlasil s mudrci v tom, že tajemství týkající se výkladu snu nemůže vyřešit žádná lidská bytost. Prorok však věděl o Bohu, který může zjevit nejen výklad snu, ale i samotný sen, který se králi zdál.

Aplikace

Teologové hovoří o Boží „imanenci“, což je pojem vyjadřující skutečnost, že ačkoliv Bůh své stvoření přesahuje, je mu velmi blízko. Co o této Boží vlastnosti říká skutečnost, že dal králi Nebúkadnesarovi sen? Co se z toho můžeme naučit o tom, že Bůh je přítomen i v našich životech? (Sk 17,28)

MODLITBA

¹⁷Pak Daniel odešel do svého domu a oznámil tu věc svým druhům, Chananjášovi, Mišaelovi a Azarjášovi. ¹⁸Vyzval je, aby prosili Boha nebes o slitování ve věci toho tajemství, aby Daniel a jeho druhové nebyli zahubeni se zbytkem babylónských mudrců. ¹⁹I bylo to tajemství Danielovi zjeveno v nočním vidění. Daniel dobrořečil Bohu nebes. ²⁰Promlouval takto: „Požehnáno buď jméno Boží od věků až na věky. Jeho je moudrost i bohatýrská síla. ²¹On mění časy i doby, krále sesazuje, krále ustanovuje, dává moudrost moudrým, poznání těm, kdo mají rozum. ²²Odhaluje hlubiny a skryté věci, poznává to, co je ve tmě, a světlo s ním bydlí. ²³Tobě, Bože otců mých, chci vzdávat čest a chválu, neboť jsi mi dal moudrost a bohatýrskou sílu. Oznámils mi nyní, oč jsme tě prosili, oznámil jsi nám královu záležitost.“ (Da 2,17–23)

Osobní studium

Jakmile se Danielovi podařilo získat od krále čas, začal se se svými přáteli modlit. Uvědomovali si, že pokud jim Bůh nezjeví králův sen, hrozí jim smrt. Kdykoliv čelíme velkému problému, pamatujme, že Bůh je dostatečně mocný, aby vyřešil i neřešitelné výzvy.

Uvažuj o textu Da 2,17–23. Co je obsahem zaznamenaných modliteb?

V této kapitole se nacházejí dva druhy modlitby. Prvním typem je modlitba vyjadřující prosbu (Da 2,17–19). Ačkoli slova této modlitby nemáme zaznamenaná, jejím obsahem je prosba o „slitování ve věci toho tajemství, aby Daniel a jeho druhové nebyli zahubeni se zbytkem babylónských mudrců“ (Da 2,18). Bůh odpovídá na jejich žádost tím, že jim zjevuje nejen obsah, ale i význam králova snu. Tato zkušenost nám ukazuje, že jestliže prosíme Boha o slitování, naše modlitby budou vyslyšeny, i když

možná ne tak dramatickým způsobem jako v Danielově případě. Ale Danielův Bůh je i naším Bohem.

V reakci na Boží odpověď vytryskly z Daniela a jeho přátel díky a chvály Bohu. Oslavovali jej za to, že je zdrojem moudrosti a poznání, že je mocnější než všechny politické mocnosti světa. I z této modlitby se můžeme poučit. Bohu často předkládáme své žádosti, přání a prosby. Jak často však Bohu vyjadřujeme vděčnost za to, jak na ně odpovídá? Ježíšova zkušenost s uzdravením deseti malomocných je výstižným příkladem lidského nevděku. Jen jeden z deseti uzdravených se „vrátil a velikým hlasem velebil Boha“ (L 17,15). Danielova odpověď nám připomíná nejen důležitost vyjádření vděčnosti a chvály, ale zjevuje i charakter Boha, ke kterému se modlíme. Když se modlíme, můžeme Bohu důvěřovat, že udělá to, co je pro nás nejlepší. Proto bychom ho měli stále oslavovat a vyjadřovat mu vděčnost.

Aplikace

Uvažuj o textu Žalmu 138. Co se můžeš navzdory okolnostem, ve kterých se nacházíš, naučit z uvedené modlitby a projevů vděčnosti Bohu?

SOCHA – VÝKLAD SNU

²⁹Tobě, králi, vyvstaly na lůžku starosti o to, co se v budoucnu stane, a ten, který odhaluje tajemství, ti oznámil, co se stane. ³⁰Já pak to nemám z moudrosti, které bych měl více než ostatní živé bytosti, ale to tajemství mi bylo odhaleno, aby výklad byl králi oznámen a abys poznal myšlení svého srdce. (Da 2,29.30)

Osobní studium

Přečti si text Da 2,24–30. Co považuješ v těchto verších za klíčovou myšlenku? (Viz také J 15,5.)

V reakci na modlitbu Daniela a jeho přátel zjevuje Bůh obsah a výklad králova snu. Daniel nedělá žádné okolky a na rovinu králi říká, že vysvětlení celého tajemství pochází od „Boha nebes“. Kromě toho, dříve než Daniel vyložil obsah a smysl snu, připomněl králi okolnosti, které souvisely s jeho nespavostí a neklidem. Tyto informace měly přidat na hodnověrnosti Danielova poselství, protože se je mohl dozvědět pouze prostřednictvím nadpřirozené moci. Ve chvíli, kdy Daniel začal vykládat obsah snu, riskoval, že se proti němu spustí další vlna královny nevole. Vždyť sen nebyl pro krále úplně dobrou zprávou.

Přečti si text Da 2,31–49. Jaký osud čekal Nebúkadnesarovu říši?

Ve snu král viděl velkolepou sochu. „Hlava té sochy byla z ryzího zlata, její hrud a paže ze stříbra, břicho a boky z mědi, stehna ze železa, nohy dílem ze železa a dílem z hlíny.“ (Da 2,32.33) Nakonec se objevil kámen, který „udeřil do železných a hliněných nohou sochy a rozdrtil je“ (Da 2,34). Způsobil, že se celá socha zborčila jako domeček z karet. Daniel pak vysvětloval, že různé druhy kovu představují po sobě následující království, která se budou postupně během dějin objevovat. Pro Nebúkadnesara znělo poselství jasně: Babylónská říše ve své moci a slávě pomine a nahradí ji jiná říše, po které budou následovat další, až se nakonec zjeví království zcela odlišné – Boží věčné království.

Aplikace

Uvažuj o prchavosti a dočasnosti všeho lidského snažení. Co to pro tebe znamená? Jak to vnímáš ve srovnání s velkou nadějí, kterou máme jen a jen v Ježíši (J 6,54 a 2K 4,18)?

BŮH JAKO VLÁDCE DĚJIN

³⁶Toto je sen. Těž jeho výklad řekneme králi: ³⁷Ty, králi, jsi král králů. Bůh nebes ti dal království, moc, sílu a slávu. ³⁸A všechna místa, kde bydlí lidé, polní zvěř a nebeské ptactvo, dal ti do rukou a dal ti moc nad tím vším. Ty jsi ta zlatá hlava. (Da 2,36–38)

Osobní studium

Znovu si přečti Danielův výklad snu a jeho významu (Da 2,31–49). Co z toho můžeš pochopit o Bohu, který zná předem budoucí události?

Proroctví zjevené prostřednictvím Nebukadnesarova snu nám poskytuje obecný prorocký rámec a slouží jako standard, kterým přistupujeme k mnohem detailnějším proroctvím v 7., 8. a 11. kapitole. Proroctví v 2. kapitole není podmíněným proroctvím. Jde o *apokalyptické* proroctví – autoritativní předpověď toho, co Bůh již předem věděl, že se v průběhu dějin stane.

1. **Zlatá hlava** představuje Babylónskou říši (625–539 př. Kr.). Zdá se, že žádný jiný kov by nemohl lépe vyjádřit moc a bohatství této říše. Bible nazývá Babylón „zlatým kalichem v ruce Hospodina“ (Jr 51,7; viz také Zj 18,16). Starověký historik Hérodotos hovoří o tom, že město bylo hojně vyzdobené zlatem.

2. **Prsa a ramena ze stříbra** představují Médo-Persii (539–331 př. Kr.). Tak jako je stříbro méně cenným kovem než zlato, ani říše sjednocující Médsko a Persii nikdy nedosáhla velkoleposti Babylónu. Kromě toho, stříbro je výstižným symbolem Persie, která jej používala ve svém systému placení daní.

3. **Břicho a bedra z bronzu** symbolizují Řecko (331–168 př. Kr.). U proroka Ezechiela se o Řecích mluví jako o obchodnících s bronzovým nádobím (Ez 27,13). Řečtí vojáci byli charakterističtí svou bronzovou výzbrojí. Jejich přilby, štíty a bojové sekery byly právě z bronzu. Hérodotos vzpomíná, že egyptský vládce Psammetik I. viděl v útoku řeckých pirátů naplnění staré věštby, která hovořila o „bronzových lidech přicházejících z moře“.

4. **Železné nohy** přiléhavě označují Řím (168 př. Kr. – 476 po Kr.). Jak Daniel vysvětluje, železo představuje ničivou moc Římské říše, která trvala déle než kterákoli z předchozích mocností. Železo dokonale vystihovalo Řím a jeho výboje.

5. **Nohy částečně ze železa a částečně z hlíny** představují rozdělenou Evropu (od 476 až po druhý příchod Ježíše Krista). Spojení železa a hlíny je obrazem toho, co se událo po rozpadu Římské říše. Navzdory mnohým pokusům a rozmanitým snahám sjednotit Evropu (od sňatků mezi různými královskými rody až po současný projekt Evropské unie) jsou hlavními rysy evropského soužití roztržistěnost a nesoulad. A podle tohoto proroctví to tak bude až do ustanovení Božího věčného království.

Aplikace

Bůh zná předem nejen osud světových mocností, ale i budoucnost každého z nás – i tvou. Čím tě toto poznání naplňuje?

KÁMEN

³⁴Viděl jsi, jak se bez zásahu rukou utrlh kámen a udeřil do železných a hliněných nohou sochy a rozdrtil je, ³⁵a rázem bylo rozdrčeno železo, hlína, měď, stříbro i zlato, a byly jako plevy na mlátě v letní době. Odnese je vítr a nezbylo po nich ani stopy. A ten kámen, který do sochy udeřil, se stal obrovskou skálou a zaplnil celou zemi.

⁴⁴Ve dnech těch králů dá Bůh nebes povstat království, které nebude zničeno navěky, a to království nebude předáno jinému lidu. Rozdrtí a učiní konec všem těm královstvím, avšak samo zůstane navěky, ⁴⁵neboť jsi viděl, že se utrlh ze skály kámen bez zásahu rukou a rozdrtil železo, měď, hlínu, stříbro i zlato. Veliký Bůh dal králi poznat, co se v budoucnu stane. Sen je pravdivý a výklad spolehlivý. (Da 2,34.35.44.45)

Osobní studium

Co nám úvodní verše říkají o osudu našeho světa?

Sen se zaměřuje na to, co se stane „v posledních dnech“ (Da 2,28). Navzdory své moci a bohatství jsou „kovová“ království jen jakousi předehtou toho, co se děje v souvislosti s ustanovením království „kamene“. Zatímco kovy a hlína uvedené ve snu představují království, která jsou výsledkem lidského snažení, kámen se objeví „bez zásahu rukou“, tedy bez přičinění člověka. A přestože všechna „kovová“ království dříve či později končí, království představené kamenem bude trvat navěky. Skála je v Písmu často symbolem Boha (například Dt 32,4; 1S 2,2; Ž 18,32). A podobně kámen symbolizuje i Mesiáše (Ž 118,22; 1Pt 2,4.7). Právě kámen proto velmi výstižně vyjadřuje ustanovení věčného Božího království.

Někteří jsou toho názoru, že království vyjádřené kamenem bylo ustanoveno již během Ježíšovy pozemské služby a že hlásání evangelia je potvrzením toho, že ve světě vládne Boží království. Proroctví však jasně ukazuje, že toto království se dostává k moci až

po pádu všech čtyř hlavních království. Stane se to v době, kdy se lidské dějiny dostanou do období rozděleného království, které představují chodidla a prsty částečně ze železa a částečně z hlíny. Tato skutečnost vylučuje možnost, že by se závěrečné události proroctví odehrály během prvního století. Ježíš totiž konal svou pozemskou službu právě v prvním století, kdy byla u moci Římská říše představující čtvrté království.

A navíc – sen končí obrazem, že „...ten kámen, jenž udeřil do sochy, se stal velikou horou a zaplnil celou zemi“ (Da 2,35; ČSP). Taková hora připomíná horu Sión, na které stál chrám, jenž byl ve Starém zákoně hmatatelným vyjádřením Božího pozemského království. Je zajímavé, že „kámen vylomený z hory“ (Da 2,45; ČSP) se sám stal velkou horou (v obou verších je použito stejné aramejské slovo *tur*, které můžeme překládat „skála“ i „hora“). Tato hora, která podle textu již existuje, velmi pravděpodobně odkazuje na nebeský Sión, nebeskou svatyni, odkud Kristus přijde ustanovit své věčné království. A v Jeruzalémě, který sestoupí z nebe (Zj 21,1–22,5), najde toto království své konečné naplnění.

Aplikace

Daniel 2 velmi přesně popisuje všechna dosavadní království. Proč je logické, že bychom měli tomuto proroctví důvěřovat i v souvislosti s věčným Božím královstvím?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Je poučné všimnout si, že části sochy z Daniela 2. kapitoly jsou vytvořeny ze zlata a stříbra, které bývají spojovány s ekonomickou mocí. Jiné části jsou tvořeny z bronzu a ze železa, z kovů, které se používaly na výrobu zbraní, ale i různého náčiní pro upotřebení v domácnosti. Socha tedy kromě hlavního záměru symbolizuje i všechno lidské snažení. Jednotlivé kovy vyjadřují postup (nebo sestup) světových říší až po závěrečný nesoulad, který se projeví v posledních dnech lidských dějin. Kámen je však velmi jasně zobrazen jako něco, co přichází „bez zásahu rukou“ (Da 2,45), tedy bez lidského přičinění. Takto je vyjádřen nadpřirozený konec, který postihne tento svět a všechno lidské snažení.

Přestože „nepoučeným lidským očím se mohou lidské dějiny jevit jako chaotická souhra různých protichůdných mocností ... Daniel nás ujišťuje, že za tím vším stojí Bůh, který vše pozoruje a jedná tak, aby nakonec dosáhl toho, co je pro celý vesmír nejlepší.“ (SHEA, William H., *Daniel: A Reader's Guide*. Nampa ID: Pacific Press, 2005, str. 98)

Otázky k rozhovoru

1. Je povzbuzující vědět, že i uprostřed všeho chaosu a utrpení na světě má Bůh vše pod kontrolou a vše přivede ke slavnému konci. Co může do té doby každý z nás udělat pro to, aby zmírnil trápení v tomto padlém světě?
2. Jak bys vysvětlil věrnou a oddanou spolupráci Daniela a jeho přátel s představiteli pohanského národa, který způsobil tolik bolesti a utrpení jejich vlastnímu národu?
3. Zmínili jsme, že podle některých výkladů představuje kámen šíření evangelia celému světu. Existuje mnoho důvodů, proč takový výklad neobstojí. V Da 2,35 se říká, že kámen rozdrtí předchozí národy: „odnesl je vítr a nezbylo po nich ani stopy“. Před Ježíšovým vysláním učedníků do celého světa se však nic takového neudálo.

Pokusy vnímat kámen jako církev zase zapomínají na to, že království symbolizované kamenem nahrazuje všechny jiné formy lidské vlády. Je to království, které zasahuje celý svět. Jen Ježíšův druhý příchod může dát do pohybu události, které jsou zobrazeny jako vyvrcholení prorockého snu. Proč je tedy Ježíšův druhý příchod jediným rozumným výkladem toho, co způsobí kámen v posledních dnech?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Z ohnivé pece do paláce

Texty na tento týden

Daniel 3

Základní verš

„Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivé pece i z tvých rukou, králi, vysvobodí nás.“ (Da 3,17)

„Čtyři mládenci naplnění Duchem svatým vyjádřili před celým národem svou víru, že ten, komu slouží, je jediný pravý a živý Bůh. Takový projev jejich vlastní víry byl v souladu s principy, kterými se řídili. Abychom přesvědčili pohany o moci a velikosti živého Boha, musíme jako jeho služebníci projevít svou úctu vůči Bohu. Potřebujeme ukázat, že Bůh je objektem našeho obdivu a uctívání a že nic, dokonce ani snaha zachránit si život, nás nepřivede ani k náznaku ústupku vůči modlářství. Taková naučení mají přímý a podstatný vliv na naši zkušenost v posledních dnech.“ (HP 149)

Mohlo by se nám zdát, že hrozba smrti byla aktuální jen v minulosti, v době, kdy byli lidé pověřiví a zastávali nevědecké názory. Ale Písmo zjevuje, že také v době konce, v našem „moderním“ světě, se v celosvětovém měřítku bude dít něco podobného. Příběh o mládcích v ohnivé peci nám proto může pomoci porozumět podstatě problémů, kterým budou Boží věrní čelit.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ZLATÁ SOCHA

¹Král Nebúkadnesar dal zhotovit zlatou sochu, jejíž výška byla šedesát loket a šířka šest loket. Postavil ji na pláni Dúra v babylónské krajině.

⁴Hlasatel mocně volal: „Poroučí se vám, lidé různých národností a jazyků: ⁵Jakmile uslyšíte hlas rohu, flétny, citory, harfy, loutny, dud a rozmanitých strunných nástrojů, padnete a pokloníte se před zlatou sochou, kterou postavil král Nebúkadnesar. ⁶Kdo nepadne a nepokloní se, bude v tu hodinu vhozen do rozpálené ohnivé pece.“ (Da 3,14–6)

Osobní studium

Uvažuj o textu Da 3,1–7. Co podle tebe vedlo krále ke zhotovení zlaté sochy?

Mezi královým snem a postavením zlaté sochy zřejmě uplynul nějaký čas. Zdá se však, jako by král nemohl zapomenout na svůj sen a na skutečnost, že Babylón je odsouzen k porážce a nahradí jej jiná mocnost. Král nebyl spokojen s tím, že by měl být jen zlatou hlavou. Chtěl dát všem najevo, že jeho království odolá času a bude trvat věčně. Proto staví sochu, která je celá ze zlata.

Podobný arogantní postoj pýchy inspiroval i stavitele babylónské věže, kteří se svým jednáním vzeprěli samotnému Bohu. Nebúkadnesarův postoj je neméně namyšlený. Jako vládce Babylónu toho dosáhl opravdu hodně. Právě proto se neumí smířit s myšlenkou, že jeho království skončí. Proto ve snaze o vlastní vyvýšení buduje sochu, která má ve všech vyvolat přesvědčení o králově moci a vzbudit oddanost a úctu. Ačkoli není zcela jasné, zda má socha zpodobňovat krále nebo nějaké božstvo, je

třeba si uvědomit, že ve starověku byla hranice mezi politikou a náboženstvím velmi nejasná – pokud vůbec nějaká existovala.

Je třeba mít na paměti, že Nebúkadnesar měl již minimálně dvě velmi působivé možnosti seznámit se s pravým Bohem. Poprvé při zkoušce izraelských mladíků, kdy se ukázali jako desetkrát chytřejší než ostatní mudrci Babylónu. Podruhé to bylo tehdy, když všichni experti na výklad snů selhali, ale Daniel byl schopen králi sen nejen vyložit, ale dokonce i připomenout, protože jej král zapomněl. Král nakonec uznal, že Danielův Bůh je nad všechny bohy. Je proto překvapující, že ani uvedené zkušenosti Nebúkadnesarovi nezabránily v návratu k modloslužbě. Proč? Za vším stála zřejmě pýcha. Hříšné lidské bytosti odmítají uznat skutečnost, že všechny jejich materiální a duševní úspěchy jsou pomíjivé a jsou odsouzeny k zapomnění. Čas od času možná i my uvažujeme a jednáme jako malí „Nebúkadnesarové“, když se příliš soustředíme na své úspěchy a zapomínáme, jak jsou z pohledu věčnosti bezvýznamné.

Aplikace

Co ti může pomoci v tom, aby ses nechytíl do stejné pasti, v jaké se ocitl Nebúkadnesar, když sama sebe a své úspěchy považoval za velkolepé a věčné?

VÝZVA K UCTÍVÁNÍ

⁸V té době přišli muži hvězdopřavci a udali Judejce. ⁹Hlásili králi Nebúkadnesarovi: „Králi, navěky buď živ! ¹⁰Ty jsi, králi, vydal rozkaz, aby každý člověk, až uslyší hlas rohu, flétny, citery, harfy, loutny a dud a rozmanitých strunných nástrojů, padl a poklonil se před zlatou sochou. ¹¹Kdo nepadne a nepokloní se, má být vhozen do rozpálené ohnivě pece. ¹²Jsou zde muži Judejci, které jsi pověřil správou babylónské krajiny, Šadrak, Měšak a Abed-nego. Tito muži nedbají, králi, na tvůj rozkaz, tvé bohy neuctívají a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se neklanějí.“ (Da 3,8–12)

Osobní studium

Přečti si texty Da 3,8–15 a Zj 13,11–18. V čem je podobný obsah a smysl těchto textů? V čem je podobnost mezi Danielovou dobou a tím, co se odehraje v budoucnosti?

Zlatá socha stála na rovině Dúra, což znamená v akkadštině „ohrazené místo“ a vytváří dojem rozsáhlé svatyně. Jako by to nestačilo, blízká ohnivá pec může připomínat oltář. Součástí celé liturgie sochy byla babylónská hudba. Během ceremonie zaznívá sedm druhů hudebních nástrojů, které vytvářejí dojem dokonalosti a síly celého rituálu.

Dnes na nás ze všech stran doléhají různé vlivy, které nám nabízejí různé nové životní styly a světonázory. Stačí se vzdát oddanosti Boží autoritě, jak je vyjádřena v Bibli, a podřídit se dnešním nástupcům Babylónské říše. Přitažlivost a nabídky světa se nám někdy mohou zdát neodolatelné. Vždy znovu si však připomínejme, že naše věrnost patří Bohu Stvořiteli.

Podle prorockého kalendáře žijeme v posledních dnech pozemských dějin. Zjevení 13. kapitola oznamuje, že obyvatelé země budou vyzváni, aby uctívali obraz šelmy. „Ta nutí všechny, malé i velké, bohaté i chudé, svobodné i otroky, aby měli na pravé ruce nebo na čele cejch.“ (Zj 13,16) Z tohoto textu se dozvídáme, že se obrazu šelmy pokloní šest skupin lidí: „malí i velicí, bohatí i chudí, svobodní i otroci“. I číslo šelmy (666) zdůrazňuje šestku. Když si všimneme, že socha postavená Nebúkadnesarem v sobě nese také symboliku šestek (výška šedesát loket a šířka šest loket; Da 3,1), pochopíme, že události kolem výzvy uctívat sochu (modlu nebo krále – tedy cokoliv, jen ne Boha) jsou ilustrací toho, jak se bude eschatologický Babylón chovat v posledních dnech. Bude proto užitečné soustředit se na tento příběh a poučení, které z něj vyplyne. Zároveň bychom se měli zaměřit na jednání svrchovaného Boha a způsob, jakým řídí záležitosti tohoto světa.

Aplikace

Uctívání neznamená jen pokleknout před někým nebo něčím a tím otevřeně vyjádřit svou poslušnost. Jakými dalšími (možná méně nápadnými) způsoby se můžeme dostat do situace, že najednou budeme uctívat někoho nebo něco jiného než Hospodina?

ZKOUŠKA OHNĚM

¹³Tedy Nebúkadnesar, rozlícen a rozhořčen, rozkázal přivést Šadraka, Měšaka a Abed-nega. Tito muži byli hned přivedeni před krále. ¹⁴Nebúkadnesar se jich otázel: „Je to tak, Šadraku, Měšaku a Abed-nego, že mé bohy neuctíváte a před zlatou sochou, kterou jsem postavil, jste se nepoklonili? ¹⁵Nuže, jste ochotni v čase, kdy uslyšíte hlas rohu, flétny, citer, harfy, loutny a dud a rozmanitých strunných nástrojů, padnout a poklonit se před sochou, kterou jsem udělal? Jestliže se nepokloníte, v tu hodinu budete vhozeni do rozpálené ohnivé pece. A kdo je ten Bůh, který by vás vysvobodil z mých rukou!“ (Da 3,13–15)

Osobní studium

Pro tři izraelské mladíky bylo vyžadované uctívání sochy, kterou dal postavit král Nebúkadnesar, v jasném rozporu s uctíváním Hospodina v jeruzalémském chrámu, jehož byli pravděpodobně svědky ve svém dětství. Přestože zastávali státní úřady a byli oddáni králi, jejich osobní věrnost Bohu stanovovala jasné hranice jejich oddanosti vyžadované člověkem. Byli připraveni sloužit králi jako věrní správci svěřených úřadů, ale příkázaného uctívání sochy se odmítali zúčastnit.

Uvažuj o textech Ex 20,3–6 a Dt 6,4. Které principy obsažené v těchto verších velmi pravděpodobně formovaly postoj, který zaujali Šadrak, Měšak a Abed-nego?

Na příkaz vydaný králem se měli po zaznění hudebního doprovodu všichni lidé poklonit zlaté soše. Jen tři z nich – Šadrak, Měšak a Abed-nego – se odvážili krále neuposlechnout. Jako vždy v podobných případech, i v Babylónu se okamžitě našly „dobré duše“, které krále upozornily na cho-

vání těchto tří mladíků. Udavači se snažili poštvat proti nim krále těmito argumenty: (1) byl to sám král, kdo je ustanovil správcí babylónské provincie; (2) mladíci neuctívají bohy, jež král uctívá; (3) navzdory královu příkazu se odmítají poklonit zlaté soše (Da 3,12).

Navzdory všem obviněním a zuřivosti, která Nebúkadnesara zachvátila, se rozhodl dát jim druhou šanci. Král byl ochoten celou ceremonii zopakovat, jen aby mohli Hebrejci svůj postoj přehodnotit a zlaté soše se poklonit. Pokud by však odmítli, měli být hozeni do rozpálené ohnivé pece. Nebúkadnesar uzavírá svou výzvu pohrdavým a posměšným prohlášením: „A kdo je ten Bůh, který by vás vysvobodil z mých rukou!“ (Da 3,15)

Tři Judejci, obdařeni nadpřirozenou odvahou, králi odpověděli: „Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivé pece i z tvých rukou, králi, vysvobodí nás. Ale i kdyby ne, věz, králi, že tvé bohy uctívat nebudeme a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se nepokloníme.“ (Da 3,17,18)

Aplikace

Navzdory přesvědčení, že je Bůh může vysvobodit, neměli tři mládenci žádnou záruku, že se tak opravdu stane. Přesto odmítli poslechnout králův příkaz, i kdyby to mělo znamenat, že budou zaživa upáleni. Jak a kde se dá získat taková víra?

ČTVRTÝ MUŽ

²³A ti tři muži, Šadrak, Měšak a Abed-nego, padli svázaní do rozpálené ohnivé pece. ²⁴Tu král Nebúkadnesar užasl a chvatně vstal. Otázal se královské rady: „Což jsme nevhodili do ohně tři svázané muže?“ Odpověděli králi: „Jistěže, králi.“ ²⁵Král zvolal: „Hle, vidím čtyři muže, jsou rozvázaní a procházejí se uprostřed ohně bez jakékoli úhony. Ten čtvrtý se svým vzhledem podobá božímu synu.“ (Da 3,23–25)

Osobní studium

Přečti si text Da 3,19–27. Popiš vlastními slovy, co se stalo? Kdo byl čtvrtou postavou v ohnivé peci? Co o ní lze z textu zjistit?

Když tři věrné mladíky hodili do rozpálené pece, Nebúkadnesar si lámal hlavu nad tím, kdo je tím čtvrtým, koho zpozoroval v peci. O tomto muži podle svého nejlepšího vědomí řekl, že se „podobá božímu synu“ (Da 3,25), což v jeho pohanském chápání znamenalo, že to byla „božská bytost“. O něco později jej také označil jako „anděla“ (Da 3,28).

Král nemohl tuto osobu identifikovat přesněji, ale my bychom to na základě biblického záznamu měli poznat. Už za dávných časů se před zničením Sodomy a Gomory podobná postava zjevila Abrahamovi, zápasila s Jákobem u potoka Jabok a zjevila se i Mojžíšovi v hořícím keři. Byl to Ježíš Kristus v době před svým vtělením. Už odedávna takto přicházel k člověku, aby ho ujistil, že Bůh stojí při svém lidu i ve chvílích trápení.

Ellen G. Whiteová píše: „Když ale byli Boží svědkové vhozeni do pece, zjevil se jim Spasitel a spolu s nimi se procházel uprostřed ohně. V přítomnosti Pána ohně i mrazu plameny ztratily svůj žár.“ (PK 508.509; OSU 192)

Jak Bůh říká u Izajáše: „Půjdeš-li přes vody, já budu s tebou, půjdeš-li přes řeky, nestrhne tě proud, půjdeš-li ohněm, nespálíš se, plamen tě nepopálí.“ (Iz 43,2)

Nepochybně, všem se nám líbí takové a podobné biblické příběhy, v nichž Bůh zachraňuje své služebníky. Současně s tím však v naší mysli vyvstávají otázky související s těmi, kteří nebyli takto zázračně vysvobozeni z pronásledování pro svou víru. I tři mládenci určitě znali zkušenost Izajáše a Zachariáše, které dali popraviti bezbožní králové. V průběhu celých dějin Božího lidu – a platí to i dnes – byli věrní věřící mnohokrát vystaveni hroznému utrpení, které se pro ně neskončilo zázračným vysvobozením, ale smrtí v bolesti a ponížení. U Daniela ve třetí kapitole byli tři Hebrejci fantasticky zachráněni, ale takové věci se nedějí často.

Aplikace

Přestože zázračná záchrana není zkušeností každého věřícího, všichni Boží věrní budou nakonec vysvobozeni – bez ohledu na osud, který je zde na zemi potkal. Jak v této souvislosti rozumíš slovům apoštola Pavla v 1K 15,12–26?

TAJEMSTVÍ SILNÉ VÍRY

¹⁶Šadrak, Měšak a Abed-nego odpověděli králi: „Nebúkadnesare, nám není třeba dávat ti odpověď. ¹⁷Jestliže náš Bůh, kterého my uctíváme, nás bude chtít vysvobodit z rozpálené ohnivé pece i z tvých rukou, králi, vysvobodí nás. ¹⁸Ale i kdyby ne, věz, králi, že tvé bohy uctívat nebudeme a před zlatou sochou, kterou jsi postavil, se nepokloníme.“ (Da 3,16–18)

¹Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme. ²K takové víře předků se Bůh přiznal svým svědectvím.

³⁹A ti všichni, ačkoliv osvědčili svou víru, nedočkali se splnění toho, co bylo zaslíbeno, ⁴⁰neboť Bůh, který zamýšlel pro nás něco lepšího, nechtěl, aby dosáhli cíle bez nás. (Žd 11,1.2.39.40)

Osobní studium

Když uvažujeme o zkušenosti Šadraka, Měšaka a Abed-nega, můžeme si položit otázku: V čem spočívá tajemství jejich silné víry? Jak to, že byli ochotni se raději nechat zaživa upálit, než by se poklonili zlaté soše? Existuje mnoho způsobů, kterými si mohli zdůvodnit či omluvit, proč by bylo lepší nebo dokonce rozumnější se na králův příkaz poklonit. Navzdory vědomí, že mohou přijít o život – jak se to stalo mnohým před nimi –, se rozhodli pevně stát na svém.

Přečti si Židům 11. kapitolu. Co se v tomto textu můžeš dozvědět o podstatě víry?

Abychom si vybudovali víru podobnou víře tří mládenců, potřebujeme pochopit, co vlastně je víra. Někteří lidé hodnotí velikost a kvalitu své víry podle počtu vyslyšených modliteb. Jdou do obchodního domu a modlí se za parkovací místo. Pokud se jim hned podaří nějaké najít, radují se, že mají opravdu silnou víru. Pokud jsou všechna místa

obsazena, zmalomyslní a začnou si myslet, že jejich víra není dostatečně silná na to, aby je Bůh vyslyšel. Takové chápání víry je velmi nebezpečné, protože vede k představě, že můžeme Boha ovládat. Vůbec nepočítá s Boží svrchovaností a moudrostí.

Skutečná víra, kterou měli také Danielovi přátelé, nespočívá v kvantitě, ale v kvalitě našeho vztahu s Bohem. Výsledkem je naše úplná důvěra v Boha. Opravdová víra se nepokouší změnit Boží vůli v náš prospěch. Skutečná víra podřizuje naši vůli Boží vůli. Viděli jsme, že když se tři hebrejští mládenci rozhodli zůstat věrni Bohu a postavit se královu příkazu, nevěděli přesně, co má pro ně Bůh připraveno. Rozhodli se jednat správně bez ohledu na následky. Přesně takto je možné rozpoznat zralou víru. Opravdová víra se projevuje tím, že se sice modlíme za to, co bychom chtěli, zároveň však důvěřujeme, že Hospodin udělá to, co je pro nás nejlepší. A to i tehdy, když úplně nerozumíme, co se děje a proč.

Aplikace

Jak můžeme budovat svou víru v každodenních „malých věcech“? Jakým způsobem můžeme kultivovat naši víru, abychom zvládli obstát ve stále větších zkouškách? Proč se naše věrnost v „malých věcech“ může ukázat v konečném důsledku jako nejdůležitější?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Je velmi důležité, abychom si z událostí, které se odehrály na pláni Dúra, vzali poučení. V dnešní době budou Boží služebníci ponižováni a zneužíváni těmi, jejichž srdce je plné závisti a fanatismu. Největší nenávist pak bude namířena proti lidem, kteří v souladu se čtvrtým přikázáním světi sobotu. Dokonce vyjde všeobecné nařízení, podle kterého všichni takoví zaslouží trest smrti. V této situaci je nutné, aby Boží lid dal jasně najevo, že jej nic nepřiměje k tomu, aby udělal jakýkoli ústupek a přijal falešné náboženství. Těm, jejichž srdce je cele odevzdáno Bohu, budou lidská nařízení připadat v porovnání s Božím slovem zcela bezvýznamná. Zůstanou věrni pravdě i za cenu ztráty vlastního života.“ (PK 512.513; OSU 193)

Otázky k rozhovoru

1. Uvažujte o textu 1Pt 1,3–9. Proč Bůh někoho zachránil, a druhé ne? Může se stát, že nyní nedostaneme odpověď na podobné otázky? Proč se potřebujeme naučit důvěřovat v Boží dobrotu navzdory zklamáním a skutečnosti, že ne vždy jsme svědky zázračné záchrany?
2. Pokud by příběh o třech mladících skončil tím, že by v rozpálené peci shořeli, jaké poučení bychom v něm mohli najít?
3. Podle toho, jak nyní rozumíme událostem posledních dnů, v čem bude nakonec spočívat podstata vnějšího znamení naší věrnosti? Jak se můžeme připravit na to, abychom obstáli v tom, co budoucnost přinese?
4. Uvažujte o textu L 16,10. Jak nám Kristova slova pomáhají pochopit, co znamená žít vírou?
5. Znovu uvažujte o Nebúkadnesarových slovech: „A kdo je ten Bůh, který by vás vysvobodil z mých rukou!“ (Da 3,15) Jak byste na tuto otázku odpověděli?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Od pýchy k pokoře

Texty na tento týden

Daniel 4

Základní verš

„Vydal jsem rozkaz, aby ke mně byli uvedeni všichni babylónští mudrci, aby mi sen vyložili.“ (Da 4,3)

Pýcha se někdy považuje za první hřích. Z toho, co víme, můžeme předpokládat, že poprvé se projevila u Lucifera, který byl andělem v nebi. Bůh říká prostřednictvím Ezechiela: „Pro tvou krásu se stalo tvé srdce domýšlivým, pro svou skvělost jsi zkazil svoji moudrost, svrhnu tě k zemi, dám tě za podívanou králům.“ (Ez 28,17)

Pýcha tedy přivedla k pádu Lucifera a ten se nyní snaží pýchou „nakazit“ také lidi. Usiluje postavit je proti Bohu a svěst je na cestu zkázy. Všichni jsme padlé lidské bytosti a naše existence závisí na Bohu. Všechno naše nadání a vše pozitivní, čeho díky němu dosáhneme, má svůj původ jen a jen v Bohu. Jak to, že jsme tedy tak troufalí, pyšní a namyšlení, když celá naše existence a všechno naše jednání by ve skutečnosti mělo být naplněno pokorou a skromností?

Nebúkadnesarovi trvalo velmi dlouho, než pochopil skutečný význam pokory. Nadpřirozený výklad snu a ani zjevení čtvrtého muže v ohnivé peci nezměnily jeho životní nasměrování. Teprve když mu Bůh odňal království a postavil ho téměř na úroveň zvířete, král zázračně rozpoznal své skutečné postavení a svou opravdovou (ne)důležitost.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

PÝCHA PŘEDCHÁZÍ PÁD

¹Já, Nebúkadnesar, jsem spokojeně pobýval ve svém domě, pln svěžesti ve svém paláci. ²Viděl jsem sen a ten mě vystrašil. Představy ve snu na lůžku, vidění, která mi prošla hlavou, mě naplnily hrůzou.

¹⁷Strom, který jsi viděl, který rostl a sílil, až jeho výška sahala k nebi a bylo ho vidět po celé zemi, ¹⁸který měl nádherné listí a mnoho plodů, na němž byla potrava pro všechny, pod nímž bydlela polní zvěř a v jehož větvích přebývali nebeští ptáci, ¹⁹jsi ty, králi, který jsi rostl a sílil. Tvá velikost rostla, až dosáhla k nebi, tvá vladařská moc až na konec země. (Da 4,1.2.17–19)

Osobní studium

Přečti si text Da 4,1–30. Co se stalo králi? Co bylo příčinou těchto událostí?

Bůh dal Nebúkadnesarovi další sen, který tentokrát král nezapomněl. Jelikož však babylónští experti znovu selhali, Nebúkadnesar si pro vysvětlení významu snu předvolal Daniela. Král ve snu viděl velký strom, který dosahoval do nebe, a nebeskou bytost, která dala příkaz ke zničení koruny a větví stromu a k jeho pokácení. Zůstat měl jen pařež s kořeny a měla jej svlažovat nebeská rosa. Nebúkadnesara však musela znepokojovat ta část snu, v níž nebeská bytost říkala: „Jeho srdce ať je jiné, než je srdce lidské, ať je mu dáno srdce zvířecí, dokud nad ním neuplyne sedm let.“ (Da 4,13) Daniel rozpoznal vážnost poselství a velmi zdvořile vyjádřil

přání, aby se tento sen raději týkal králových nepřátel. Věrně však tlumočil poselství vyjádřené ve snu a vysvětlil, že sen se týká samotného krále.

Stromy jsou v Bibli velmi často symbolem králů, národů a království (Ez 17 a 31; Oz 14; Za 11,1.2 a L 23,31). Obrovský strom proto dobře vystihuje namyšleného krále. Bůh sice dává Nebúkadnesarovi vládu a moc, ale král si opakovaně není schopen uvědomit, že všechno, co má, pochází od Boha.

Zaměř se na text Da 4,27. Čím králova slova ukazují, že neporozuměl varování, které mu Hospodin adresoval?

Na pýše je velmi nebezpečné, že její vinou zapomínáme, jak jsme ve všem závislí na Bohu. A ve chvíli, kdy na to zapomeneme, se ocitáme na velmi nebezpečné duchovní půdě.

Aplikace

Čeho se ti dosud ve tvém životě podařilo dosáhnout? Můžeš být na to hrdý, aniž bys byl pyšný? Jak správně vyvážit hrdost a pýchu?

PROROKOVA VÝSTRAHA

Kěž se ti, králi, zalíbí má rada: Překonej své hříchy spravedlností a svá provinění milostí k strádajícím; snad ti bude prodloužen klid. (Da 4,24)

Osobní studium

Jaké varování dává v úvodním textu Daniel králi? Jaké výzvy mu adresuje? Proč? (Viz také Př 14,31.)

Daniel nejen vysvětluje králi sen, ale ukazuje Nebúkadnesarovi i způsob, jakým se z dané situace dostat – zanechat hříchů a ve velkém projevit dobročinnost a milosrdenství.

Nebúkadnesar vložil do budování Babylónu velké úsilí. Visuté zahrady, důmyslný systém zavlažovacích kanálů a stovky chrámů a dalších budov učinily z města jeden ze zázraků starověkého světa. Vybudování takové velkolepé nádhery však v sobě zahrnovalo i temnou stránku – vykořisťování otroků a zanedbávání chudých. Kromě toho, bohatství říše sloužilo jen k potěšení a uspokojení krále a jeho dvora. Pýcha bránila Nebúkadnesarovi nejen v uznání pravého Boha, ale jedním z jejích následků byla i nevšimavost k trápení lidí v nouzi. A protože Bůh vždy projevuje velkou péči o chudé a slabé, Daniel upozornil Nebúkadnesara

i na hříchy, kterých se dopouštěl zanedbáváním a prohlížením potřebných.

Pro Nebúkadnesara bylo toto poselství něčím zcela novým. Starozákonní proroci často varovali Boží lid před utlačováním chudých. Přehlížení nuzných byl jeden z hlavních hříchů, které přivedly krále k pádu.

Soucit s potřebnými je také jedním z hlavních projevů křesťanské dobročinnosti. A naopak, vykořisťování a zanedbávání chudých je vlastně útokem na samotného Boha. Péčí o nuzné dáváme najevo, že Bůh je vlastníkem všeho. My tedy nejsme vlastníky, ale správci a hospodáři Božího vlastnictví.

Když druhým lidem sloužíme tím, co nám Bůh svěřil, vzdáváme Hospodinu úctu a uznáváme jeho panství a vládu. Skutečnost, že vše patří Bohu, má ovlivňovat hodnotu a také způsob používání materiálního vlastnictví. A právě v tomto ohledu Nebúkadnesar selhal. Podobný osud hrozí i nám, pokud neuznáme Boží svrchovanost nad našimi úspěchy a nebudeme tuto realitu projevovat i pomocí lidem v nouzi.

Aplikace

Jak vaše společenství prakticky prokazuje milosrdenství a dobročinnost? Jak jsi do této práce zapojen ty?

NEJVYŠŠÍ JE VLÁDCEM

³¹Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já, Nebúkadnesar, své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého, neboť jeho vladařská moc je věčná, jeho království po všechna pokolení. ³²Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic. Podle své vůle nakládá s nebeským vojskem i s obyvateli země. Není, kdo by mohl zabraňovat jeho ruce a ptát se ho: „Co to děláš?“ (Da 4,31.32)

Osobní studium

Přestože byl Nebúkadnesar vyzýván, aby se kál a prosil o Boží odpuštění, jeho tvrdohlavá pýcha způsobila, že nebeský rozsudek se naplnil (Da 4,25–30). Právě když se král procházel ve svém paláci a chlubil se, co všechno dokázal, postihla ho duševní porucha nazývaná klinická lykantropie. Tento stav vede postiženého k tomu, že sám sebe vnímá jako zvíře a také se tak chová. Pacient často ani neumí přesně identifikovat, v jaké zvíře se změnil, je jen přesvědčen, že není ve správném těle, a chce být zvířetem.

Přečti si texty 2Kr 20,2–5; Jon 3,10 a Jr 18,7.8. Co tyto texty říkají o možnosti panovníka odvrátit předpovězený trest?

Naneštěstí se Nebúkadnesar musel poučit až z vlastních chyb. Když měl svou králov-

skou moc, nedokázal si uvědomit svou závislost na Bohu. Tím, že přišel o svou královskou moc a byl odkázán na to, aby žil jako zvíře, dal mu Bůh možnost uvědomit si jeho úplnou závislost na Nejvyšším. Bůh chtěl touto cestou naučit pyšného krále, že „nebesa mají moc“ (Da 4,23). Samozřejmě, v Božím plánu měl tento soud nad králem mnohem větší dosah, než je vyjádřeno v rozhodnutí nebeských bytostí: „V rozhodnutí nebeských poslů je rozsudek, výpovědi svatých je věc uzavřená. Z toho živí poznají, že Nejvyšší má moc nad lidským královstvím a komu chce, je dává; může nad ním ustanovit i nejnižšího z lidí.“ (Da 4,14)

Jinými slovy – trest, který dostal Nebúkadnesar, by měl být poučením pro každého z nás. Jelikož patříme do skupiny „živých“, měli bychom si jasně uvědomit, že „Nejvyšší má moc nad lidským královstvím“.

Aplikace

Proč je pro nás důležité pochopit, že „Nejvyšší má moc“? Jak by toto poznání mělo ovlivnit například způsob, jakým se chováme k lidem, nad kterými máme moc my a vůči nimž máme zodpovědnost?

POZVEDNUTÍ OČÍ K NEBESŮM

³¹Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já, Nebúkadnesar, své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého, neboť jeho vladařská moc je věčná, jeho království po všechna pokolení. ³²Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic. Podle své vůle nakládá s nebeským vojskem i s obyvateli země. Není, kdo by mohl zabraňovat jeho ruce a ptát se ho: „Co to děláš?“ ³³Tou dobou se mi vrátil rozum a ke slávě mého království mi opět byla vrácena má důstojnost a lesk. Moje královská rada a hodnostáři mě vyhledali, opět jsem byl dosazen do svého království a byla mi přidána mimořádná velikost. (Da 4,31–33)

Osobní studium

Jak a proč se podle úvodních veršů změnila králova situace?

Bůh dovolil, aby Nebúkadnesara postihla neobvyklá choroba, ale nakonec ho uzdravil a vrátil mu jeho dřívější duševní zdraví. Je zajímavé, že ke změně došlo, když na konci proroctvím předpovědaných sedmi let nemocný král „pozdvihl své oči k nebi“ (Da 4,31).

„Celých sedm let byl Nebúkadnesar ostudou všech svých poddaných; byl ponížen před zraky celého světa. Pak se mu opět vrátil rozum a on si uvědomil, že byl potrestán božskou rukou. Ve svém veřejném projevu otevřeně vyznal, že své původní postavení získal jen díky Boží milosti. Prohlásil: ‚Když uplynuly ty dny, pozdvihl jsem já Nebúkadnesar své oči k nebi a rozum se mi vrátil. Dobrořečil jsem Nejvyššímu a chválil jsem a velebil Věčně živého...‘“ (PK 520; OSU 196)

Je pravdou, že jestliže pozvedneme své oči k nebi, mohou nastat velké změny. Jakmile

se králi vrátilo jeho lidské vědomí, dal jasně najevo, že se poučil.

Tento příběh však není ani tak o Nebúkadnesarovi, jako o Božím milosrdenství. Král propásl tři předchozí šance, kdy mohl přijmout Boha Izraele za Pána svého života. Takové příležitosti měl, když rozpoznal mimořádnou moudrost čtyř mladých judských zajatců (Daniel 1), když mu Daniel vyložil jeho zapomenutý sen (Daniel 2) a když byli tři Hebrejci zachráněni z ohnivé pece (Daniel 3). *Pokud ho nevedla k pokoře ani zázračná záchrana mládenců z ohnivé pece, co jiného by mohlo přinést změnu do jeho života?* Navzdory panovníkově tvrdohlavosti mu Bůh dal čtvrtou příležitost, jejímž prostřednictvím nakonec získal královo srdce a Bůh Nebúkadnesara vrátil do jeho královského úřadu (Daniel 4). Jak ukazuje tento příběh, Bůh nám postupně dává do života různé příležitosti, aby nás zachránil a vybudoval si s námi ten správný vztah. Podobně o mnoho století později napsal apoštol Pavel, že Bůh chce „aby všichni lidé došli spásy a poznali pravdu“ (1Tm 2,4).

Aplikace

Jakými způsoby vedl k pokoře Bůh tebe? Co ses z těchto zkušeností naučil? Jaké změny potřebuješ v životě udělat, aby ses nemusel stejné lekce učit znovu a znovu?

POKORA A VDĚČNOST

³³Tou dobou se mi vrátil rozum a ke slávě mého království mi opět byla vrácena má důstojnost a lesk. Moje královská rada a hodnostáři mě vyhledali, opět jsem byl dosazen do svého království a byla mi přidána mimořádná velikost. ³⁴Nyní tedy já, Nebúkadnesar, chválím, vyvyšuji a velebím Krále nebes. Všechno jeho dílo je pravda, jeho cesty právo. Ty, kteří si vedou pyšně, má moc ponížit. (Da 4,33.34)

Osobní studium

Kající se král prohlásil: „Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic.“ (Da 4,32) Na jakou důležitou věc svými slovy v daném kontextu upozornil?

Jak víme, že Nebúkadnesar opravdu ve vší upřímnosti přijal pravého Boha za svého Pána? Důležitým důkazem je skutečnost, že Nebúkadnesar je patrně autorem části, kterou do čtvrté kapitoly vsunul Daniel. Většina čtvrté kapitoly knihy Daniel se jeví jako přepis dopisu, který dal král rozeslat po svém království. V tomto dopise Nebúkadnesar mluví o své pýše a o své nepřítelosti. Pokorně uznává Boží zásah do svého života.

Panovníci starověku by jen velmi nepravděpodobně o sobě psali něco znevažujícího. Prakticky všechny starověké královské dokumenty, které známe, krále oslavují a vyvyšují. A proto tento dokument, ve kterém král přiznává svou pýchu a své šílenství, po-

ukazuje na upřímné obrácení. Kromě toho, napsáním dopisu, ve kterém Nebúkadnesar popisuje svou zkušenost a pokorně vyznává Boží svrchovanost, jedná jako misionář. Nemohl si nechat pro sebe to, co prožil a co se naučil od pravého Boha. V králově modlitbě a jeho oslavě Boha (Da 4,31–34) se zjevuje realita zkušenosti, kterou Nebúkadnesar prožil.

Král má nyní jiný žebříček hodnot a rozpoznává omezenost lidské moci. V hluboké a upřímné modlitbě díkyvzdání král vyvyšuje moc Danielova Boha a uznává: „Všichni obyvatelé země jsou považováni za nic.“ (Da 4,32) Lidé sami v sobě ani sami ze sebe nemají nic, čím by se mohli chlubit. Tato poslední zmínka o Nebúkadnesarovi v knize Daniel ukazuje krále, který je pokorný a vděčný, zpívá chvály Bohu a varuje před pýchou.

Samozřejmě, Bůh mění životy lidí i dnes. Ať jsou lidé jakkoli pyšní a hříšní, Bůh je tak milostivý i mocný, že se ze vzbouřeného hříšníka může stát Boží dítě.

Aplikace

Přečti si text Fp 2,1–11. Které myšlenky obsažené v těchto verších by nám měly s konečnou platností pomoci vzdát se vlastní pýchy?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Kdysi pyšný vládce se stal pokorným Božím dítětem, moudrým a milosrdným králem. Od této chvíle byl podřízen moci Nejvyššího, upřímně se snažil žít v bázni Boží a usiloval o blaho svých poddaných. Nebúkadnesar se nakonec přece jen naučil tomu, čemu by se měli naučit všichni vládci světa – poznal, že tajemství skutečné velikosti tkví v opravdové dobrotě. Svou oddanost Hospodinu vyjádřil slovy: „Nyní tedy já Nebúkadnesar chválím, vyvyšuji a velebím Krále nebes. Všechno jeho dílo je pravda, jeho cesty právo. Ty, kteří si vedou pyšně, má moc ponížit.“ (Da 4,34).

Boží vůle se naplnila. Toto veřejné vystoupení, ve kterém Nebúkadnesar uznal dobrotu a svrchovanou autoritu Boží, bylo jeho posledním činem zaznamenaným v Písmu svatém.“ (PK 521; OSU 196)

Otázky k rozhovoru

1. „Pýcha vede ke všem ostatním neřestem: je to stav mysli namířený přímo proti Bohu. Zdá se vám to přehnané? Pokud ano, uvažujte o tom znovu. ... Čím je někdo pyšnější, tím více se mu hnusí pýcha u ostatních. Pokud chcete zjistit, jak moc jste pyšní, je nejsnazší si položit otázku: Jak moc mi vadí, když mě jiní znevažují nebo mě zcela ignorují nebo se mnou zacházejí povýšeně nebo se přede mnou chlubí? Chci tím říct, že pýcha člověka soupeří s pýchou jiného člověka. Je to proto, že já chci být tím nejdůležitějším ze všech, a proto mě zlobí, že tím nejdůležitějším je někdo jiný. Když spolu dva zápasí, nikdy se neshodnou.“ (LEWIS C. S.: K jádru křesťanství. New York: Touchstone, 1996, str. 110) Které z těchto myšlenek ti mohou pomoci vidět pýchu ve tvém vlastním životě?
2. V této i předchozích kapitolách se objevuje myšlenka Boží svrchovanosti. Proč je důležité pochopit toto téma? Jak nám sobota pomáhá pochopit důležitost Boží svrchovanosti?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Od domýšlivosti ke zkáze

Texty na tento týden

Daniel 5

Základní verš

„On mění časy i doby, krále sesazuje, krále ustanovuje, dává moudrost moudrým, poznání těm, kdo mají rozum.“ (Da 2,21)

V 5. kapitole knihy Daniel nám Boží slovo přináší mocný příklad lidské domýšlivosti, která končí neuvěřitelně dramatickým způsobem. Je pravda, že Nebúkadnesarovi trvalo dlouho, než se poučil, ale nakonec nejdůležitější lekci svého života zvládl (Da 4). Jeho vnukovi Belšasarovi se to nepodařilo. Když během palácových orgií použil bohoslužebné nádoby z jeruzalémského chrámu, zcela vědomě je znesvětil. Takový skutek znesvěcení nebyl jen zpochybněním Boha, ale přímým útokem na něj. Belšasar tím naplnil kalich své nepravosti.

Jednal podobně jako malý roh (Da 8), který útočil na samotnou podstatu Boží svatyně. Tím, že Bůh odňal Belšasarovi království, předznamenal, co uskuteční vůči nepřítelům svého lidu v posledních dnech. Události, o nichž se hovoří v 5. kapitole knihy Daniel, se odehrály v roce 539 př. Kr. Právě té noci, kdy Babylón padl do rukou médo-perské armády, se odehrál přechod od zlata ke stříbru, tak jak to bylo předpovězeno v souvislosti se sochou z Daniela 2. kapitoly. Znovu se stalo zjevným, že Bůh je vládcem světových událostí.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BELŠASAROVA HOSTINA

¹Král Belšasar vystrojil velikou hostinu svým tisíci hodnostářům a před těmito tisíci pil víno. ²Při popíjení vína poručil Belšasar přinést zlaté a stříbrné nádoby, které odnesl Nebúkadnesar, jeho otec, z jeruzalémského chrámu, aby z nich pili král i jeho hodnostáři, jeho ženy i ženiny. ³Hned tedy přinesli zlaté nádoby odnesené z chrámu, to je z Božího domu v Jeruzalémě, a pili z nich král i jeho hodnostáři, jeho ženy i ženiny. ⁴Pili víno a chválili bohy zlaté a stříbrné, bronzové, železné, dřevěné a kamenné. (Da 5,1–4)

Osobní studium

Uvažuj o úvodních textech v kontextu veršů Da 1,1.2. Proč je Belšasarovo jednání tak špatné? Co to vypovídá o samotném Belšasarovi? Porovnej jeho činy s popisem, který se nachází v Zj 17,4–6. Jakou podobnost můžeš najít?

Král přikázal, aby se během hostiny pilo ze svatých nádob z jeruzalémského chrámu. Při dobytí Jeruzaléma se jich Nebúkadnesar zmocnil, ale umístil je v chrámu svého boha. Určitým způsobem tak vyjádřil respekt vůči jejich významu a svatosti. Belšasar však ze svatých nádob udělal obyčejné nádoby, a to navíc velmi hrubým způsobem.

Během hostiny král a jeho velmoži pili ze svatých nádob „a chválili bohy zlaté a stříbrné, bronzové, železné, dřevěné a kamenné“ (Da 5,4). Za povšimnutí stojí, že se tu vzpomíná šest různých materiálů. Babylóňané používali šedesátkovou soustavu (soustava založená na čísle 60) – na rozdíl od desítkové soustavy, kterou používáme dnes. Šest

vyjmenovaných kategorií bohů představuje všechna babylónská božstva, respektive úplnost babylónského náboženského systému. Za zmínku stojí i to, že pořadí materiálů opakuje pořadí jednotlivých složek, z nichž sestávala socha z Nebúkadnesarova snu (s výjimkou dřeva, které je na soše nahrazeno hlinou). Podobně jako ve snu, i zde se na posledním místě nachází kámen. A přestože v Da 5. kapitole je kámen jen jednou ze složek, z nichž jsou formované modly, v Da 2. kapitole kámen představuje Boží soud nad světovými mocnostmi (Da 2,44.45), které Babylón představuje.

Hostina popsaná v Da 5 slouží jako výstižné vyjádření Babylónu na konci časů, jak jej můžeme sledovat v knize Zjevení. Podobně jako Belšasar, i žena představující Babylón na konci dějin drží v ruce zlatý pohár naplněný nápojem ohavností a nečistoty. Jinými slovy, moderní Babylón vábí svět ke zlu prostřednictvím falešného učení a překrouceného systému uctívání (Zj 17,4–6). Nedbá přitom na soud, který na ni brzy dopadne. Jednoho dne však soud přijde.

Aplikace

Jakými způsoby naše společnost a kultura znesvěcuje pravdy Božího slova? Jak se toho můžeme dopustit i my? Na co si musíme dát pozor, abychom nebyli součástí takového znevažování, a to ani v nepatrných věcech?

NEZVANÝ HOST

⁵V tu hodinu se ukázaly prsty lidské ruky a něco psaly na omítku zdi královského paláce naproti svícnu. Král viděl zápěstí ruky, která psala. ⁶Tu se barva králova obličejů změnila a myšlenky ho naplnily hrůzou, poklesl v kyčlích a kolena mu tloukla o sebe. ⁷Král mocně zvolal, aby přivedli zaklínače, hvězdopravce a planetáře. Babylónským mudrcům král řekl: „Kdokoli přečte toto písmo a sdělí mi výklad, bude oblečen do purpuru, na krk mu bude dán zlatý řetěz a bude mít v království moc jako třetí po mně.“ ⁸Všichni královští mudrci tedy vstoupili, ale nebyli schopni písmo přečíst a oznámit králi výklad. (Da 5,5–8)

Osobní studium

Co se odehrálo v příběhu popisovaném v úvodních verších? Jak král reagoval? V čem se tento příběh podobá příběhu zaznamenanému v Da 2 a proč je tato podobnost důležitá? (Viz také Ž 96,5 a Ko 1,15–17.)

Podobně jako Nebúkadnesar v předchozích kritických situacích (Da 2,2 a Da 4,7), i Belšasar volá své astrology a poradce, aby mu vyložili tajemství záhadného písma. A aby si byl jistý, že svou práci odvedou co nejlépe, přislíbí jim král působivé odměny: (1) purpurový oděv, symbol vladařské hodnosti, jednalo se vlastně o povýšení do šlechtického stavu (Est 8,15), (2) zlatý řetěz, který byl symbolem vysokého postavení (Gn 41,42), a (3) významný místodržitelství post. Poslední odměna přesně odráží historické okolnosti, které tehdy v Babylónu panovaly. Jelikož Belšasar byl spoluvládce svého otce Nabonida, jako další nejvyšší pozici mohl nabídnout post

třetího spoluvládce. Ale ani přes lákavou nabídku mudrci nedokázali přijít s ničím konstruktivním a opět selhali.

Král se pokoušel hledat moudrost na nesprávném místě. Babylónští experti nebyli schopni odhalit význam poselství. Přestože odkaz na stěně byl napsán v jejich vlastním jazyce – aramejštině, jednotlivá slova jim nedávala žádný smysl. Může nám to připomenout, co Hospodin řekl prostřednictvím Izajáše: „Zanikne moudrost jeho moudrých a rozumnost jeho rozumných bude zakryta.“ (Iz 29,14) Apoštol Pavel citoval tento Izajášův verš a dále píše: „Kde jsou učenci, kde znalci, kde řečníci tohoto věku? Neučinil Bůh moudrost světa bláznovstvím? Protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrém díle, zalíbilo se Bohu spasit ty, kdo věří, bláznovskou zvěstí.“ (1K 1,20,21)

Některé pravdy jsou příliš důležité, než aby se na ně lidé pokoušeli přijít sami. Právě proto nám tyto pravdy zjevuje Bůh.

Aplikace

Uvažuj o odměnách, které král slíbil za výklad nápisu na stěně. Jaká byla jejich hodnota v souvislosti s tím, co se mělo už zanedlouho stát? Co to říká o nestálosti pozemských věcí? Proč bychom měli všechno, co děláme, vnímat z pohledu věčnosti?

PŘÍCHOD KRÁLOVNY

⁹Král Belšasar byl pln hrůzy a barva jeho obličeje se změnila. I hodnostáři byli zmateni. ¹⁰Po slovech krále a hodnostářů vešla do domu, kde hodovali, královna a řekla: „Králi, navěky buď živ! Nechtě tě tvé myšlenky neplní hrůzou a barva tvého obličeje ať se nemění. ¹¹Je ve tvém království muž, v němž je duch svatých bohů. Za dnů tvého otce bylo shledáno, že je osvěcený a zběhlý v moudrosti, která je jako moudrost bohů. Král Nebúkadnesar, tvůj otec, ho ustanovil nejvyšším z věstců, zaklínačů, hvězdoporců a planetářů, ano, tvůj otec, králi, ¹²neboť bylo shledáno, že Daniel, jemuž král dal jméno Belšasar, má mimořádného ducha a poznání a že je zběhlý ve vykládání snů, řešení záhad a vysvětlování věcí nesnadných. Nechtě je Daniel nyní zavolán a sdělí výklad.“ (Da 5,9–12)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu. Co říká královna o Danielovi? Proč si podle tebe král nevzpomněl na Daniela a jeho schopnosti? Co to o Belšasarovi vypovídá?

Když se na stěně objevil tajemný nápis, všichni hodovníci zůstali v rozpacích. Do místnosti však vstoupila královna a dala zmatenému Belšasarovi důležitou radu. Připomněla mu Daniela, jehož schopnost vykládat sny a řešit záhady se opakovaně osvědčila během vlády Nebúkadnesara. Pokud by byl Belšasar stejně moudrý jako jeho předchůdce, věděl by, na koho se ve snaze najít význam tajemného nápisu obrátit. Ukázalo se, že královna svou radou zmatenému Belšasarovi pomohla. Její slova zněla králi jako napomenutí, že přehlédl jediného člověka v celém království, který záhadný nápis na stěně mohl vysvětlit. Králi kromě toho poskytla velmi jasnou charakte-

ristiku Daniela, jak jí sama rozuměla: Tento prorok má ducha svatých bohů, pochopení božské moudrosti, osvěcenost a moudrost. Je schopen vysvětlovat sny, luštit hádanky a řešit tajemství a za Nebúkadnesara byl představeným všech mudrců, astrologů a věstců (Da 5,11.12).

Je opravdu záhadou, proč Belšasar Daniela přehlížel. Text nám na tuto otázku nedává jasnou odpověď. Můžeme jen předpokládat, že v té době již Daniel, který sloužil králi minimálně do třetího roku jeho vlády (Da 8,1.27), nebyl v aktivní službě. Jedním z faktorů mohl být Danielův věk. V době událostí popsaných v páté kapitole měl už pravděpodobně kolem osmdesáti let a král ho mohl nahradit někým z mladší generace. Nový král se mohl rozhodnout ignorovat Daniela i proto, že nechtěl mít nic společného s Danielovým Bohem. Ať už byly příčiny jakékoliv, je minimálně pozoruhodné, že se tak brzy zapomnělo na někoho s takovými schopnostmi, jako měl Daniel.

Aplikace

Král měl dost informací, aby věděl, kde hledat v obtížné chvíli pravdu a řešení. Přesto ale Daniela ani jeho Boha nechtěl o pomoc žádat. Zažil jsi už někdy chvíli, kdy jsi věděl, že by ses měl obrátit na Boha, ale ty jsi nechtěl? Proč? Co dělat v takové situaci?

ZVÁŽEN A SHLEDÁN LEHKÝ

²³Ale povýšil ses nad Pána nebes. Přinesli před tebe nádoby z jeho domu a pil jsi z nich víno ty i tvoji hodnostáři, tvé ženy i ženiny, a chválil jsi bohy stříbrné a zlaté, bronzové, železné, dřevěné a kamenné, kteří nic nevidí, neslyší ani nevědí. Boha, v jehož rukou je tvůj dech a všechny tvé cesty, jsi však nevelebil. ²⁴Proto bylo od něho posláno zápěstí ruky a napsáno toto písmo. ²⁵Toto pak je písmo, které bylo napsáno: „Mené, mené, tekul ú-parsín“. ²⁶Toto je výklad těch slov: Mené – Bůh sečetl tvé králování a ukončil je. ²⁷Tekel – byl jsi zvážen na vahách a shledán lehký. ²⁸Peres – tvé království bylo rozlomeno a dáno Médům a Peršanům. (Da 5,23–28)

Osobní studium

Uvažuj o verších Da 5,13–28. Jak Daniel zdůvodnil králi jeho pád, který měl přijít velmi brzy?

Okolnosti dohnaly krále k rozhodnutí zavolat si na pomoc Daniela. Zdá se však, že s tímto krokem přece jen váhal. Tento postoj vypovídá více o králově postoji k Danielovu Bohu než k samotnému Danielovi.

Naproti tomu Danielova reakce na odměnu, kterou mu nabídl král, vypovídá hodně o Danielových hodnotách a o jeho charakteru. Je však možné, že vzhledem k významu záhadného nápisu na stěně si Daniel uvědomoval, jak bezcenná je nabízená odměna.

Daniel pak obvinil krále ze tří věcí:

(1) Belšasar zcela ignoroval Nebúkadnezarovu zkušenost. V opačném případě by se kál a pokořil podobně jako jeho předchůdce. (2) Belšasar použil chrámové nádoby, aby z nich pil víno a oslavoval vlastní modly. Daniel jmenuje šest materiálů používaných na zhotovení model ve stejném

pořadí, jak to bylo zmíněno dříve. (3) Král odmítl oslavovat Boha, v jehož rukou je podle Daniela „tvůj dech a všechny tvé cesty“ (Da 5,23).

Po vyjmenování králových selhání a hříchů se Daniel zaměřil na vysvětlení záhadného nápisu. Víme, že tento nápis byl vytvořen ze tří aramejských slov (z nichž první se dvakrát opakuje). Jejich základní význam museli král a jeho mudrci znát: **mene** – „spočítat“, **tekul** – „odvážit“ a **peres** – „rozdělit“.

S médo-perskou armádou za branami Babilónu museli král i mudrci tušit význam zlověstného nápisu, ale mudrci se neodvážili říct něco, co by mohlo být králi nepříjemné. Jen Daniel byl schopen a ochoten vysvětlit dané poselství a přetlumočit jeho skutečný smysl Belšasarovi: „**Mené** – Bůh sečetl tvé králování a ukončil je. **Tekel** – byl jsi zvážen na vahách a shledán lehký. **Peres** – tvé království bylo rozlomeno a dáno Médům a Peršanům.“ (Da 5,23–28)

To jistě neznělo jako slova útěchy a povzbuzení.

Aplikace

Soud dopadl na krále velmi rychle. Co se z tohoto příběhu můžeme naučit o naší důvěře v Boha v případech, kdy dosud nebyla nastolena spravedlnost? (Kaz 4,17; 8,11; Mt 12,36 a Ř 14,12)

PÁD BABYLÓNU

²⁹Belšasar hned poručil, aby Daniela oblékli do purpuru, na krk mu dali zlatý řetěz a rozhlásili o něm, že má v království moc jako třetí. ³⁰Ještě té noci byl kaldejský král Belšasar zabít. (Da 5,29.30)

Darjaveš médský se ujal království ve věku šedesáti dvou let. (Da 6,1)

Osobní studium

Ať už byly Belšasarovy chyby jakékoliv, stál si za svým slovem. Navzdory špatným zprávám přijal Danielův výklad a odměnil ho podle svého slibu. Zdá se, jako by uznáním pravdivosti prorokova poselství král nepřímo přijal i existenci Danielova Boha. Je zajímavé, že Daniel nyní přijímá dary, které na začátku odmítl (Da 5,17; 5,29). Důvodů může být více. Jedním z nich může být skutečnost, že nyní již přijaté dary nemohly nijak ovlivnit obsah poselství, které králi oznámil. Kromě toho, dary již nemají žádný smysl, protože království stojí na pokraji svého pádu. Možná prorok přijímá odměny jen ze zdvořilosti, protože ví, že třetí nejvyšší hodnost v království bude mít jen několik hodin.

Babylón padl přesně tak, jak to prorok předpověděl. A stalo se to opravdu rychle. Zatímco král a jeho dvořané hodovali, město bez boje padlo. Podle záznamu historika Herodota vykopali Peršané kanál,

kterým odklonili tok řeky Eufrat a vpochovali do města jejím odvodněným korytem. Téže noci byl král Belšasar zabít. Jeho otec, král Nabonidus, město opustil již dříve a později se sám vzdal novým panovníkům. Tak skončila vláda dosud největší říše. Babylón, zlatá hlava, už neexistoval.

„Belšasar dostal mnoho možností poznat a konat Boží vůli. Viděl, jak byl jeho děd Nebúkadnesar vykázán z lidské společnosti. Viděl, jak ten, kdo je dárce moudrosti, zbavil rozumnosti pyšného vládce, který se vychloubal svou inteligencí. Viděl, jak král přišel o své království a jeho společníky se stala polní zvěř. Ale Belšasarova záliba v hodování a sebevyvyšování vymazala z jeho mysli naučení, která neměl nikdy zapomenout. Dopustil se tak podobných hříchů, jaké předcházely Nebúkadnesarovu odsouzení. Promrhal příležitosti, které milosrdně dostal. Zanedbal možnosti, které měl na dosah, aby se seznámil s pravdou.“ (WHITEOVÁ, Ellen G.: *Bible Echo*, 25. dubna 1898)

Aplikace

Jaké možnosti jsi dostal, aby ses „seznámil s pravdou“? Co to pro tebe znamená? Kdy můžeš říci, že důvěrně znáš všechnu pravdu, kterou znát potřebuješ?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Na starověkých královských dvorech byly velké hostiny obvyklé. Králové rádi pořádali výstřední a přepychové oslavy, aby ukázali svou slávu a sebejistotu. Ačkoli neznáme všechny podrobnosti této konkrétní hostiny, víme, že se odehrávala v době, kdy byla médo-perská armáda připravena zaútočit na Babylón. Z lidského pohledu se však nebylo čeho obávat. Babylón měl silné hradby, zásoby jídla na mnoho let a dostatek vody, protože řeka Eufrat protékala přímo středem města. Král Belšasar neviděl proto žádný problém v tom, aby se hostina konala v době, kdy se kolem města shromáždila nepřátelská armáda. Uspořádal proto osudnou hostinu, která se však brzy změnila v orgie. Jaké to podává svědectví o lidské aroganci, která je v jasném rozporu s Boží mocí! Prostřednictvím Daniela Bůh říká králi, že navzdory možností poznat pravdu, které měl, „Boha, v jehož rukou je tvůj dech a všechny tvé cesty, jsi však nevelebil“ (Da 5,23).

„Prorocství hovořila o vzestupu a pádu velkých světových říší – o Babylónu, Médo-Persii, Řecku a Římu. V případě každé z nich, stejně jako v případě národů menšího významu, se historie vždy opakovala. Každá prošla obdobím zkoušek, ve kterém neobstála, její sláva vybledla a pozbyla své moci. Národy odmítaly Boží principy a samy si přivodily svou zkázu. Přesto však v průběhu staletí skrytě působila božská, všeovládající moc, která nenápadně uskutečňovala své záměry.“ (PK 536; OSU 200)

Otázky k rozhovoru

1. Uvažujte společně o otázce z neděle: Jakými způsoby naše společnost a kultura znesvěcuje pravdy Božího slova? Na co si musíme dát pozor, abychom nebyli součástí takového znevažování?
2. Co nás tento příběh učí o tom, že spasení není ani tak o tom, co víme, ale jak reagujeme na to, co víme? (Da 5,22)
3. Přečtěte si znovu text Da 5,23. Jaké důležité duchovní principy se nacházejí v tomto verši? Jak nás tento text varuje před neposlušností vůči Bohu? Co tento text říká o tom, že Bůh není jen Stvořitel, ale i Udržovatel našeho života?
4. Belšasar se bál i bez toho, že by znal jasný smysl daných slov (Da 5,6). Co se z toho můžeme naučit o životě, který člověk žije s pocity viny?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Ze lvích spárů do společnosti andělů

Texty na tento týden

Daniel 6

Základní verš

„Tu se říšští vládcové a satrapové snažili nalézt proti Danielovi záminku ohledně jeho správy království, ale žádnou záminku ani zlé jednání nalézt nemohli, neboť byl věrný. Žádnou nedbalost ani zlé jednání na něm neshledali.“ (Da 6,5)

Když si Médo-Persie podmanila Babylón, rozpoznal Darjaveš médský Danielovu moudrost a přizval ho, aby se stal součástí nové vlády. Zkušený prorok ve zralém věku natolik vynikal ve své službě, že ho nový král pověřil vedením celé médo-perské vlády.

Při čtení šesté kapitoly se dozvídáme, že Daniel musel čelit tomu, co by se právem dalo nazvat hříchem, který plodí další hříchy – závisti. Na konci příběhu můžeme vidět, že Daniel nejen věrně plnil své světské povinnosti, ale především byl věrný svému Bohu. Jeho věrnost Bohu měla velký vliv na jeho jednání a postoje v ostatních oblastech.

Danielova zkušenost s pronásledováním může sloužit jako příklad toho, s čím by měl ve svém životě počítat Boží lid – a zejména v době konce. Myšlenkou příběhu není ujistit Boží věrné, že je Bůh vytrhne a zachrání ze zkoušek a utrpení. Příběh je však ujištěním o tom, že v konfliktu se zlem nakonec dobro zvítězí a Bůh obhájí a pomstí svůj lid.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ŽÁRLIVOST A ZÁVIST

²Darjavešovi se zalíbilo ustanovit nad královstvím sto dvacet satrapů, aby byli po celém království. ³Nad nimi byli tři říšští vládcové, z nichž jedním byl Daniel. Těm podávali satrapové hlášení, aby se tím král nemusel obtěžovat. ⁴Daniel pak vynikal nad říšské vládcy i satrapy, neboť v něm byl mimořádný duch. Král ho zamýšlel ustanovit nad celým královstvím. ⁵Tu se říšští vládcové a satrapové snažili nalézt proti Danielovi záminku ohledně jeho správy království, ale žádnou záminku ani zlé jednání nalézt nemohli, neboť byl věrný. Žádnou nedbalost ani zlé jednání na něm neshledali. ⁶Proto si ti muži řekli: „Nenajdeme proti Danielovi žádnou záminku, ledaže bychom našli proti němu něco, co se týče zákona jeho Boha.“ (Da 6,2–6)

Osobní studium

Dokonce i v dokonalém prostředí nebes se stalo, že Lucifer začal žárlit na Krista. „Lucifer byl závistivý a žárlil na Ježíše Krista. Když se však všichni andělé sklonili před Ježíšem, aby uznali jeho svrchovanost, nejvyšší autoritu a moc, poklonil se spolu s nimi. Ale jeho srdce zůstalo naplněno závistí a nenávistí.“ (SR 14) Dávat ve své mysli prostor závistí je natolik nebezpečné, že v samotném Desateru je celé jedno přikázání na ni nepřímě poukazují a varují před ní (Ex 20,17).

Uvažuj o úvodním textu v kontextu veršů Gn 37,11 a 1S 18,6–9. Jakou roli hraje závist v těchto příbězích?

Danielovy správcovské a organizační schopnosti na krále zapůsobily. Zároveň však u ostatních úředníků vyvolaly zá-

vist. Spolčili se tedy s cílem zbavit se Daniela. Snažili se najít nějaké selhání v jeho práci, za které by ho mohli obžalovat. Nic takového se jim však nepodařilo najít – „žádnou záminku ani zlé jednání nalézt nemohli, neboť byl věrný. Žádnou nedbalost ani zlé jednání na něm neshledali“ (Da 6,5b).

Daniel byl bezúhonný. Neexistovalo nic, za co by ho mohli úředníci obžalovat. Zároveň však zjistili, že Daniel je mimořádně věrný svému Bohu. Uvědomili si, že jediný způsob, jak na Daniela něco vymyslet, bude připravit takovou situaci, která ho postaví před náročnou volbu – uposlechnout Boží zákon, nebo zákon krále. Z toho, co úředníci o Danielovi věděli, byli přesvědčeni, že Daniel bude v každém případě stát na straně zákona svého Boha – a nezůstane mu jiná volba, než se postavit proti zákonu krále. Už samotný tento fakt je úžasným svědectvím o Danielově věrnosti!

Aplikace

Jaké zkušenosti máš s projevy závisti a žárlivosti? Jak ses s nimi vyrovnal? Proč je závist tak zhoubným a ochromujícím duchovním selháním?

SPIKNUTÍ PROTI DANIELOVI

⁷Ríšští vládcové a satrapové se shlukli ke králi a naléhali na něj: „Králi Darjaveši, navěky buď živ!
⁸Všichni královští vládci, zemští správcové a satrapové, královská rada a místodržitelé se uradili, abys královským výnosem potvrdil zákaz: Každý, kdo by se v údobí třiceti dnů obracel v modlitbě na kteréhokoli boha nebo člověka kromě na tebe, králi, ať je vhozen do lví jámy. ⁹Nyní, králi, vydej zákaz a podepiš přípis, který by podle nezrušitelného zákona Médů a Peršanů nesměl být změněn.“ ¹⁰Král Darjaveš tedy podepsal přípis a zákaz. (Da 6,7-10)

Osobní studium

Čeho se podle úvodních veršů snažili úředníci pomocí královského výnosu dosáhnout? Jak tento dekret souvisí s královou samolibostí?

Darjavešovo jednání se může zdát pošetilé, jestliže si uvědomíme, že vydané nařízení chtěl vzápětí zrušit. Nechal se chytit do pasti nastražené úředníky, kteří velmi pohotově dokázali zneužít politickou situaci v nově ustanoveném království. Darjaveš decentralizoval moc a ustanovil sto dvacet satrapů (správců), kteří měli zajistit efektivní fungování správy země. Z dlouhodobého hlediska však s sebou takový přístup nesl i určitá rizika. Vlivný a mocný správce některé provincie mohl stát u zrodu vzpoury, která by za určitých okolností vedla až k rozpadu království.

Mohlo se proto zdát dobrou strategií vydat zákon, který vyžadoval, aby se král stal na třicet dní jediným adresátem všech žádostí a proseb – což z něj dělalo prakticky neomezeného vládce a boha. Měla se tím posílit loajálnost vůči králi a zabránit vzpourám. Úředníci však krále podvedli, když mu tvrdili, že takový návrh má podporu *všech* vysokých úředníků, předáků, satrapů, rádců a velmožů. Minimálně Daniel totiž s takovým zákonem nemohl souhlasit. Kromě toho mohl král považovat za nesmírně přitažlivé, že ho jeho poddaní prostřednictvím zákona postavili na úroveň boha.

Nemáme žádný důkaz o tom, že by si perští králové nárokovali božské postavení. Zmíněný zákon však mohl být zamýšlen jako ustanovení, které z krále udělá na omezenou dobu třiceti dnů zástupce všech bohů. A proto také všechny modlitby měly být směřovány na krále. Král však naneštěstí nezkoumal, co vedlo úředníky k přípravě zmíněného návrhu zákona. Neuvedl si, že to, co mělo sloužit k zabránění možného spiknutí, bylo spiknutím vůči Danielovi.

Pozornost si zasluhují dva aspekty tohoto zákona. Zaprvé, trestem za přestoupení zákona mělo být vhození člověka do jámy se lvy. Je-li to o takovém druhu trestu se nikde jinde nemluví, mohlo jít jen o jednorázový, účelový návrh Danielových nepřátel. Vládci na Středním východě chovali v klecích divoké šelmy, které příležitostně vypouštěli, aby se staly předmětem lovu. Určitě tedy na královském dvoře nechyběli lvi schopní způsobit smrtelné poranění komukoliv, kdo by se rozhodl přestoupit královské nařízení. Druhým aspektem je nezměnitelnost jednou vydaných zákonů. Stálost a neměnnost „médoperských zákonů“ je zmiňována i ve verších Est 1,19 a 8,8. Starověký řecký historik Diodóros Sicilský vzpomíná příležitost, při které Darjaveš III. (o tomto vládci se kniha Daniel nezmiňuje) změnil svůj názor na trest smrti konkrétního člověka, ale navzdory nevině tohoto člověka nemohl jednou ohlášený trest ani odvolat, ani změnit.

Aplikace

Proč může závist tak snadno přerůst v nenávist a v konečném důsledku v touhu ublížit a zničit? Co můžeš udělat, když zjistíš, že v tobě začíná růst pocit závisti?

DANIELOVA MODLITBA

Když se Daniel dověděl, že byl podepsán přípis, vešel do svého domu, kde měl v horním pokoji otevřená okna směrem k Jeruzalému. Třikrát za den klekal na kolena, modlil se a vzdával čest svému Bohu, jako to činával dříve. (Da 6,11)

Když ty se modlíš, vejdi do svého pokojíku, zavři za sebou dveře a modli se k svému Otci, který zůstává skryt; a tvůj Otec, který vidí, co je skryto, ti odplatí. (Mt 6,6)

Osobní studium

Co myslíš, proč se Daniel nemodlil ve skrytosti a tichosti, tak aby ho nikdo neviděl a neslyšel?

Daniel byl zkušený státní úředník, ale nadto byl věrným Božím služebníkem. Velmi dobře chápal, co stálo v pozadí královského výnosu. Pro Darjaveše byl dekret příležitostí posílit jednotu království, ale pro spiklence šlo o lstivou taktiku, kterou se chtěli Daniela zbavit.

Skutečné příčiny a motivy, které byly v pozadí spiknutí, vycházely z vesmírného zápasu mezi Bohem a silami zla. V té době (539 př. Kr.) Daniel již přijal vidění zaznamenaná v 7. kapitole (553 př. Kr.) a 8. kapitole (551 př. Kr.). Prorok proto mohl královské nařízení vnímat nejen jako výsledek lidské malosti a nenávisti, ale i jako produkt vesmírného sporu. Vidění o Synu člověka, který odevzdá království lidu svatých Nejvyššího, a vysvětlující slova, která slyšel (Da 7), mo-

hla Daniela povzbudit, aby byl schopen čelit přicházejícím problémům. Současně se mohl v mysli vracet ke zkušenosti svých přátel, kteří měli odvahu postavit se proti nařízení Nebúkadnesara (Da 3).

To všechno byly důvody, proč se Daniel rozhodl nic neměnit na svém způsobu modlitby a ztišení se před Hospodinem. Tak jako po celý svůj život, i nyní se třikrát denně modlil směrem k Jeruzalému. Navzdory zákazu prosit o cokoli kohokoli jiného než krále nedělá Daniel žádná opatření, jimiž by se mohl vyhnout nepříjemnostem. Během zákonem stanoveného období nemění své zvyklosti ani svůj způsob modlitby. Je v absolutní menšině, jelikož z desítek nejvyšších správců a úředníků je jediný, kdo se dostává do sporu s vydaným nařízením. Prostřednictvím své otevřené modlitby ukazuje, že věrnost Bohu je pro něj mnohem důležitější než loajálnost vůči králi a poslušnost jeho neměnného nařízení.

Aplikace

Přečti si text Sk 5,27–32. V těchto verších zaznívá nejen jasný zákaz, ale také neméně jasná odpověď Petra a ostatních apoštolů: „Boha je třeba víc poslouchat než lidi.“ Když se rozhodneme jednat v rozporu s lidským zákonem, musíme si být zcela jisti, že opravdu konáme Boží vůli. Proč? Uvažuj v této souvislosti o lidech, kteří raději zemřeli, než by zradili svou víru nebo věrouku, jejíž správnost možná zpochybňujeme.

V JÁMĚ SE LVY

¹⁷Král tedy poručil, aby přivedli Daniela a vhodili ho do jámy, v níž byli lvi. Danielovi řekl: „Kéž tě tvůj Bůh, kterého stále uctíváš, vysvobodí.“ ¹⁸Donesli jeden kámen a položili jej na otvor jámy. Král jej zapečetil pečetním prstenem svým a pečetními prsteny svých hodnostářů, aby se v Danielově záležitosti nedalo nic změnit. ¹⁹Pak se král odebral do svého paláce a ulehl, aniž co pojedl. Nedopřál si žádné obveselení a spánek se mu vyhýbal. ²⁰Jak se začalo rozednívat, hned za úsvitu, král vstal a chvatně odešel k jámě, kde byli lvi. ²¹Když přišel k jámě, zarmouceným hlasem zavolal na Daniela. Řekl Danielovi: „Danieli, služebníku Boha živého, dokázal tě Bůh, kterého stále uctíváš, zachránit před lvy?“ ²²Tu Daniel promluvil ke králi: „Králi, navěky buď živ! Můj Bůh poslal svého anděla a zavřel ústa lvům, takže mi neublížili. Vždyť jsem byl před ním shledán čistý a ani proti tobě, králi, jsem se ničeho zlého nedopustil.“ ²⁴Král tím byl velice potěšen a poručil, aby Daniela vytáhli z jámy. Daniel byl tedy z jámy vytažen a nebyla na něm shledána žádná úhona, protože věřil ve svého Boha. (Da 6,17–24)

Osobní studium

Uvažuj o textu Da 6,12–24. Co řekl král Danielovi? Co to vypovídá o Danielově věrnosti Bohu?

Spiklenci přistihli Daniela, jak se doma při otevřených oknech modlí ke svému Bohu. Dělal tedy přesně to, co nařízení zakazovalo. Když pak tito muži přišli před krále s žalobou proti Danielovi, vyjadřovali se o něm velmi ponižujícím způsobem: „Daniel z judských přesídlenců...“ (Da 6,14). V jejich očích není jeden z nejvyšších úředníků království nic víc než obyčejný „judský zajatec“. Kromě toho postavili Daniela proti králi, když řekli: „Daniel ... na tebe a zákaz, který jsi podepsal, nedbá.“

Teprve teď král zjišťuje, že se podpisem předloženého dekretu chytil do pasti. Text říká: „namáhal se až do západu slunce, jak by ho [Daniela] vyprostil“ (Da 6,15). Pro zá-

chranu proroka však nemohl udělat vůbec nic. Neodvolatelný zákon Médů a Peršanů musel být naplněn do puntíku. A přestože nerad, král prostě musel vydat příkaz, aby Daniela hodili do jámy se lvy. Při tomto aktu však Darjaveš vyjádřil naději, které zněla téměř jako modlitba: „Kéž tě tvůj Bůh, kterého stále uctíváš, vysvobodí.“ (Da 6,17)

Biblický text neříká, co dělal Daniel mezi lvy, ale je pravděpodobné, že se modlil. A Bůh ocenil Danielovu víru tím, že poslal anděly, aby ho chránili. Ráno Daniel přivítal se zdravou kůží a připraven pokračovat ve svých vládních povinnostech. Ellen G. Whiteová k tomu poznamenává: „Bůh andělům zla i bezbožným lidem umožnil, aby uskutečnili své záměry; ale skrze odvahu tohoto muže, který se rozhodl za všech okolností stát na straně práva a spravedlnosti, byl satan poražen a Bůh oslaven.“ (PK 543.544; OSU 204)

Aplikace

Přestože tento příběh má šťastný konec (alespoň pro Daniela), jak vnímáš události nebo dokonce biblické záznamy (Mk 6,14–29), které nekončí záchranou? Jak tomu rozumíš?

DANIEL VYSVOBOZEN

²⁵Král pak poručil, aby přivedli ty muže, kteří Daniela udali, a hodili je do lví jámy i s jejich syny a ženami. Ještě nedopadli na dno jámy, už se jich lví zmocnili a rozdrtili jim všechny kosti. ²⁶Tehdy král Darjaveš napsal všem lidem různých národností a jazyků, bydlicím po celé zemi: „Rozhojněň buď váš pokoj! ²⁷Vydávám rozkaz, aby se v celé mé královské říši všichni třáslí před Danielovým Bohem a obávali se ho, neboť on je Bůh živý a zůstává navěky, jeho království nebude zničeno a jeho vladařská moc bude až do konce. ²⁸Vysvobozuje a vytrhuje, činí znamení a divy na nebi i na zemi. On vysvobodil Daniela ze lvích spárů.“ ²⁹Danielovi se pak dobře dařilo v království Darjavešově i v království Kýra Perského. (Da 6,25–29)

Osobní studium

Co podle úvodních veršů řekl král o Danielově Bohu?

Důležitým bodem celého příběhu je skutečnost, že Darjaveš oslavuje Boha a uznává Boží svrchovanost. Jde o završení a zároveň nejsilnější projev oslavy Boha nebo vyjádření úcty Bohu, o které se dosud kniha Daniel zmiňovala (Da 2,20–23; 3,28.29; 3,31–33; 4,31–34). Podobně jako Nebúkadnesar, i Darjaveš reagoval na Danielovu záchranu oslavou Boha. Udělal však mnohem víc: změnil své předchozí nařízení a přikázal, aby se všichni „třáslí před Danielovým Bohem a obávali se ho, neboť on je Bůh živý a zůstává navěky“ (Da 6,27).

Ano, Daniel byl zázračně zachráněn, jeho věrnost byla oceněna, zlo potrestáno a Boží čest a moc byly obhájeny. To není běžný příklad toho, jak věci obvykle dopadnou. V těchto událostech však můžeme vidět i jakýsi předobraz toho, co se v budoucnu stane v kosmickém měřítku: Boží lid bude zachráněn, zlo potrestáno a Bůh obhájen před celým vesmírem.

Přečti si znovu verš Da 6,25. Co je v tomto textu problematického a proč? Jaký je tvůj postoj k uvedenému trestu? Jaké máš pro popsání události vysvětlení?

Při čtení tohoto textu nás může zarazit krutost trestu. Spolu se spiklenci byly odsouzeny a potrestány i jejich ženy a děti, které můžeme právem pokládat za nevinné. Jak bys vysvětlil to, co se jeví jako nesprávné zacházení se spravedlností?

Zprv je třeba si uvědomit, že toto vše je nařízeno a uskutečněno králem na základě perského zákona, který do trestu určeného pro viníka zahrnuje i rodinu. Podle starověkého principu celá rodina nesla odpovědnost za porušení zákona jedním jejím členem. Neznamená to, že je to správné. V daném případě však vše proběhlo v souladu s tím, co víme o perských zákonech.

Zadruhé je třeba si všimnout, že biblický příběh tuto událost sice zmiňuje, ale ani ji neschvaluje, ani za toto jednání krále nechválí. Ve skutečnosti Bible jasně zakazuje, aby byly děti usmrcovány za hříchy svých rodičů (Dt 24,16).

Aplikace

V čem ti může být útěchou poselství textu 1K 4,5, setkáváš-li se tvář v tvář s nespravedlností? O čem tento verš mluví a proč je tato skutečnost tak důležitá?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

O Danielově záchraně se mluví také v Žd 11. kapitole. V textu, který hovoří o „hrdinech víry“, se říká, že proroci mimo jiné „zavírali tlamy lvům“ (Žd 11,34). Je to sice obdivuhodné, ale musíme si uvědomit, že hrdiny víry nejsou jen ti, kterým se podařilo vyvážnout ze smrti tak jako Danielovi. Mezi hrdiny víry patří i ti, kteří trpěli a statečně nesli svůj kříž až na smrt, jak se o tom hovoří v Žd 11. kapitole. Bůh některé povolává, aby nesli svědectví svým životem, a jiní vydávají svědectví svou smrtí. Příběh o Danielově záchraně nechce ukázat, že vysvobození prožije každý, jak to vidíme na příkladu mužů a žen, kteří zemřeli mučednickou smrtí pro svou víru v Krista. Zázračné vysvobození Daniela však ukazuje, že Bůh vládne a nakonec vysvobodí všechny své děti z moci zla a smrti. Velmi jasně to uvidíme v následujících kapitolách knihy Daniel.

Otázky k rozhovoru

1. Francouzský filozof a spisovatel Jean-Paul Sartre napsal, že „nejlepší způsob, jak zformulovat základní projekt lidské reality, je říci, že člověk je bytostí, jejímž cílem je stát se bohem“. (SARTRE, Jean-Paul, *Being and Nothingness: A Phenomenological Essay on Ontology*, Washington Square Press, 1956, str. 724) Jak nám tento pohled pomáhá alespoň zčásti pochopit, proč král padl do pasti? Proč si musíme – bez ohledu na naši životní situaci – dávat pozor, abychom nepodlehli podobnému nebezpečí a pokušení?
2. Jaké svědectví o naší věrnosti Bohu a jeho zákonu vydáváme lidem kolem nás? Mohou si lidé, kteří nás znají, myslet, že jsme ochotni pro svou víru přijít o zaměstnání, nebo dokonce o svůj život?
3. Které Danielovy vlastnosti z něj podle tebe udělaly člověka, kterého si Bůh mohl velmi účinně použít k uskutečnění svých záměrů? Jak můžeš s Boží pomocí rozvinout některé z těchto vlastností ve svém životě?
4. Jak si Daniel mohl v souvislosti s vydaným dekretem omluvit změnu svého postoje a způsobu, jakým se modlil? Bylo by na tom něco špatného? V čem mohlo spočívat nebezpečí případného kompromisu? Proč?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Z rozbouřeného moře do nebeských oblaků

Texty na tento týden

Daniel 7

Základní verš

„Království, vladařská moc a velikost všech království pod celým nebem budou dány lidu svatých Nejvyššího. Jeho království bude království věčné a všechny vladařské moci ho budou uctívat a poslouchat.“ (Da 7,27)

Vidění zaznamenané v 7. kapitole knihy Daniel, kterému se budeme tento týden věnovat, je paralelou snu z 2. kapitoly a dále rozvíjí to, co bylo zjeveno. Zaprvé, vidění se odehrává v noci a ukazuje moře rozbouřené čtyřmi větry. Obraz vody v noční temnotě připomíná stvoření, ale zde je celé stvoření jakoby zdeformované. Zadruhé, zvířata ve vidění jsou nečistá nebo různé smíšená, což symbolizuje porušení stvořitelského uspořádání. Zatřetí, zvířata jsou zobrazena jako vládnoucí síly. Zdá se, jako by se tyto mocnosti zmocnily vlády, kterou v zahradě Eden Bůh svěřil Adamovi (člověku). A začtvrté, s příchodem Syna člověka se obnovuje Boží vláda a Bůh ji svěřuje těm, kterým právem náleží. To, o co Adam v ráji přišel, obnovuje Syn člověka prostřednictvím nebeského soudu.

Výše uvedený popis přináší panoramatický pohled na biblické obrazy, které můžeme pozorovat na pozadí mnoha symbolů. Naštěstí přichází anděl a vysvětluje některé důležité detaily, takže jsme schopni pochopit hlavní obrysy tohoto úžasného vidění.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ČTYŘI ŠELMY

¹V prvním roce vlády Belšasara, krále babylónského, viděl Daniel sen, vidění mu prošla hlavou na jeho lůžku. Hned tedy v hlavních rysech ten sen popsal. ²Daniel řekl: „Viděl jsem v nočním vidění, hle, čtyři nebeské větry rozbourily Velké moře. ³A z moře vystoupila čtyři veliká zvířata, odlišná jedno od druhého. ⁴První bylo jako lev a mělo orlí křídla. Viděl jsem, že mu byla křídla oškubána, bylo pozvednuto od země a postaveno na nohy jako člověk a dáno mu lidské srdce. ⁵Hle, další zvíře, druhé, se podobalo medvědu. Bylo postaveno tváří k jedné straně. Mělo v tlamě mezi zuby tři žebra a bylo mu řečeno: „Vstaň a hojně se nažer masa!“ ⁶Potom jsem viděl, hle, další zvíře bylo jako levhart a mělo na hřbetě čtyři ptačí křídla. Bylo to zvíře čtyřhlavé a byla mu dána vladařská moc.“

¹⁷Ta čtyři veliká zvířata, to čtyři králové povstanou v zemi. (Da 7,1–6.17)

Osobní studium

Přečti si 7. kapitolu knihy Daniel. Jak bys shrnul podstatu toho, co Daniel popsal? O čem je celé vidění?

Každá šelma, kterou Daniel viděl, odpovídá určité části sochy z Nebúkadnesarova vidění. Nyní je však každé království představeno mnohem detailněji, a jak je řečeno Danielovi, šelmy znázorňují pohanská království (Da 7,17). Kromě čtvrté připodobňuje Daniel šelmy ke známým nečistým zvířatům. Nejde o náhodný výběr, ale každé z nich má určité charakteristiky, které ukazují na vlastnosti představovaných království.

Lev: Lev je zvíře, které velmi výstižně charakterizuje Babylón. Okřídlený lev zdobil zdi královského paláce a dalších skvostů babylónské architektury. Lev představený ve vidění nakonec přišel o svá křídla, byl pozvednut ze země, postaven na nohy jako člověk a dostal srdce člověka. Tento proces symbolizuje Babylónskou říši během vlády jednotlivých králů.

Medvěd: Medvěd představuje spojenou říši Médů a Peršanů. Skutečnost, že zvíře podobné medvědovi „bylo postaveno tváří k jedné straně“ (Da 7,5), naznačuje nadřazenost Peršanů nad Médy. Tři žebra v zubech symbolizují tři nejdůležitější říše, které Médo-Peršané porazili: Lýdie, Babylón a Egypt.

Levhart: Rychlý levhart představuje Řeckou říši založenou Alexandrem Velikým. Čtyři křídla způsobí, že je šelma ještě rychlejší, což výstižně odkazuje na Alexandra, který si za několik let podmanil celý známý svět.

Strašlivá a hrůzu vzbuzující šelma: Zatímco předchodí šelmy se podobaly zmíněným zvířatům, tato je jedinečná. První šelma byla „jako“ lev, další byly „podobné“ medvědovi a levhartu, ale čtvrtá není připodobněna k žádnému zvířeti. Tato šelma s mnoha rohy se jeví jako o mnoho krutější a nenasytnější než předchodí. Výstižně představuje pohanský Řím, který si podmanil svět, vládl mu a ničil ho.

Aplikace

Zmíněná tisíciletí lidských dějin se odehrála přesně podle předpovědi. Uprostřed chaosu, nejistoty a neklidu můžeme mít jistotu, že Bůh vládne. Co se z toho můžeš naučit nejen o důvěryhodnosti Písma, ale také o jistotě, kterou máme v Bohu?

MALÝ ROH

⁷Potom jsem v nočním vidění viděl, hle, čtvrté zvíře, strašné, příšerné a mimořádně mocné. Mělo velké železné zuby, žralo a drtilo a zbytek rozšlapávalo svýma nohama. Bylo odlišné ode všech předešlých zvířat a mělo deset rohů. ⁸Prohlížel jsem rohy, a hle, vyrostl mezi nimi další malý roh a tři z dřívějších rohů byly před ním vyvráceny. Hle, na tom rohu byly oči jako oči lidské a ústa, která mluvila troufale. (Da 7,7.8)

Osobní studium

Včera jsme poznali, že mocná a hrůzu vzbuzující šelma s deseti rohy, která svou krutostí ovládla svět, představuje pohanský Řím. Nyní se zaměříme na malý roh a mocnost, kterou představuje. Jak je ukázáno ve vidění, čtvrtá šelma má deset rohů, z nichž byly tři vylomeny, aby udělaly místo pro malý roh. Tento roh má lidské oči a ústa, která „mluvila troufale“ (Da 7,8; ČEP), „vedla pyšné řeči“ (Da 7,8; B21). Je zřejmé, že malý roh povstal z toho, co představovala hrozná šelma. Malý roh určitým způsobem navazoval na to, co bylo typické pro pohanský Řím, a dále to rozvíjel. Jakoby šlo o pozdější stadium téže mocnosti.

Daniel pozoruje, jak malý roh vede boj proti svatým. Anděl mu vysvětluje, že tento

roh je králem vyvíjejícím tři činnosti namířené proti zákonu:

1. říká velké věci proti Nejvyššímu,
2. sužuje a pronásleduje svaté Nejvyššího,
3. pokouší se změnit posvátné období a předpisy.

Výsledkem jeho působení bude, že „svatí budou vydáni do jeho rukou...“ (Da 7,25). Anděl kromě toho uvádí i časový údaj o době působení malého rohu: **čas a časy a polovina času**. V uvedeném kontextu prorockého vyjádření slovo **čas** znamená „rok“ a vyjádření **časy** označuje totéž období v takzvaném „duálu“, což představuje „dva roky“. Celkově jde tedy o časové období tři a půl prorockého roku, a to podle principu „den za rok“ vyjadřuje období 1 260 let. Během tohoto času bude malý roh růst, útočit na Boha, pronásledovat svaté a pokoušet se změnit Boží zákon.

Aplikace

Přečti si také text 2Te 2,1–12. Pokus se najít podobnosti mezi „člověkem nepravosti“ a malým rohem. Jak tomuto textu rozumíš? O jaké mocnosti se zde hovoří?

ZASEDL SOUD

²⁴A deset rohů – z toho království povstane deset králů. Po nich povstane jiný, ten se bude od předchozích lišit a sesadí tři krále. ²⁵Bude mluvit proti Nejvyššímu a bude hubit svaté Nejvyššího. Bude se snažit změnit doby a zákon. Svatí budou vydáni do jeho rukou až do času a časů a poloviny času, ²⁶avšak zasedne soud a vladařskou moc mu odejmou, a bude úplně vyhlazen a zahuben. ²⁷Království, vladařská moc a velikost všech království pod celým nebem budou dány lidu svatých Nejvyššího. Jeho království bude království věčné a všechny vladařské moci ho budou uctívat a poslouchat.“ (Da 7,24–27)

Osobní studium

Po vidění o čtyřech šelmách a aktivitách malého rohu prorok sleduje scénu nebeského soudu (Da 7,9.10.13.14). Když zasedl soud, byly rozestaveny stolce (ČEP), nebo trůny (ČSP; B21), a na svůj trůn usedl „Věkovitý“ (Da 7,9). Jak ukazuje nebeská scéna: „tisíce tisíců sloužily jemu a desetitisíce desetitisíců stály před ním“. Potom „zasedl soud a byly otevřeny knihy.“ (Da 7,10)

Je důležité si všimnout, že tento soud se objevuje **po** období 1 260 let působení malého rohu (z historického hlediska jde o období let 538 až 1798; více v části na pátek), ale **před** ustanovením Božího království. Třikrát se v tomto vidění vyskytuje následující posloupnost:

- působení malého rohu (538–1798),
- nebeský soud,
- věčné Boží království.

Přečti si verše Da 7,13.14.21.22.26 a 27. Jaký prospěch má z uvedeného soudu Boží lid?

Starý zákon představuje různé podoby soudu, ale ten, o kterém se hovoří v Da 7, je odlišný. Jde o vesmírný soud ovlivňující nejen malý roh, ale i svaté Nejvyššího, kteří nakonec dostanou království.

Daniel 7. kapitola neposkytuje podrobnosti o soudu ani nepřináší detaily o jeho začátku a konci. Naznačuje však, že soud začíná jako reakce na útok malého rohu proti Bohu a jeho lidu. Jde tedy o zdůraznění začátku soudu, který má vesmírný dosah. Z následujících kapitol (Da 8 a 9, budeme o nich hovořit v následujících týdnech) se dozvíme o tom, kdy soud začal, a o skutečnosti, že tento soud souvisí s očištěním nebeské svatyně během nebeského dne smíření. Celý kontext jasně hovoří o tom, že v nebi se odehraje předadventní soud ve prospěch Božího lidu (Da 7,22).

Aplikace

Proč je správné pochopení toho, co pro nás Ježíš udělal na kříži, důležité, abychom mohli prožívat jistotu v den soudu (Ř 8,1)? Jak spolu souvisí evangelium a soud? Nahání ti představa Božího soudu strach, nebo prožíváš pokoj? Proč?

PŘÍCHOD SYNA ČLOVĚKA

¹³Viděl jsem v nočním vidění, hle, s nebeskými oblaky přicházel jakoby Syn člověka; došel až k Věkovitému, přivedli ho k němu. ¹⁴A byla mu dána vladařská moc, sláva a království, aby ho uctivali všichni lidé různých národností a jazyků. Jeho vladařská moc je moc věčná, která nepominie, a jeho království nebude zničeno. (Da 7,13.14)

Osobní studium

Uvažuj o úvodních verších. Jak je zde charakterizován „Syn člověka“? Jak tomuto výrazu mohl rozumět ve své době Daniel? Proč se Ježíš v Novém zákoně (např. Mk 13,26; Mt 8,20; 9,6; L 9,26 a 12,8) označoval právě tímto titulem?

Zasedl soud a na scénu přichází nejdůležitější postava: Syn člověka. Kdo to je? Zprvu, Syn člověka se zjevuje jako výjimečná nebeská bytost. Jak však naznačuje její titul, tato bytost má i určité lidské rysy. Jde tedy o božskou a zároveň lidskou bytost, která přichází jako důležitá a aktivní součást soudu. Zadrugé, Syn člověka přichází „s nebeskými oblaky“, což je v Novém zákoně typický obraz druhého příchodu Ježíše Krista. V textu Da 7,13 však Syn člověka není zobrazen jako ten, kdo přichází z nebes na zem, ale přemísťuje se horizontálně z jednoho místa nebes na jiné, aby se zjevil před „Věkovitým“. Zatřetí, zobrazení „Syna člověka“ přicházejícího s nebeskými oblaky je viditelným představením

Pána. Tento obraz také připomíná nejvyššího kněze, který, obklopen kouřem z kadidla, vchází v den smíření do svatyně svatých, aby očistil svatyni.

Syn člověka je i královskou postavou. Je mu dána „vladařská moc, sláva a království, aby ho uctivali všichni lidé různých národností a jazyků“ (Da 7,14). Sloveso přeložené jako „uctívat“ se v kapitolách 1 až 7 nachází devětkrát (Da 3,12.14.17.18.28; 6,17.21 a 7,14.27) a vyjadřuje myšlenku vyjádření úcty božstvu. Náboženský systém, představený malým rohem, při své snaze změnit Boží zákon ničí a deformuje uctívání, které náleží jen Bohu. Soud, o kterém se zde mluví, ukazuje obnovení pravé bohoslužby. Bohoslužebný systém ustanovený papežstvím staví (mimo jiné) padlou lidskou bytost na místo prostředníka mezi Bohem a lidmi. Daniel však ukazuje, že jediným prostředníkem, schopným před Bohem lidstvo zastupovat, je Syn člověka. Vždyť jak zdůrazňuje Písmo: „Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš.“ (1Tm 2,5)

Aplikace

Uvažuj o všem, co se z Písma dozvídáme o životě a charakteru Ježíše Krista. Proč může být pro nás povzbuzením, že právě on je ústřední postavou soudu popisovaného v 7. kapitole knihy Daniel?

SVATÍ NEJVYŠŠÍHO

¹⁸Ale království se ujmou svatí Nejvyššího a budou mít království v držení až na věky, totiž až na věky věků.

²¹Viděl jsem, že ten roh vedl válku proti svatým a přemáhal je, ²²až přišel Věkovitý a soud byl předán svatým Nejvyššího; nadešla doba a království dostali do držení svatí.

²⁵Bude mluvit proti Nejvyššímu a bude hubit svaté Nejvyššího. Bude se snažit změnit doby a zákon. Svatí budou vydáni do jeho rukou až do času a časů a poloviny času.

²⁷Království, vladařská moc a velikost všech království pod celým nebem budou dány lidu svatých Nejvyššího. Jeho království bude království věčné a všechny vladařské moci ho budou uctívat a poslouchat. (Da 7,18.21.22.25.27)

Osobní studium

Co podle úvodních veršů – dobrého i špatného – čeká Boží lid?

V těchto verších je Boží lid popsán jako „svatí Nejvyššího“. Ze slov proroka se dozvídáme, že jsou napadeni mocností představovanou malým rohem. Tito „svatí Nejvyššího“ zůstávají věrni Božímu slovu, a proto jsou během vlády papežského systému pronásledováni. Křesťané byli pronásledováni i během vlády pohanské Římské říše (kterou představovala samotná čtvrtá šelma). Ve verši Da 7,25 je však popsáno, jak jsou svatí pronásledováni malým rohem, který povstal po skončení pohanské fáze Říma.

Boží lid však nebude podroben pronásledování pozemskými mocnostmi navždy. Království světa budou nakonec nahrazena Božím královstvím. Je zajímavé, že v samotném vidění bylo království předáno Synu člověka (Da 7,14); když však přichází

anděl, podle jeho slov jsou to právě „svatí“, kdo dostává království (Da 7,18). Nejde tu však o rozpor. Syn člověka je totiž úzce spojen s lidmi věrnými Bohu a jeho vítězství je vítězstvím těch, které zastupuje.

Když se velekněz ptá Ježíše, zda je Mesiášem, Božím Synem, Ježíš poukazuje na texty Ž 110,1 a Da 7,13.14 a říká: „Já jsem. A uzříte Syna člověka sedět po pravici Všemohoucího a přicházet s oblaky nebeskými.“ (Mk 14,62) Ježíš je tím, kdo nás zastupuje před nebeským senátem. Porazil síly temnoty a dělí se o své vítězství s těmi, kteří přicházejí k němu. Nemusíme mít proto žádný důvod k obavám. Jak říká apoštol Pavel: „Ale v tom ve všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval. Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu.“ (Ř 8,37–39)

Aplikace

Danielovo proroctví popisuje s velkou přesností dějiny lidstva tisíce let dopředu. To nás může naplňovat důvěrou a jistotou do budoucnosti. Jak se z tvého pohledu doplňují prorocké předpovědi s tím, co pro nás vykonal Kristus?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Zběžný pohled do dějin ukazuje, že po rozpadu Římské říše, po útoku barbarů ze severu, využil římský biskup příležitosti a porazil tři barbarské kmeny a sama sebe v roce 538 ustanovil za vládce nad Římem. Na základě toho si přisvojil několik politických a institucionálních funkcí, které v minulosti náležely římským císařům. Z tohoto vlivu se postupně rozvinulo papežství, které mělo mnohé světské i náboženské pravomoci. To trvalo až do roku 1798, kdy Napoleon zbavil papežský systém moci. Nebyl to konec Říma, ale bylo dočasně zastaveno pronásledování. Papež o sobě nejen tvrdil, že je Kristovým „náměstkem“, ale prosadil i mnoho doktrín a tradic, které byly v rozporu s Písmem. Peklo, očistec, zpověď, změna přikázání o sobotě na svěcení neděle, to jsou jen některé z mnoha pokusů o změnu „doby a zákona“, které přinesl papežský systém.

„Člověk není schopen ve své vlastní síle čelit útokům a obviněním nepřítele. Ale Ježíš, náš Přímluvce, obhájí každého, kdo mu skrze pokání a víru odevzdá svou duši. Na kříži Golgoty získal dostatečně silné argumenty, kterými dokáže vyvrátit každé obvinění. Protože dokonale zachoval Boží zákon, byla mu dána veškerá moc na zemi i na nebi. Žalobci svého lidu říká: ‚Budeš potrestán, satane! Svůj lid jsem vykoupil vlastní krví, jsou uhlíkem vyrvaným z ohně.‘ (Za 3,2) A všechny, kdo se na něj ve víře spoléhají, ujišťuje: ‚Pohled, sňal jsem z tebe tvou nepravost a dal jsem tě obléci do slavnostního roucha‘ (Za 3,4).“ (PK 586.587; OSU 220,221)

Otázky k rozhovoru

1. Soustředte se znovu na charakteristiky malého rohu, který povstal na základech – a zůstal součástí – čtvrté šelmy, Říma. Jak nás jasná identifikace této moci může ochránit před různými spekulacemi o její podstatě, včetně myšlenky, že malý roh odkazuje na pohanského řeckého krále, který se vytratil z dějin více než sto padesát let před prvním příchodem Krista? Jak nás to může ochránit i před představami, že malý roh je pouze jakási budoucí mocnost, která se má teprve objevit?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Od poskvrny k očištění

Texty na tento týden

Daniel 8

Základní verš

„Řekl mi: „Až po dvou tisících a třech stech večerech a jitrech dojde svatyně spravedlnosti.““
(Da 8,14)

Vidění zaznamenané v 8. kapitole knihy Daniel obdržel prorok v roce 548/547 př. Kr. a přináší důležitá upřesnění a vysvětlení soudu, který je popisován v předchozí kapitole. Na rozdíl od vidění z Da 2. a 7. kapitoly, vidění v 8. kapitole vynechává Babylón a začíná Médo-Perskou říší, protože v té době již Babylón upadal a Peršané se jej jako nová světová mocnost chystali nahradit. Přestože podstata vidění v 7. a 8. kapitole je stejná, dochází v Da 8 ke změně jazyka a symbolů, protože se velmi jasně zaměřuje na jednotlivé charakteristiky nebeské svatyně a na její očištění v souvislosti s nebeským dnem smíření. Zatímco Da 7 hovoří o zasedání nebeského soudu a o tom, že Syn člověka obdrží království, Da 8 ukazuje na očištění (ospravedlnění) nebeské svatyně. Jak naznačuje podobnost mezi těmito dvěma kapitolami, očištění nebeské svatyně popsané v Da 8 je v souladu se scénou soudu v sedmé kapitole.

Budování společnosti

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BERAN A KOZEL

³Pozvedl jsem oči a spatřil jsem, hle, jeden beran stál před řekou a měl dva rohy. Ty rohy byly veliké, jeden však byl větší než druhý; větší vyrostl jako poslední. ⁴Viděl jsem berana trkat směrem k moři, na sever a na jih. Žádné zvíře před ním neobstálo a nikdo nic nevyprostil z jeho moci. Dělal, co se mu zlíbilo, a vzmohl se. ⁵Pozoroval jsem, a hle, ze západu přicházel kozel na celou zemi, ale země se nedotýkal. Ten kozel měl mezi očima nápadný roh. ⁶Přišel až k dvourohému beranovi, kterého jsem viděl stát nad řekou. Přiběhl k němu silně rozzuřen. ⁷Viděl jsem, že dostihl berana, rozlíceně do něho vrazil a zlomil mu oba rohy a beran neměl sílu mu odolat. Kozel ho povalil na zem a rozšlapal a nebyl nikdo, kdo by berana vyprostil z jeho moci. (Da 8,3-7)

Osobní studium

Přečti si osmou kapitolu knihy Daniel. Jak rozumíš tomuto vidění a v čem vidíš podobnost s Da 2 a 7?

Podobně jako v druhé a sedmé kapitole, i osmá kapitola přináší vidění o vzestupu a pádu království. Da 8 však používá odlišnou symboliku, která přímo souvisí s Boží svatyní. Objevují se zde symboly berana a kozla, které jsou úzce propojeny s obřady dne smíření, který pro starověký Izrael představoval čas soudu. Berani a kozli byli součástí obětní služby ve svatyni, ale jen během dne smíření současně. Jestliže se v Da 8 objevují právě tato dvě zvířata, vyvolávají představu dne smíření, na který se kapitola zaměřuje.

Daniel ve vidění sledoval berana, který trkal svými rohy na tři světové strany – k moři, na sever a na jih. Agresivní pohyb do tří stran naznačuje rozpínání této moci: „Žádné zvíře před ním neobstálo

a nikdo nic nevyprostil z jeho moci. Dělal, co se mu zlíbilo, a vzmohl se.“ (Da 8,4) Jak vysvětluje anděl, beran se dvěma rohy představuje Médo-Perskou říši (Da 8,20) a světové strany mohou odkazovat na tři říše, které si tato světová mocnost podmanila.

Pak se na scéně zjevuje kozel s velkým rohem, který podle vyjádření samotného biblického textu představuje Řecko pod vedením Alexandra Velikého (Da 8,21). Skutečnost, že kozel přicházel „na celou zemi, ale země se nedotýkal“ (Da 8,5), naznačuje jeho rychlý pohyb. Tato symbolika je v souladu s rychlým postupem Alexandra a jeho vojsk při dobývání nových území. Da 7 představuje Řecko symbolem okřídleného levharta. Proroctví také ukazuje, že když „byl [kozel] na vrcholu moci, zlomil se ten velký roh a místo něho vyrostly čtyři nápadné rohy“ (Da 8,8), které se rozrostly do čtyř světových stran. Toto proroctví se naplnilo po smrti Alexandra, když bylo jeho království rozděleno mezi jeho čtyři generály.

Aplikace

Symbolické obrazy osmé kapitoly popisují dějiny jako dlouhodobý boj, a to především v duchovní oblasti (proto jsou použity obrazy z bohoslužebného systému). Jak tento „duchovní boj“ vnímáš a prožíváš ve svém osobním životě?

RŮST MALÉHO ROHU

⁸Kozel se nadmíru vyvýšil. Ale když zesílil, jeho veliký roh se zlomil a místo něho vyrostly viditelné čtyři, a to na čtyři strany světa. ⁹Pak z jedné z nich vyrazil jakýsi nepatrný roh, ale neobyčejně vzrostl k jihu i k východu i k Ozdobě. ¹⁰Vzrostl až k vojsku nebes a shodil na zem některé z toho vojska i některé z hvězd a pošlapal je. ¹¹Ba až k veliteli toho vojska se vyvýšil a od něho odebral soustavnou bohoslužbu a povrženo bylo sídlo jeho svatyně, ¹²kdežto nad tou soustavnou bohoslužbou bylo věrolomně dáno vojsko, a byť pravdu povrhlo na zem, úspěšně se prosadilo. (Da 8,8-12; ČSP)

Osobní studium

Pozorně uvažuj o úvodních verších. Kterým směrem se pohybuje malý roh? Proč je to důležité pro pochopení významu proctví?

Po popsání čtyř rohů, které se rozrostly do všech směrů, pokračuje biblický text konstatováním, že z jednoho z nich povstal malý roh. Otázkou je, zda tento roh povstává z jednoho ze čtyř rohů představujících čtyři Alexandrovy generály (ČEP) nebo z jedné ze čtyř světových stran (ČSP). Gramatická struktura textu v původním jazyce naznačuje, že tento roh vyrůstá z jednoho ze čtyř nebeských větrů, tedy z jedné ze čtyř světových stran. A protože nová mocnost povstává po Řecku, představuje tento roh Řím – nejprve pohanský a později papežský. „Malý roh představuje Řím v obou jeho fázích – pohanské i papežské. Daniel viděl nejprve Řím pohanský, kdy reprezentován císaři bojoval proti židovskému národu a ranému křesťanství, a pak v jeho papežské fázi, která pokračuje až do našich dnů a dále do budoucna.“ (4BC 841)

Podle biblického textu se malý roh pohyboval nejprve horizontálně a „neobyčejně

vzrostl k jihu i k východu i k Ozdobě“, tedy k Palestině (Da 8,9; ČSP). Tyto tři směry odpovídají třem největším oblastem, které se dostaly pod nadvládu Říma.

Když se malý roh stává hlavní postavou vidění, detailní pozornost se soustřeďuje na jeho vertikální rozmach. V této souvislosti je třeba poznamenat, že malý roh z Da 8 má velmi podobné charakteristiky jako malý roh z Da 7: (1) Oba rohy jsou ze začátku malé (Da 7,8 a Da 8,8). (2) Oba rohy rostou a stanou se velkými a mohutnými (Da 7,20 a Da 8,9). (3) Oba rohy se chovají zle a pronásledují (Da 7,21.25 a Da 8,10.24). (4) Oba malé rohy se rouhají a vyvyšují sama sebe (Da 7,8.20.25 a Da 8,10.11.25). (5) Oba útočí na Boží lid (Da 7,25 a Da 8,24). (6) Oba dělají něco, co je vymezeno prorockým časem (Da 7,25 a Da 8,13.14). (7) Oba malé rohy rostou až do doby konce (Da 7,25.26 a Da 8,17.19). (8) Oba malé rohy jsou zničeny nadpřirozeným zásahem (Da 7,11.26 a Da 8,25). Protože malý roh z Da 7 představuje papežství, i růst malého rohu směrem vzhůru v Da 8 musí představovat tu samou mocnost. A proto stejně jako v druhé a sedmé kapitole, je i v osmé kapitole závěrečná mocnost Řím v obou jeho fázích – pohanské i papežské.

Aplikace

V čem podle tebe spočívá největší nebezpečí aktivit malého rohu? Jaký dopad mohou mít na osobní duchovní život člověka?

ÚTOK NA SVATYNI

¹⁰Vzmohl se tak, že sahal až k nebeskému zástupu, srazil na zem část toho zástupu, totiž hvězd, a rozšlapal je. ¹¹Vypjal se až k veliteli toho zástupu, zrušil každodenní oběť a rozvrátil příbytek jeho svatyně. ¹²Zástup byl sveden ke vzpouře proti každodenní oběti. Pravdu srazil na zem a dařilo se mu, co činil. (Da 8,10–12)

Osobní studium

Jak je v úvodních verších popsáno chování malého rohu? Co bylo podle tebe jeho motivační a jak se mu v jeho snaze dařilo?

Ve verši Da 8,10 vidíme, že malý roh na duchovní úrovni napodobuje úsilí stavitelů věže v Babylóně (Gn 11,4). Slova „zástupy“ a „hvězdy“ jsou ve Starém zákoně často použita k označení Božího lidu. Izraelité jsou označeni také jako Hospodinovy zástupy (Ex 12,41). Daniel připodobňuje věrný Boží lid ke hvězdám (Da 12,3). Činnost malého rohu není tedy namířena proti andělům a nepadlým bytostem, ale jde o pronásledování Božího lidu, který má v nebesích svou vlast („máme občanství v nebesích“; Ep 3,20). Toto proroctví naplňuje papežský Řím, který po staletí pronásledoval věrný Boží lid.

Verš 11 hovoří o „veliteli“, který se na jiných místech knihy Daniel nazývá také „pomazaný vévoda“ (Da 9,25); „ochránce Míkael“ (Da 10,21; 12,1). Taková označení se nemohou vztahovat na nikoho jiného než na Krista. Ježíš Kristus je knížetem výše zmíněných „zástupů“ a naším Veleknězem v nebesích. Náboženský systém, který představuje

papežství, se pokouší zatemnit a nahradit kněžskou roli Ježíše Krista.

V Da 8,11 se také mluví o „každodenní“ (ČEP) nebo jinak přeloženo „soustavné“ (ČSP) oběti, která připomíná to, co se odehrávalo v pozemské svatyni, včetně různých součástí služby ve svatyni, mezi které patřily i oběti a služba smíření. Prostřednictvím těchto úkonů hříšníci získávali ujištění o odpuštění a problém hříchu se dále řešil ve svatyni. Pozemský obětní systém odkazoval na Kristovu službu smíření v nebeské svatyni. Jak předpovídá proroctví, papežství nahradilo (nebo se alespoň pokoušelo nahradit) Kristovu službu smíření službou kněží. Prostřednictvím této falešné bohoslužby malý roh odstranil Kristovu službu smíření a symbolicky „rozvrátil“ Kristovu svatyni.

„Pravdu srazil na zem a dařilo se mu, co činil.“ (Da 8,12) Ježíš o sobě mluví jako o „pravdě“ (J 14,6) a poukazuje na slovo Boží jako na „pravdu“ (J 17,17). V protikladu k tomu papežství zakazovalo překládání a rozšiřování Bible mezi prosté lidi, mělo monopol na výklad Písma a tradici postavilo na jednu úroveň s Božím slovem. Ve skutečnosti však používá tradici jako svrchované pravidlo víry a pokládá ji prakticky za důležitější než Písmo.

Aplikace

Proč je poznání biblické pravdy tak důležité? Jak souvisejí správné „informace“ s osobním duchovním životem? V čem spočívá hlavní rozdíl mezi pravdou Písma a lidskou tradicí?

OČIŠTĚNÍ SVATYNĚ

Řekl mi: „Až po dvou tisících a třech stech večerech a jitrech dojde svatyně spravedlnosti.“ (Da 8,14; ČEP)

A řekl mi: „Až do večera i jitra dvoutisícího třístého, a napravena bude svatyně.“ (Da 8,14; ČSP)

Osobní studium

Pokus se vlastními slovy vyjádřit, o čem se v úvodním verši mluví. Jak tomuto textu rozumíš?

Po zničujícím útoku malého rohu zaznívá zpráva, že svatyně bude očistěna, napravena, dojde spravedlnosti. Abychom správně pochopili toto poselství, musíme si uvědomit, že tato událost, zmíněná ve verši Da 8,14, odpovídá scéně soudu popsané v textu Da 7,9–14. A jelikož tento soud se odehrává v nebesích, i svatyně se musí nacházet v nebesích. A zatímco Da 7 popisuje Boží zásah a vztah k lidským záležitostem z právního pohledu, Da 8 popisuje stejné události z pohledu svatyně.

Pozemská svatyně byla vytvořena podle vzoru nebeské svatyně a měla zobrazovat základní principy plánu spasení. Každý den hříšníci přinášeli své oběti do svatyně a přijímali odpuštění vyznaných hříchů. Jejich hříchy byly v určitém smyslu přeneseny do svatyně. Důsledkem toho bylo, že svatyně byla znečištěná, „infikovaná“ hříchem. Pro-

to byl nutný pravidelný proces očišťování, kterým se měla svatyně zbavit přenesených hříchů. Tento úkon se nazýval den smíření a odehrával se jednou za rok (Lv 16).

Proč by měla být „očistěna“ nebo „napravena“ nebeská svatyně? Analogicky můžeme říci, že vyznané hříchy těch, co přijali Ježíše, byly „přeneseny“ do nebeské svatyně, podobně jako byly hříchy kajících hříšníků přeneseny do pozemské svatyně. Během dne smíření bylo zabito mnoho zvířat, která symbolizovala budoucí Ježíšovu smrt. To byl způsob, jak mohl hříšník obstát v den smíření.

A podobně, jak se tento proces odehrával během pozemského dne smíření, kdy byla očistěna svatyně, se měl uskutečnit v nebeské svatyni mnohem důležitější proces, protože jedině Kristova krev nás může očistit v den soudu. Očištění svatyně popsané ve verši Da 8,14 je nebeskou obdobou pozemské služby ve svatyni, jejímž základním poselstvím je: jako hříšníci potřebujeme krev Mesiáše, aby nám mohly být odpuštěny hříchy a mohli jsme obstát v den soudu.

Aplikace

Přečti si text Žd 9,23–28. Jak tyto verše popisují spasení, které máme v Ježíši prostřednictvím jeho oběti za nás?

PROROCKÝ ČASOVÝ PLÁN

¹³Slyšel jsem, jak jeden svatý mluví. Jiný svatý se toho mluvícího otázel: „Jak dlouho bude platit vidění o každodenní oběti a o vzpouře, která pustoší a dovoluje šlapat po svatyni i zástupu?“

¹⁴Řekl mi: „Až po dvou tisících a třech stech večerech a jitrech dojde svatyně spravedlnosti.“ (Da 8,13.14)

Osobní studium

Uvažuj o verši Da 8,13. Jaká otázka zde zaznívá? Jak nám pomáhá pochopit odpověď, která se nachází v následujícím verši?

Jaké časové období představuje zmíněných dva tisíce tři sta večerů a jiter? Musíme si všimnout, že když Daniel viděl berana a kozla, po kterých následoval popis hrozných činů malého rohu, zaznívá ve vidění otázka zaznamenaná ve 13. verši. Tato otázka se soustředí především na to, jak dlouho bude trvat období popsané ve vidění a co se stane na konci prorockého období. Zmíněné období nemůže být omezeno pouze na časový úsek, během kterého řádí malý roh. Výraz *vidění* se v tomto kontextu týká všeho – od zjevení berana až po činnost malého rohu. Musí tedy jít o dlouhé období, které popisuje skutečný historický časový úsek.

Na otázku „Jak dlouho bude platit vidění...?“ (Beran [Médo-Persie], kozel [Řecko] a malý roh [Řím – pohaný i papežský]),

další nebeská bytost odpovídá: „Řekl mi: „Až po dvou tisících a třech stech večerech a jitrech dojde svatyně spravedlnosti.“ (Da 8,14) Jak jsme již uvedli, toto období je tak dlouhé, protože začíná za vlády Médo-Perské říše, pokračuje během nadvlády Řecka a pohaného a papežského Říma, což představuje tisíce let. Podle výkladové metody, kterou jsme v první lekci označili jako historicismus, je třeba toto prorocké období počítat podle principu den za rok. To znamená, že 2 300 večerů a jiter představuje časové období 2 300 let. Pokud bychom toto období vykládali doslovně, představovalo by to jen něco více než šest let, což je mimořádně krátký čas na to, aby se uskutečnily všechny události popsané ve vidění. Je tedy třeba použít princip den za rok.

V osmé kapitole však nenacházíme dostatek informací, které by nám ukázaly, kdy vedené časové období začíná. Tyto důležité údaje přináší devátá kapitola knihy Daniel (lekce na příští týden).

Aplikace

Prorocké období 2 300 let, o kterém se hovoří v tomto vidění, představuje nejdelší prorocký čas uvedený v Písmu. Jen si to představ – 2 300 let! Je to velmi dlouhý čas, zvláště když to porovnáme se současnou průměrnou délkou života člověka. Jak ti tento kontrast pomáhá pochopit, co znamená mít trpělivost při našem očekávání závěrečných událostí?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Následující tabulka shrnuje to, co jsme dosud studovali v souvislosti s posloupností království popsaných v 2., 7. a 8. kapitole. Co se z uvedeného dá zjistit o očistění svatyně?

Daniel 2	Daniel 7	Daniel 8
Babylón	Babylón	-----
Médo-Persie	Médo-Persie	Médo-Persie
Řecko	Řecko	Řecko
pohanský Řím	pohanský Řím	pohanský Řím
papežský Řím	papežský Řím	papežský Řím
-----	soud v nebesích	očistění svatyně
druhý příchod	druhý příchod	druhý příchod
kámen utržený bez zásahu rukou	svatí dostávají království	zničení bez zásahu rukou

Jak můžeme vidět, mezi těmito třemi kapitolami existují jasné paralely. V souladu jsou nejen jednotlivá království. Paralelu můžeme vidět i mezi scénou soudu v Da 7 (která se objevuje po období 1 260 let existence pohanského Říma [538–1798]) a očistěním svatyně, které se v Da 8 také objevuje až po vládě Říma. Jinými slovy, nebeský soud v Da 7 (soud, který vede ke konci světa) je toutéž událostí jako očistění svatyně v Da 8. V těchto dvou kapitolách se tedy nacházejí dvě různá zobrazení téže události. V obou případech se daná událost odehrává po období 1 260 let pronásledování, kterého se dopustil malý roh.

Otázky k rozhovoru

1. Jak vám uvedená tabulka pomáhá porozumět, že očistění svatyně, které je toutéž událostí jako soud z Da 7, se musí odehrát po období 1 260 let, ale před ustanovením Božího království?
2. Proroctví z Da 8 hovoří o dějinách jako o období násilí a zla. Dvě zvířata symbolizující dvě světové říše bojující proti sobě (Da 8,8–12). Malý roh, který jako mocnost povstává po těchto dvou zvířatech, je mocností násilí a pronásledování (Da 8,23–25). Písmo se tedy nijak nesnaží zlehčovat realitu utrpení na tomto světě. Jak vám to může pomoci důvěřovat Bohu a jeho dobrotě, přestože kolem nás můžeme vidět působení zla?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Od pokání k útěše

Texty na tento týden

Daniel 9

Základní verš

„Panovníku, slyš! Panovníku, odpusť! Panovníku, pozoruj a jednej! Neprodlévej! Kvůli sobě, můj Bože! Vždyť tvé město i tvůj lid se nazývá tvým jménem.“ (Da 9,19)

V deváté kapitole knihy Daniel se nachází jedna z nejdůležitějších a nejpozoruhodnějších modliteb Bible. Daniel se modlil pravidelně, ale v rozhodujících chvílích jeho života se pro něj modlitba stávala útočištěm, kde nacházel povzbuzení ke zvládnutí obtížných problémů. Když Danielovi a jeho přátelům hrozila smrt kvůli záhadnému snu pohanského krále, prorok se modlil (Da 2). Ve chvíli, kdy královský výnos zakazoval předkládat prosby komukoliv jinému než králi, Daniel se upřímně a oddaně modlil a upíral svůj pohled na Jeruzalém jako místo naděje a Božího přebývání na zemi (Da 6). Když budeme uvažovat o modlitbě v deváté kapitole, potřebujeme si uvědomit, jak moc Daniela zasáhlo vidění o dvou tisících třech stech večerech a jitrech, zaznamenané v osmé kapitole. A přestože Daniel slyšel vysvětlení základních obrysů tohoto proroctví, neznal podrobnosti o časovém období, o němž mluvily dvě nebeské bytosti: „Až po dvou tisících a třech stech večerech a jitrech dojde svatyně spravedlnosti.“ (Da 8,14) Teprve nyní, v deváté kapitole, dostává prorok více světla, které přichází jako odpověď na upřímnou modlitbu

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

BOŽÍ SLOVO, ZÁKLAD POZNÁNÍ

¹V prvním roce vlády Darjaveše, syna Achašveróšova, který byl médského původu a byl králem nad královstvím kaldejským, ²v tom prvním roce jeho kralování jsem já, Daniel, porozuměl z knih počtu roků, o nichž se stalo slovo Hospodinovo proroku Jeremjášovi; vyplní se, že Jeruzalém bude po sedmdesát let v troskách. (Da 9,1.2)

Osobní studium

Uvažuj o úvodních verších. Daniel říká, že při studiu „porozuměl z knih“ časovému údaji, který se týkal proroctví o zpusťování Jeruzaléma. Proč se podle tebe obrací (mimo jiné) ke knize proroka Jeremjáše? Jak se Daniel mohl cítit, když pochopil zmíněné skutečnosti?

Při čtení Danielovy modlitby je jasné, že vychází z hlubokého studia předchozích zjevení, která dal Bůh Mojžíšovi a prorokům. Na základě studia Jeremjášova svitku Daniel zjistil, že období zajetí má trvat sedmdesát let (Jr 25,11.12; 29,10). Z toho vyrozuměl, že žije v důležitém dějinném okamžiku.

Je důležité vzít v úvahu, že Daniel tuto modlitbu vyslovil v roce 539 před Kristem, tedy v roce, kdy Perská říše vystřídala Babylón. Uplynulo téměř sedmdesát let od doby, kdy Nebúkadnesar dobyl Jeruzalém a zničil chrám. Podle Jeremjášova proroctví se měl Boží lid brzy vrátit do své vlasti. Daniel důvěřoval Božímu slovu, a proto byl přesvědčen, že se stane něco důležitého a že tak, jak Bůh zaslíbil

ve svém slově, babylónské vyhnanství brzy skončí a Židé se budou moci vrátit domů.

Daniel ze studia svatých spisů, které měl k dispozici, pochopil vážnost hříchů svého lidu. Přestoupením podmínek smlouvy Izraelci zničili svůj vztah s Bohem. Přímým a nevyhnutelným důsledkem jejich jednání a postojů bylo vyhnanství (Lv 26,14–45). A právě studium Božího zjevení pomohlo Danielovi pochopit, v jaké době žije a jak naléhavě se potřebuje obrátit k Bohu a prosit za svůj lid.

Když se blížíme k posledním dnům dějin světa, potřebujeme více než kdykoliv předtím studovat Boží slovo a žít podle něj. Jen Písmo nám může dát věrohodné vysvětlení stavu světa, ve kterém žijeme. Vždyť právě Bible přináší příběh velkého sporu mezi dobrem a zlem a ukazuje, že lidské dějiny budou ukončeny odstraněním zla a ustanovením věčného Božího království. Čím více budeme studovat Písmo, tím více budeme rozumět situaci, v níž se svět nachází. Pochopíme naše místo v celém příběhu a najdeme důvody pro naději uprostřed světa, který žádnou naději nenabízí.

Aplikace

Jak ti Bible pomáhá pochopit, v jakém světě žijeme, přestože události kolem nás často žádný smysl nedávají?

PROSBA O MILOST

¹⁸Nakloň, můj Bože, své ucho a slyš, otevři své oči a viz, jak jsme zpustošeni my i město, které se nazývá tvým jménem. Vždyť ne pro své spravedlivé činy ti předkládáme své prosby o smilování, ale pro tvé velké slitování. ¹⁹Panovníku, slyš! Panovníku, odpusť! Panovníku, pozoruj a jednej! Neprodlévej! Kvůli sobě, můj Bože! Vždyť tvé město i tvůj lid se nazývá tvým jménem. (Da 9,18,19)

Osobní studium

Přečti si text Da 9,3–19. Z čeho vychází Danielova prosba o milost?

Při studiu této modlitby se soustředíme na několik důležitých bodů.

(1) Daniel ve své modlitbě nikde ani náznakem nežádá o vysvětlení katastrof, které dopadly na židovský národ. Ví, proč přišly. Ve skutečnosti velká část modlitby sestává z toho, že sám Daniel jmenuje příčiny: „....neposlouchali jsme Hospodina, našeho Boha, a neřídili se jeho zákony, které nám vydával skrze své služebníky proroky“ (Da 9,10). Po vysvětlení Daniel toužil naposledy na konci osmé kapitoly, kdy neporozuměl vidění o dvou tisících tří stech večerech a jitrech.

(2) Tato modlitba je prosbou o Boží milost a voláním, aby Bůh odpustil svému lidu jeho hříchy a zlo, kterého se dopustil. Jde o působivou ilustraci pravé podstaty evangelia. Hříšní lidé bez jakýchkoli zásluh touží po milosti, kterou si nezaslouží, a po odpuštění, na které nemají nárok. Necítíme se právě tak, když stojíme před dokonalým Bohem?

Na co se podle veršů v úvodu Daniel odvolává, když prosí Boha o milost?

Za zmínku stojí ještě jeden aspekt Danielovy modlitby: odvolává se na Boží slitování a na jeho jméno. Modlitba není v první řadě zaměřená na to, aby Daniel nebo jeho lid něco získal. Jde o Boha a o jeho čest (Da 9,17–19). Jinými slovy, jde o oslavení Božího jména, a proto by měl Bůh odpovědět na modlitbu kladně.

Aplikace

Přečti si text 2Kr 19,15–19. V čem Chizkijášova modlitba připomíná Danielovu modlitbu? Co se v textu Mt 5,16 říká o tom, jak my sami můžeme oslavit Boha?

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

³Obrátil jsem se k Panovníku Bohu, abych ho vyhledal modlitbou a prosbami o smilování v postu, žíněném rouchu a popelu. ⁴Modlil jsem se k Hospodinu, svému Bohu, a vyznával se mu slovy: „Ach, Panovníku, Bože veliký a hrozný, který dbáš na smlouvu a milosrdenství vůči těm, kteří tě milují a dodržují tvá přikázání! ⁵Zhřešili jsme a provinili se, jednali jsme svévolně, bouřili se a uchýlili od tvých přikázání a soudů. ⁶A neposlouchali jsme tvé služebníky proroky, kteří mluvili ve tvém jménu našim králům, našim velmožům, našim otcům a všemu lidu země.“ (Da 9,3–6)

Osobní studium

Přečti si text Daniel 9,3–20. Všimni si, že Daniel mluví v první osobě množného čísla: zhřešili jsme, provinili jsme se, jednali jsme svévolně, bouřili jsme se a uchýlili jsme se od tvých přikázání a soudů... Sebe samého tedy zahrnuje mezi hříšníky, kteří nakonec přivolali na národ katastrofu. Proč se takto vyjadřuje? Proč je to důležité?

Danielova kající modlitba je také přímluvnou modlitbou a takových modliteb je v Písmu více. Dotýkají se Božího srdce, odvracejí následky jeho soudu a přinášejí vysvobození. Když byl Bůh připraven zničit izraelský národ, přímluvná modlitba Mojžíše zastavila jeho ruku (Ex 32,7–14 a Nu 14,10–25). Dokonce i tehdy, když zničující sucho téměř zničilo celou zemi, Bůh odpověděl na Eliášovu modlitbu a seslal déšť, aby oživil zemi (1Kr 18).

Když se modlíme za členy rodiny, za své přátele nebo jiné lidi v různých situacích, Bůh

slyší naše modlitby a může zasáhnout. Někdy musíme na odpověď na modlitbu dlouho čekat, ale můžeme si být jisti, že Bůh nikdy nezapomíná na potřeby svých dětí (Jk 5,16).

V našem případě hraje Daniel roli přímluvce nebo zprostředkovatele mezi Bohem a lidem. Při svém studiu Písma prorok zjistil, jak hříšný byl celý národ, když přestupoval Boží zákon a odmítl poslouchat Boží varování. Daniel rozpoznal bezútešnou duchovní situaci lidí a modlí se za uzdravení a odpuštění. Při této modlitbě se Daniel ztotožňuje s celým národem. V určitém smyslu je tak příkladem toho, co dělá Kristus jako náš Přímluvce (J 17). Je tu však velmi důležitý rozdíl: Kristus je bez hříchu (Žd 4,15), a proto vůbec nepotřebuje vyznávat vlastní hříchy nebo přinášet oběti za odpuštění (Žd 7,26.27). Přesto se výjimečným způsobem ztotožňuje s hříšníky: „Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti.“ (2K 5,21)

Aplikace

„Pokud bychom shromáždili vše, co je v člověku dobré, svaté, vznešené a krásné a předstoupili s tím před Boží anděly, aby to napomohlo spasení člověka nebo sloužilo jako nějaká zásluha, byl by takový návrh zamítnut jako rouhání.“ (FW 24) Co tyto myšlenky říkají o naší potřebě Přímluvce, který by jednal v náš prospěch?

MESIÁŠOVO DÍLO

²¹Tedy ještě jsem rozmlouval v modlitbě, když Gabriel, ten muž, kterého jsem prve viděl ve vidění, spěšně přilétl a dotkl se mě v době večerního obětního daru. ²²Poučil mě, když se mnou mluvil. Řekl: „Danieli, nyní jsem vyšel, abych ti posloužil k poučení. ²³Prve při tvých prosbách o smilování vyšlo slovo a já jsem přišel, abych ti je oznámil, neboť jsi vzácný Bohu. Pochop to slovo a rozuměj vidění. ²⁴Sedmdesát týdnů let je stanoveno tvému lidu a tvému svatému městu, než bude skoncováno s nevěrností, než budou zapečetěny hříchy, než dojde k zproštění viny, k uvedení věčné spravedlnosti, k zapečetění vidění a proroctví, k pomazání svatyně svatých.“ (Da 9,21–24)

Osobní studium

Danielova přímá modlitba se dotýkala dvou základních témat: hříchu národa a zničení Jeruzaléma. Bůh se proto ve své odpovědi soustřeďuje právě na tyto dvě oblasti. Prostřednictvím Mesiášova díla budou lidé vykoupeni a zachráněni – a svatyně bude pomazána, tedy očištěna. Na Danielovy prosby zaznívá odpověď, která daleko přesahuje Danielovu dobu: Mesiášovo dílo přinese prospěch celému lidstvu.

Přečti si text Da 9,21–27. Co všechno se mělo uskutečnit během období *sedmdesáti týdnů*? Proč to mohl vykonat pouze Ježíš?

1. „*Bude skoncováno s nevěrností.*“ Hebrejské slovo pro „nevěrnost“ nebo také „vzpoudu“ zní *peša* a naznačuje vědomý, úmyslný špatný čin, který provedl níže postavený proti výše postavenému (Př 28,24). Toto slovo se v Písmu objevuje i v souvislosti s otevřenou neposlušností lidí vůči Bohu (Ez 2,3). Díky Ježíšově krvi však byla naše vzpoura vůči Bohu vymazána a dostáváme nabídku přijmout zásluhu, které proudí z Golgoty.
2. „*Budou zapečetěny hříchy.*“ V tomto kontextu výraz znamená „ukončit přestoupe-

ní“. Od pádu do hříchu lidé nebyli schopni žít podle Božích norem. Ale Mesiáš se o toto selhávání a o tento nedostatek postará.

3. „*Dojde k zproštění viny.*“ Tuto frázi je možné přeložit i jako „aby očištěna byla nepravost“ (B21). Apoštol Pavel píše o Kristu: „Plnost sama se rozhodla v něm přebývat, aby skrze něho a v něm bylo smířeno všechno, co jest, jak na zemi, tak v nebesích – protože smíření přinesla jeho oběť na kříži.“ (Ko 1,19.20) Jen Kristus může způsobit, aby se tato slova stala skutečností.
4. „*Uvedení věčné spravedlnosti.*“ Kristus byl na kříži namísto nás a tím dal do pořádku náš vztah s Bohem. Tuto spravedlnost přicházející od Boha můžeme přijmout pouze vírou.
5. „*Zapečetění vidění a proroctví.*“ Když Kristus přinesl sebe sama jako oběť, starozákonní proroctví, která poukazovala na jeho dílo smíření, byla naplněna a v tom smyslu zapečetěna.
6. „*Pomazání svatyně svatých.*“ Svatyně svatých, o které se zde hovoří, je místem v nebesích. Očištění svatyně se uskutečnilo tehdy, když byl do ní Kristus uveden jako Velekněz (Žd 8,1).

Aplikace

Uvažuj o jednotlivých aspektech toho, co pro tebe osobně a pro nás jako lidstvo Kristus vykonal. Co z toho pokládáš za nejdůležitější? Proč?

PROROCKÝ KALENDÁŘ

²⁵Věz tedy a rozuměj: Od vyjití slova k návratu a k budování Jeruzaléma až k Pomazanému vůdci bude sedm sedmiletí a šedesát dva sedmiletí. Znovu se vybuduje náměstí a příkop, v tísní oněch časů. ²⁶Ale po těch šedesáti a dvou sedmiletích bude vyhlazen Pomazaný a nebude mít nic, a to město i tu svatyni bude ničit lid jednoho vůdce, který přichází. Ale jeho konec bude v záplavě. A až do konce bude odhodlaný boj po místech zpustošených. ²⁷A prosadí smlouvu mnohým jednoho sedmiletí, leč uprostřed onoho sedmiletí ukončí obětní hod i přídavnou obět. Tehdy na křídle ohavnosti bude pustošící, dokud se zkáza i rozhodnutí nebude vylévat na pustošenou. (Da 9,25–27; ČSP)

Osobní studium

Vidění o dvou tisících tří stech večerech a jitrech přesahovalo Danielovo chápání a prorok mu neporozuměl (Da 8,27). O deset let později přichází Gabriel, aby pomohl Danielovi vidění pochopit (Da 9,23). Toto další zjevení přináší chybějící informace a zjevuje, že dílo Mesiáše má být dokončeno na konci období sedmdesáti týdnů. Podle principu *den za rok* a na základě toho, jak se plnily předpovídané události, musíme sedmdesát týdnů chápat jako 490 let. Počátečním bodem tohoto období je příkaz k obnově a znovuvybudování Jeruzaléma (Da 9,25). Tento příkaz vydal král Artaxerxes v roce 457 př. Kr., kdy na základě dekretu mohli Izraelci pod vedením Ezdráše začít s obnovou Jeruzaléma (Ezd 7). Podle biblického textu je sedmdesát týdnů „stanoveno“ (doslova „odděleno“ nebo „odseknuto“). To naznačuje, že časové období 490 let bylo odděleno z mnohem delšího časového úseku, což v našem případě znamená dva tisíce tři sta let z Da 8,14. Z toho vyplývá, že obě časová období začínají ve stejnou dobu – v roce 457 př. Kr.

Ve verši Da 9,25 čteme: „...uplyne sedm týdnů. Za šedesát dva týdny...“ (ČEP). Tuto větu je možné přeložit i jako „sedmero týdnů uplyne a šedesát dva týdny“ (B21) či „bude sedm sedmiletí a šedesát dva sedmiletí“ (ČSP).“ (STEFANOVIC, Z., *Daniel: Moudrost moudrým*, Advent-Orion 2019, str. 277)

Prorocství o sedmdesáti týdnech je rozděleno na tři časové úseky.

Prvních sedm týdnů (čtyřicet devět let) velmi pravděpodobně poukazuje na období, během něhož měl být znovu vybudován Jeruzalém. Po těchto sedmi týdnech má následovat období dvašedesát týdnů (434 let), které vedou k „pomazanému vévodovi“ (Da 9,25). Z toho vyplývá, že 483 let po dekretu Artaxerxa (to nás dostává do roku 27 po Kr.) se má udát něco důležitého. O jakou událost šlo? Právě tehdy byl Ježíš Kristus pokřtěn a pomazán Duchem svatým pro své mesiášské poslání.

Během sedmdesátého týdne se udály mimořádné události: (1) „*bude pomazaný zahluzen a nebude již*“ (Da 9,26), což odkazuje na Kristovu smrt. (2) Mesiáš „*Vnutí...*“ (ČEP), toto slovo je možné přeložit i jako „potvrdí“ (B21) či „prosadí“ (ČSP) „*svou smlouvu mnohým v jednom týdnu*“ (Da 9,27). To popisuje činnost Ježíše a apoštolů mezi Židy během posledního „týdne“ v letech 27 až 34. (3) „*a v polovině toho týdne zastaví obětní hod i obět přídavnou*“ (Da 9,27). Tři a půl roku po svém křtu (tedy uprostřed týdne) Ježíš svou smrtí naplnil obětní systém. Tím, že přinesl konečnou a dokonalou obět nové smlouvy, zrušil potřebu dalších obět zvířat. Poslední týden prorocství o sedmdesáti týdnech končí v roce 34, kdy Štěpán zemřel mučednickou smrtí a poselství evangelia se začalo šířit i mezi pohany.

Aplikace

I uprostřed slov o velké naději a o zaslíbeném Mesiáši čteme o násilí, válkách a ničení. Jak ti mohou tyto myšlenky pomoci prožívat naději a jistotu i v časech neštěstí a pohrom?

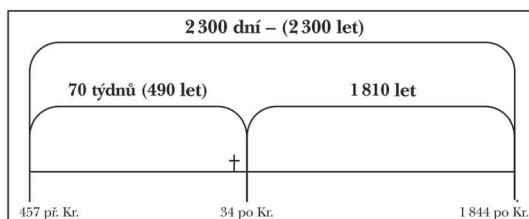
PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Uvedený graf vysvětluje, jak proroctví o sedmdesáti týdnech (Da 9,24–27) souvisí s proroctvím o dvou tisících třech stech večerech a jitrech (Da 8,14). Pokud počítáme dva tisíce tři sta let od roku 457 př. Kr. (neberme v úvahu neexistující rok nula), dostaneme se do roku 1844. Pokud budeme počítat zbývajících 1 810 let od roku 34 (2 300 minus prvních 490 let), dostaneme se také do roku 1844. Na základě toho dospějeme k závěru, že očištění svatyně, o kterém se hovoří u Da 8,14, začíná v roce 1844.

Všimněme si, jak rok 1844 odpovídá tomu, co jsme viděli v sedmé a osmé kapitole knihy Daniel. Soud v Da 7, který je stejnou událostí jako očištění svatyně v Da 8, se odehrává po 1 260 letech pronásledování (Da 7,25) a zároveň před druhým příchodem Ježíše Krista a ustanovením jeho věčného království.

Otázky k rozhovoru

1. Teologové říkají (a správně), že vidění o dvou tisících třech stech večerech a jitrech a vidění o sedmdesáti týdnech představují ve skutečnosti jedno ucelené proroctví. Na základě jakých důkazů můžeme obhájit toto tvrzení?
2. Co se můžeme naučit z Danielovy přímluvné modlitby? Jak to může obohatit náš modlitební život a naši křesťanskou zkušenost?
3. Kristova oběť za nás je naší jedinou nadějí. Jak nám to pomáhá zůstat pokornými? A co je ještě důležitější, jak nám to může pomoci více milovat bližní a odpouštět jim? Jak tuto myšlenku rozvíjí text L 7,40–47?
4. Uvažuj o tom, jak důležité bylo Písmo pro Daniela, jeho modlitbu a také naději. Celý národ byl potupně poražen, lidé byli odvečeni do exilu, země byla zpustošena a hlavní město zničeno. Přesto Daniel prožíval naději, že se národ jednoho dne vrátí domů. Tuto naději mohl získat pouze z textů Písma, které mluví o Božích zaslíbeních. Jak se pro tebe může stát Písmo zdrojem naděje?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

Od zápasu k vítězství

Texty na tento týden

Daniel 10

Základní verš

„Řekl: „Neboj se, muži vzácný, pokoj tobě! Vzchop se, vzchop se!“ (Da 10,19)

Desátá kapitola knihy Daniel představuje závěrečné vidění, které pokračuje i v kapitolách jedenáct a dvanáct. Na začátku se dozvídáme, že toto vidění se týká „velké strasti“ (Da 10,1), „velkého boje“ (B21), je „o velikém válečném tažení“ (ČSP). Zatímco Da 11 doplňuje některé detaily tohoto konfliktu, Da 10 ukazuje jeho duchovní rozměr a zjevuje, že na pozadí pozemských zápasů zuří duchovní konflikt vesmírných rozměrů. Při studiu desáté kapitoly uvidíme, že když se modlíme, zapojujeme se do tohoto vesmírného konfliktu způsobem, který má nedozírné důsledky. V našem zápase však nejsme sami. Ježíš bojuje proti satanovi v náš prospěch. Budeme svědky toho, že závěrečný zápas, jehož jsme součástí, není bojem proti pozemským, lidským silám, ale proti silám temnoty.

Podstatu tohoto konfliktu shrnul apoštol Pavel několik století po Danielovi: „Nevedeme svůj boj proti lidským nepřátelům, ale proti mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla.“ (Ef 6,12) Náš úspěch v tomto konfliktu závisí na Ježíši Kristu, který porazil satana na kříži.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

A OPĚT PŮST A MODLITBA

¹V třetím roce vlády Kýra, krále perského, bylo Danielovi, který byl pojmenován Beltšasar, zjeveno slovo. A to slovo je pravdivé; týká se velké strasti. Pochopil to slovo. Pochopení mu bylo dáno ve vidění. ²V těch dnech jsem já, Daniel, truchlil po celé tři týdny. ³Chutný chléb jsem nejedl, maso a víno jsem nevzal do úst, ani jsem se nepotíral mastí až do uplynutí celých tří týdnů. (Da 10,1-3)

Osobní studium

Co úvodní verše vypovídají o Danielově rozpoložení? Co bylo příčinou jeho stavu? Jak se s danou situací snažil vyrovnat?

Daniel neuvádí detaily svého třítýdenního smutku. Ale jeho postoj byl velmi pravděpodobně ovlivněn situací těch Židů, kteří se právě vrátili z Babylónu do Izraele.

Přečti si text Ezd 4,1-5. S jakými problémy museli Izraelci po návratu do své vlasti zápasit?

Z uvedeného textu se dozvídáme, že v té době Izraelci v Jeruzalémě čelili obrovskému nepřátelství ze strany místních obyvatel. Příčinou byla snaha o obnovu jeruzalémského chrámu. Samařané poslali na perský královský dvůr falešné obvinění a požadovali od krále, aby zastavil rekonstrukční práce. V takové složité situaci se Daniel tři týdny postil a prosil Boha o ovlivnění Kýra, aby umožnil pokračování prací.

S největší pravděpodobností má Daniel v tomto období už asi 80 let. Nemyslí však na sebe, ale na svůj lid a problémy, jimž musí

Izraelci ve své domovině čelit. Tři týdny setrvává na modlitbě, dokud nedostane od Boha odpověď. Během této doby prorok jí jen velmi střídme a jednoduše. Jako by mu vůbec nezáleželo na vlastním pohodlí nebo vzhledu, soustřeďuje se jen a jen na dobro Izraele v Jeruzalémě, přestože žije daleko od něj.

Při uvažování o Danielově modlitebním životě si uvědomíme důležité principy. Tím prvním je, že při modlitbě za konkrétní věc máme být vytrvalí, i když odpověď nepřichází. Druhý princip – přímlyvné modlitbě za druhé bychom měli věnovat čas, protože je na ní něco mimořádného. Vzpomeňme si, že „Hospodin také změnil Jóbův úděl, poté co se modlil za své přátele...“ (Jb 42,10). A třetí – modlitba vybízí Boha k činům. Modleme se proto neustále. Modleme se nejen za sebe a své potřeby, ale i za lidi, kteří prožívají těžkosti a trápení. V době, kdy my nebo druzí lidé prožíváme nesnesitelné zkoušky, neřešitelné problémy a náročné úkoly k neunesení, nesme tato břemena na modlitbě k Bohu (Ef 6,18).

Aplikace

Podle verše Da 10,12 není modlitba jen jakousi osobní zkušeností, která nás naplňuje dobrým pocitem. Modlitba je síla, která vybízí Boha k činům. Jaká je tvá zkušenost?

MUŽ VE LNĚNÉM ODĚVU

“Dvacátého čtvrtého dne prvního měsíce jsem byl na břehu veliké řeky zvané Chidekel. ⁵Pozvedl jsem oči a spatřil jsem, hle, jakýsi muž oblečený ve lněném oděvu. Na bedrech měl pás z třpytivého zlata z Úfazu. ⁶Tělo měl jako chrysolit, tvář jako blesk, oči jako hořící pochodně, paže a nohy jako lesknoucí se bronz a zvuk jeho slov byl jako hrozný hluk. ⁷Já, Daniel, jsem to vidění viděl sám. Muži, kteří byli se mnou, žádné vidění neviděli, ale padlo na ně veliké zděšení a uprchli do úkrytu. ⁸Zůstal jsem sám a viděl jsem to veliké vidění, ale nezůstala ve mně síla. Velebnost mé tváře se změnila a byla zcela porušena; nezachoval jsem si sílu. ⁹Slyšel jsem zvuk jeho slov, a jak jsem zvuk jeho slov uslyšel, přišly na mě mráčky a padl jsem na tvář, totiž tvář na zem. (Da 10,4–9)

Osobní studium

Uvažuj o úvodní pasáži. Co všechno se s Danielem dělo? Jaká byla jeho zkušenost? Jak reagovali lidé kolem něj?

Při čtení o Danielově zkušenosti si jen velmi těžko dokážeme představit velkolepost toho, čeho se stal svědkem. Zjevení bytosti podobné člověku (Da 10,5.6) nás přivádí zpět k „Synu člověka“, který se zjevuje ve vidění o nebeském soudu (Da 7,13). Jeho lněné roucho zase připomíná roucho kněze (Lv 16,4), což tuto postavu spojuje s „velitelem zástupu“, o kterém se hovoří v souvislosti s nebeskou svatyní (Da 8,11). Zlato připomíná kněžské symboly jako znamení královské důstojnosti. A konečně, přirovnání této postavy k blesku, ohni, bronzu a silný hluk, to vše vytváří obraz nadpřirozené bytosti. Je to někdo, kdo v sobě spojuje kněžské, královské i vojenské znaky. Tato postava je v mnohém podobná i nebeské bytosti, která se krátce před bojem o Jericho zjevuje Jozuovi (Joz 5,13.14). Jozue

ve svém vidění spatřil „velitele Hospodino-va zástupu“ (Joz 5,13.14). Je zajímavé, že hebrejské slovo přeložené jako „velitel“ (hebrejsky *sar*, „kníže“ BK; „vůdce“ B21) je totéž slovo, které je v Da 10,21 přeloženo jako „ochránce“ (ČEP) v souvislosti s Míkaelem.

Někteří vykladači usuzují, že den, kdy Daniel vidění obdržel, byla biblická sobota, podobně jako Jan dostává vidění o vzkríšeném Kristu v „den Páně“.

Jaké podobnosti můžeme najít mezi Danielovým viděním nebeské bytosti v desáté kapitole a tím, co viděli Jozue (Joz 5,13–15) a Jan (Zj 1,12–18)?

Daniel zaznamenává, že jeho společníci byli vyděšeni a utekli, on sám náhle padá zesláblý na zem. Boží blízkost ho přemohla.

Danielova vize ukazuje, že Bůh ovládá dějiny. Když se podíváme na vidění podrobněji, budeme moci pozorovat, že Bůh dává Danielovi nástin lidských dějin od jeho současnosti až po ustanovení Božího království (Da 11 a 12).

Aplikace

V knize Daniel opakovaně poznáváme, že Bůh vládne dějinám světa. Stejně tak je zde partner, že je tím, komu na nás záleží a kdo má nás rád. Jak toto vědomí ovlivňuje tvůj život?

DOTEK ANDĚLA

¹⁰A hle, dotkla se mě ruka a zatřásla mnou, takže jsem se pozvedl na kolena a dlaně rukou. ¹¹Muž mi řekl: „Danieli, muži vzácný, pochop slova, která k tobě budu mluvit. Stůj na svém místě. Jsem poslán k tobě.“ Když se mnou mluvil to slovo, stál jsem a chvíli jsem se. (Da 10,10.11)

Osobní studium

Uvažuj o textu Da 10,10–19 a soustřeď se na vztah nebeských bytostí k Danielovi, a naopak. Co považuješ za nejzajímavější a proč?

Ochromen žářem nebeského světla padá prorok na zem. Pak se objevuje anděl, aby se ho dotkl a uklidnil ho. Když čteme celý příběh, všimneme si, že anděl se Daniela dotýká dokonce třikrát.

První dotek Danielovi umožňuje, aby se postavil a slyšel slova povzbuzení, která zaznívají z nebes: „Neboj se, Danieli, neboť od prvního dne, kdy ses rozhodl porozumět a pokořit se před svým Bohem, byla tvá slova vyslyšena, a já jsem proto přišel.“ (Da 10,12) Danielova modlitba se dotkla nebes. Pro nás toto poznání může sloužit jako ujištění, že Bůh naše modlitby slyší. V době soužení to pro nás může být velkým povzbuzením.

Díky druhému doteku může Daniel promluvit. Prorok vylévá své srdce a vyjadřuje

svůj strach a pohnutí: „Můj pane, pro to vidění mě sevřely křeče a nezachoval jsem si sílu. Jak by mohl služebník tohoto mého pána mluvit s tímto mým pánem? Od té doby není ve mně síla a nezůstal ve mně dech.“ (Da 10,16b.17) Bůh k nám promlouvá, ale zároveň chce, abychom se mu i my otevřeli a řekli mu o svých pocitech, potřebách a touhách.

Třetí dotek dodává Danielovi sílu. Když si totiž Daniel uvědomuje svou nicotnost, anděl se ho dotýká, povzbuzuje ho a posílují slovy Božího pokoje: „Neboj se, muži vzácný, pokoj tobě! Vzchop se, vzchop se!“ (Da 10,19) Pamatujme na to, že anděl přichází k Danielovi jako odpověď na prorokovu modlitbu. Cílem vidění, o němž se dozvíme v jedenácté kapitole, bude povzbudit Daniela, reagovat na jeho zármutek a obavy, které mu způsobila neutěšená situace v Jeruzalémě. Když je Bůh na naší straně, můžeme prožívat klid i uprostřed trápení. Jeho laskavý dotek nám pomáhá dívat se do budoucnosti s nadějí.

Aplikace

„I pro nás může být nebe v každodenním životě velmi blízké.“ (DA 48; TV 27) Kdy jsi naposledy uvažoval o blízkosti země a nebe? V čem by byl (nebo také nebyl) tvůj život jiný, kdybys o této myšlence přemýšlel každý den?

VELKÝ BOJ

²⁰Řekl: „Víš, proč jsem k tobě přišel? Nyní se opět vrátím, abych bojoval s ochráncem Peršanů. Odcháším, a hle, přichází ochránce Řeků.“ ²¹Zajisté, oznámím ti, co je zapsáno ve spisu pravdy. Není nikoho, kdo by mi dodával sílu v těch věcech, kromě vašeho ochránce Míkaela.“ (Da 10,20,21)

Osobní studium

Uvažuj o úvodních verších. Co se Daniel dozvídá z vidění, které dostal? Proč je to důležité?

Nebeský posel poodhalil oponu a zjevil Danielovi vesmírný spor, který se odehrává na pozadí lidských dějin. Jakmile se Daniel začal modlit, mezi nebesy a zemí se rozpoutal duchovní boj. Nebeské bytosti začaly zápasit s perským králem, aby Izraelcům umožnil pokračovat v obnově jeruzalémského chrámu. Z úvodu desáté kapitoly víme, že perským králem byl Kýros. Král byl však jen obyčejný člověk, který sám o sobě nemohl vzdorovat nebeské bytosti. To naznačuje, že za králem stála ještě jiná duchovní bytost, která jej podněcovala, aby Izraelcům neumožnil pokračovat v obnově chrámu.

Podobnou situaci můžeme sledovat i v Ez 28, kde týrský vévoda přímo představuje satana, duchovní bytost stojící v pozadí za lidským vládcem tohoto města. Nemělo by nás proto překvapit, že ani král Persie, proti kterému se postavil Míkael, nebojuje sám. V duchovním boji za něj bojuje satan

a jeho andělé. Z toho můžeme vidět, že proti obnově chrámu v Jeruzalémě stojí nejen lidský král, ale i jeho protějšek v duchovní sféře – satan.

Uvažuj o textu Da 10,13. O jakém boji se zde hovoří? Jak rozumíš podstatě tohoto boje?

„Zatímco satan usiloval o to, aby médo-perská vláda přestala být Božímu lidu nakloněná, andělé pracovali ve prospěch přesídlenců. Díky Danielovi můžeme do zákulisí boje mezi dobrem a zlem nahlédnout. Na stránkách jeho knihy se dozvídáme, že archanděl Gabriel tři týdny zápasil se silami zla, které bránily vlivům působícím na Kýrovi mysl. V závěru tohoto zápasu dokonce musel Gabrielovi přispěchat na pomoc sám Kristus. Gabriel prohlásil: ‚Ochránce perského království stál proti mně po jednadvacet dní. Dokud mi nepřišel na pomoc Míkael, jeden z předních ochránců, zůstal jsem tam u perských králů.‘ (Da 10,13) Vítězství bylo nakonec vybojováno; mocnosti zla byly po dobu vlády krále Kýra a jeho syna Kambýsa drženy pod kontrolou.“ (PK 571.572; OSU 214)

Aplikace

Jak na tebe působí vědomí, že v pozadí různých duchovních zápasů nestojí jen tvůj zápas o překonání vlastních hříšných sklonů, ale často i velký spor mezi silami dobra a zla?

VÍTĚZNÝ MÍKAEL

Tak odzbrojil a veřejně odhalil každou mocnost i sílu a slavil nad nimi vítězství. (Ko 2,15)

³⁷Ale v tom ve všem slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval. ³⁸Jsem jist, že ani smrt ani život, ani andělé ani mocnosti, ani přítomnost ani budoucnost, ani žádná moc, ³⁹ani výšiny ani hlubiny, ani co jiného v celém tvorstvu nedokáže nás odloučit od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, našem Pánu. (Ř 8,37–39)

Osobní studium

Nejpozoruhodnější a nejdůležitější postavou knihy Daniel je osoba nazvaná „Syn člověka“ (Da 7,13) nebo „velitel zástupu“ (Da 8,11). Nakonec se dozvídáme, že jeho jméno je Míkael, což znamená „kdo je jako Bůh?“ V konfliktu s králem Persie přichází na pomoc Gabrielovi (Da 10,13). Anděl mluví o této nebeské bytosti jako o našem „ochránci Míkaelovi“ (Da 10,21) nebo také o Knížeti Božího lidu. Míkael se objevuje v knize Daniel jako ten, kdo chrání Boží lid. Z verše Ju 1,9 se dozvídáme, že archanděl Míkael (Michael) bojuje proti satanovi a vzkřísí Mojžíše. Zj 12,7,8 ukazuje, že Michael vystupuje jako vůdce nebeské armády, která porazí satana a padlé anděly. Z toho usuzujeme, že Míkael (Michael) nemůže být nikdo jiný než Ježíš Kristus. Podobně jako Persie měla svého **vrchního velitele**, duchovní moc, která stála za lidským panovníkem, tak měl i Boží lid svého **vrchního velitele** – Míkaela, který zasáhl do boje a pomohl jim zajistit vítězství v **duchovním boji**.

Uvažuj o textu Ko 2,15. Jakým způsobem Ježíš dosáhl vítězství ve vesmírném sporu?

Když čelíme mocnostem zla, můžeme důvěřovat Ježíši, který je naším zastánce. On již na začátku své veřejné služby poráží satana, vítězí nad ním na poušti, když čelí pokušením. Bojuje proti zástupům démonů a osvobozuje lidi z moci temnoty. Ježíš vítězí nad zlem i tehdy, když se zlo skrývá za Petrovým pokusem rozmluvit mu cestu na Golgotu. Ve svých posledních slovech adresovaných učedníkům mluví Ježíš o své blížící se smrti jako o boji, který vyvrcholí v rozhodujícím vítězství nad satanem: „Nyní je soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vyvržen ven. A já, až budu vyvýšen ze země, přitáhnu všechny k sobě.“ (J 12,31,32)

Někdy se díváme kolem sebe a (možná) oprávněně máme pocit, že situace je opravdu velmi špatná. Kam se jen podíváme, jsme svědky nemoci, násilí, zkaženosti a nemorálnosti. Nepřítel, který není z masa a kostí, na nás útočí ze všech stran. Ať už je náš životní boj jakkoli těžký, může nás povzbuzovat, že Ježíš bojuje za nás. Vítězí jako náš Velitel a jako náš Velekněz se za nás přimlouvá v nebeské svatyni.

Aplikace

Uvažuj znovu o úvodním textu Ř 8,37–39. Jak může zaslíbení o vítězství ovlivnit náš život?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„....Archanděl Gabriel tři týdny zápasil se silami zla, které bránily vlivům působícím na Kýrovu mysl. ... Vítězství bylo nakonec vybojováno; mocnosti zla byly po dobu vlády krále Kýra a jeho syna Kambýsa drženy pod kontrolou.“ (PK 571.572; OSU 214)

„Jak velkou čest Danielovi prokázal Majestát nebes! Povzbudil a uklidnil svého chvějícího se služebníka a ujistil ho, že jeho modlitby nebesa vyslyšela. Jako odpověď na Danielovu vroucí modlitbu byl poslán anděl Gabriel, aby ovlivnil srdce perského krále. Tři týdny odolával vládce říše vlivu Božího Ducha, ačkoli se Daniel postil a modlil. Ale nakonec přichází nebeský Kníže, archanděl Mikael, aby v odpověď na Danielovu modlitbu obrátil srdce tvrdohlavého krále a přivedl ho k jasnému rozhodnutí a činu.“ (SL 51)

Otázky k rozhovoru

1. Přestože nejsme první, kdo během dějin křesťanství pochopil, že na pozadí lidských dějin probíhá „velký spor“, zastáváme názor, že celý vesmír je součástí obrovského zápasu mezi Kristem a satanem. Jsme přesvědčeni, že součástí tohoto zápasu je každá lidská bytost. Dokonce i lidé, kteří nejsou věřící, mluví o jakémsi zápasu, který probíhá kolem nás, a my jsme jeho součástí. Jaká je vaše zkušenost s realitou velkého sporu? Jak se projevila ve vašem životě? Co z vaší zkušenosti může pomoci ostatním, kteří se také potýkají s různými obtížemi?
2. Přečtěte si text Ef 6,10–18. Všimněte si vojenských obrazů, které Pavel používá. Jaké „rady do boje“ zde nacházíte pro ty, kteří jsou součástí velkého sporu?
3. Ve verši Da 10,11 je Daniel podruhé (poprvé v Da 9,23) osloven jako iš chamudot neboli „vzácný muž“ („drahý“ B21; „převzácný“ ČSP). Jak na vás působí toto důvěrné oslovení, které vyjadřuje velmi dojemné spojení mezi nebesy a zemí? Jakou naději dává i nám?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Od severu a jihu do nádherné země

Texty na tento týden

Daniel 11

Základní verš

„Někteří z prozíravých budou klesat, budou zkoušeni, třibeni a běleni pro dobu konce, totiž do jistého času.“ (Da 11,35)

Úvodem této poměrně náročné kapitoly chceme poukázat na několik důležitých bodů. Zaprvé, Da 11 nese mnoho podobných znaků jako předchozí prorocké vize v knize Daniel. Stejně jako v kapitolách 2, 7, 8 a 9, také i v 11. kapitole začíná prorocké poselství ode dnů proroka a směřuje dále do budoucnosti, až do času konce. Zadruhé, postupně se i zde vynořují světové mocnosti, které utlačují Boží lid. A zatřetí, každá prorocká vize vrcholí dobrou zprávou a šťastným koncem. Ve 2. kapitole kámen rozdrtil sochu a naplnil celou zem, v 7. kapitole Syn člověka přijímá království a v kapitolách 8. a 9. je prostřednictvím Mesiášova díla očištěna nebeská svatyně.

Jedenáctá kapitola knihy Daniel sleduje tři základní linie. (1) Začíná pohledem na perské krále, rozebírá jejich osudy a čas konce, kdy král Severu zaútočí. (2) Popisuje posloupnost bojů mezi králem Severu a králem Jihu a způsob, jakým ovlivňují Boží lid. (3) Celá kapitola končí pozitivně, když král Severu čelí svému zániku na „hoře svaté nádhery“ (Da 11,45). Takový závěr naznačuje konec zla a ustanovení věčného Božího království.

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

PROROCTVÍ O PERSII A ŘECKU

¹V prvním roce vlády Darjaveše médského jsem stál při něm, abych mu dodával sílu a byl mu záštitou. ²Nyní ti tedy oznámím pravdu: Hle, v Persii povstanou ještě tři králové. Čtvrtý pak nabude většího bohatství než ostatní. Jakmile získá sílu ze svého bohatství, vyburcuje všechno proti řeckému království. ³Povstane však bohatýrský král, bude vládnout nad obrovskou říší a dělat, co se mu zlíbí. *‘Ale až bude pevně stát, bude jeho království rozlomeno, rozděleno podle čtyř nebeských větrů, avšak ne jeho potomkům; nebude to už říše, jaké vládl on, neboť jeho království bude rozvráceno a dostane se jiným, nikoli jim. (Da 11,1–4)*

Osobní studium

Uvažuj o úvodních verších. V čem se podobají některému z předchozích proroctví, se kterými jsme se již při studiu knihy Daniel setkali?

Gabriel říká Danielovi, že v Persii ještě povstanou tři králové. Po nich bude následovat čtvrtý král, který z nich bude nejbohatší a nejsilnější, a vrhne se do boje proti Řecku. Po Kýrovi vládli nad Persií postupně tři králové: Kambýses II. (530–522 př. Kr.), Gaumáta (známý také jako Smerdis; 522 př. Kr.) a Dareios I. (522–486 př. Kr.). Čtvrtým králem byl Xerxes, zmíněný v knize Ester jako Achašveróš. Byl mimořádně bohatý (Est 1,1–7) a vedl obrovskou armádu, se kterou zaútočil na Řecko, přesně jak to předpovídalo proroctví. Navzdory přesile se mu udatné řecké vojsko ubránilo.

Když známe historické souvislosti, nedělá nám příliš velký problém identifikovat „bohatýrského krále“, který se objevuje v Da 11,3 a který se stává svrchovaným vládcem sta-

rověku, jako Alexandra Velikého. Alexandr zemřel náhle ve věku 32 let a království si nakonec rozdělili čtyři jeho generálové: západní část uchwátily Kassandr, severní Lýsimachos, východní Seleukos a jižní Ptolemaios.

Porovnej Daniel 11,2–4 a Daniel 8,3–8.20–22. Jak nám všechny tyto verše pomáhají identifikovat Alexandra Velikého jako krále, o němž se zde hovoří?

Co se můžeme naučit z této směsi jmen, míst a historických událostí? Zprvu, zjišťujeme, že proroctví se naplnilo přesně podle předpovědi nebeského posla. Boží slovo se nikdy nemýlí a vždy se naplní. Zadruhé, Bůh je vládcem dějin. Někdy se nám může zdát, že posloupnost politických mocností, vůdců a říší pohánějí touhy králů, vůdců, diktátorů a politiků nejrůznějšího druhu. Bible však zjevuje, že svrchovanou moc má Bůh a vede dějiny podle svého nadpřirozeného (a proto pro nás často nepochopitelného) cíle. Můžeme si však být jisti, že Bůh nakonec přivede dějiny k bodu, kdy skoncuje se zlem a ustanoví své věčné království.

Aplikace

Proč nemůžeme přesně rozumět všemu, co se v dějinách odehrálo? Proč je někdy těžké pochopit i to, co se odehrává v našem vlastním životě? K čemu tě vede toto poznání?

PROROCTVÍ O SÝRII A EGYPTĚ

⁵Tu se vzmuže král Jihu, ale jeden z jeho velitelů se vzmuže víc než on a bude vládnout. Bude vládnout nad nesmírnou říší. ⁶Po uplynutí několika let se spojí: dcera krále Jihu přijde ke králi Severu, aby ujednala smír; avšak paže si neuchová sílu, jeho paže neobstojí. Dcera bude v té době vydána záhubě i s těmi, kteří ji přivedli, i s tím, který ji zplodil, a s tím, kdo jí byl oporou. ⁷Avšak na jeho místo postoupí výhonek z jejích kořenů, přitáhne proti vojsku a vejde do pevnosti krále Severu a bude tam prosazovat svou sílu. (Da 11,5–7)

Osobní studium

Jak jsme si již řekli, po smrti Alexandra Velikého (323 př. Kr.) se obrovská Řecká říše rozpadla na čtyři hlavní části, kterým vládli Alexandrovi generálové (takzvaní diadochové). Dva z nich – Seleukos I. Níkátór v Sýrii (sever) a Ptolemaios I. Sótér v Egyptě (jih) – dokázali vytvořit dynastie, které pak navzájem bojovaly ve snaze ovládnout jednotlivé části říše.

Když čteme o válkách mezi králem Severu a králem Jihu, o kterých se mluví ve verších Da 11,5–14, má se za to, že jde o skutečné války mezi těmito dynastiemi. Podle tohoto proroctví měl nastat pokus o sjednocení obou dynastií, ale takové spojení mělo jen velmi krátké trvání (Da 11,6). Z historických zdrojů se dozvídáme, že Antiochos II. (261–246 př. Kr.), vnuk Seleukia I., se oženil s Berenikou, dcerou egyptského krále Ptolemaia II. Toto manželství však netrvalo dlouho a konflikt, který přímo ovlivnil Boží lid, se obnovil. Da 11 se

věnuje některým důležitým událostem, které se dotknou Božího lidu během následujících staletí.

Je logické položit si znovu otázku, proč Bůh předem zjevuje podrobnosti o válkách, které se dotýkají království soupeřících o moc v dané oblasti. Důvod je pochopitelný: Tyto boje ovlivňují Boží lid. Hospodin proto předem oznamuje mnoho obtíží a problémů, kterým měl Boží lid v následujících letech čelit. Zároveň jsme si už řekli, že Bůh je vládcem dějin. Když tedy srovnáváme prorocké záznamy s historickými událostmi, můžeme znovu a znovu vidět, že prorocké slovo se naplňuje podle předpovědí. Bůh, který předpovídá nestálost těchto starořeckých království bojujících proti sobě, je Bohem, který zná budoucnost. Zaslouží si naši důvěru. Je to velký Bůh, ne modla vytvořená lidskou fantazií. Bůh usměrňuje chod historických událostí, a pokud mu to dovolíme, může měnit i naše životy.

Aplikace

Přečti si text Iz 46,9.10. Jakou naději nám dávají tyto dva verše? Jaké myšlenky křesťanského učení se nacházejí v tomto textu? Uvažuj, jak děsivý by byl desátý verš, kdyby Bůh nebyl laskavý a milující.

ŘÍM A VŮDCE SMLOUVY

¹⁸Pak obrátí tvář k ostrovům a mnohých se zmocní, avšak jeden konzul učiní přítrž jeho tupení; a nejen to: jeho tupení mu oplátí. ¹⁹Obrátí tedy tvář k pevnostem své země, ale klesne, padne a nenajdou ho. ²⁰Na jeho místo povstane někdo, kdo dá projít výběřcímu vznešeným královstvím, ale po několika letech bude zlomen, a to ani hněvem ani bojem. ²¹Na jeho místo povstane Opovržením hodný. Královská důstojnost mu nebude udělena, nýbrž nerušeně přitáhne a úskočně se zmocní království. ²²Jako povodní budou před ním odplaveny a zlomeny paže protivníků, právě tak i vůdce smlouvy. (Da 11,18–22)

Osobní studium

Přečti si verše Da 11,16–28. Přestože text není jednoduchý, pokus se najít obrazy a vyjádření, které ti připomínají jiné části knihy Daniel.

Zdá se, že přesun moci z helénských králů směrem na pohanský Řím je vyjádřen ve verši Da 11,16: „Ten, který přitáhne proti němu, bude dělat, co se mu zlíbí, a nikdo před ním neobstojí. Zastaví se i v nádherné zemi a jeho ruka přinese zkázu.“ Nádherná země je Jeruzalém a celá oblast kolem něj a mocnost, která tuto část Izraele ovládla, byl právě pohanský Řím. Stejná událost je popsána i při horizontálním růstu malého rohu, který se také rozšířil až k nádherné zemi (Da 8,9). Zdá se tedy jasné, že moc, která v té době ovládala svět, byla Římská říše.

Takové pochopení biblického textu podporují některé další náznaky. Například odkaz na toho, „kdo dá projít výběřcímu vznešeným královstvím“ (Da 11,20), odkazuje v daném kontextu s velkou pravděpodobností na císaře Augusta. Právě během

jeho vlády cestovala Marie s Josefem kvůli sčítání lidu do Betléma a narodil se jim tam Ježíš. Kromě toho bude podle proroctví následníkem tohoto panovníka „Opovržením hodný“ (Da 11,21). Jak ukazují dějiny, po Augustovi se stal císařem Tiberius, adoptivní syn Augusta. Tiberius byl známý jako výstřední člověk, kterého kritizovali pro jeho pokrytectví a mnoho dalších nectností.

A co je nejdůležitější, podle biblického textu právě během vlády Tiberia měly být „odplaveny a zlomeny paže protivníků, právě tak i vůdce smlouvy“ (Da 11,22). Označení „vůdce“ odkazuje na Da 9,25, kde je překládáno jako „vévoda“. Text Da 11,22 poukazuje na ukřižování Krista (Mt 27,33–50), který byl odsouzen a ukřižován právě během vlády Tiberia. Zmínka o Kristu jako o „vůdci smlouvy“ je ukazatelem, který nám pomáhá vidět plynutí dějinných událostí. Tato skutečnost je mimo jiné opětovným důkazem o Božím předzvěděni. A stejně tak, jako měl Bůh pravdu ve všem, co se splnilo v těchto proroctvích, můžeme mu důvěřovat i v tom, co se ještě má stát v budoucnosti.

Aplikace

Dokonce i uprostřed různých politických a historických událostí je v textu představen Ježíš z Nazareta, „vůdce smlouvy“. Co to vypovídá o Kristu jako nejdůležitější postavě Písma a dějin?

NÁSLEDUJÍCÍ MOCNOST

³¹Jeho paže se napřáhnou a znesvěťi svatyni i pevnost, vymýtí každodenní obět a dají tam ohydnou modlu pustošitele. ³²Ty, kteří jednají svévolně vůči smlouvě, přivede úlisnostmi k rouhání. Avšak lid, ti, kteří se znají ke svému Bohu, zůstanou pevní a budou podle toho jednat. ³³Prozíraví v lidu budou poučovat mnohé, ale budou po nějaký čas klesat pod mečem a plamenem, zajetím a loupeží. ³⁴Když budou klesat, naleznou trochu pomoci, ale mnozí se k nim připojí úskočně. ³⁵Někteří z prozíravých budou klesat, budou zkoušeni, třibeni a běleni pro dobu konce, totiž do jistého času. ³⁶Král bude dělat, co se mu líbí, bude se vypínat a činit větším nad každého boha a bude divně mluvit i proti Bohu bohů, co mu nepřísluší, a bude ho provázet zdar, dokud se nedovrší hrozný hněv, neboť rozhodnutí bude vykonáno. (Da 11,31–36)

Osobní studium

Přečti si celý text Da 11,29–39. Jaká mocnost je zde představena jako nástupce velmoci, kterou jsme ztotožnili s pohanským Římem?

Tyto verše odkazují na nový mocenský systém. Přestože tento systém navazuje na pohanskou Římskou říši a nese některé znaky svého předchůdce, zdá se, že v některých aspektech je odlišný. Biblický text říká, že „podruhé to nebude tak jako poprvé“ (Da 11,29). Když se podíváme na následující verše, zjistíme, že tento systém jedná jako náboženská mocnost. Svůj útok míří především na Boha a jeho lid. Podívejme se na některé činy, kterých se tento král dopouští.

1. V textu čteme, že „bude sptit a jednat proti svaté smlouvě“ (Da 11,30). Je to zmínka o Boží smlouvě o spasení, proti níž se tento vládce staví na odpor.
2. Tento král organizuje vojska, která nakonec „znesvěťi svatyni“ a „vymýtí každodenní obět“ (Da 11,31). Už v Da 8 jsme si všimli, že malý roh zničil základy Boží „svatyně“

a „zrušil každodenní obět“ (Da 8,11). Tato slova musíme chápat jako popis duchovního útoku proti Kristově službě v nebeské svatyni.

3. Následkem útoku této mocnosti na svatyni je, že do Božího chrámu umístí „ohydnou modlu pustošitele“ (Da 11,31). Paralelou tohoto vyjádření je výraz „vzpoura, která pustoší“, kterým je charakterizováno odpadnutí a vzpoura malého rohu (Da 8,13).
4. Tato mocnost útočí na Boží lid: „Někteří z prozíravých budou klesat, budou zkoušeni, třibeni a běleni pro dobu konce, totiž do jistého času.“ (Da 11,35) Tento verš nám také připomíná malý roh, který „srazil na zem část toho zástupu, totiž hvězd, a rozšlapal je“ (Da 8,10; také Da 7,25).
5. O tomto králi se dozvídáme, že „bude dělat, co se mu líbí, bude se vypínat a činit větším nad každého boha a bude divně mluvit i proti Bohu bohů, co mu nepřísluší“ (Da 11,36). Nemusí nás překvapit, že i malý roh mluvil „troufale“ (Da 7,8), a to dokonce i proti Bohu (Da 7,25).

Aplikace

V daném kontextu bychom mohli objevit i další podobnosti. Proč je důležité držet se Písma a toho, co se z něj dozvídáme – a to i přesto, že většina společnosti může náš postoj hodnotit velmi negativně?

ZÁVĚREČNÉ UDÁLOSTI

⁴⁰V době konce se s ním srazí král Jihu, ale král Severu proti němu zaútočí s vozbou a jízdou a obrovským loďstvem. Přitáhne proti zemím, zaplaví je a potáhne dál. ⁴¹Přitáhne i do nádherné země a mnozí klesnou. Z jeho rukou uniknou jen tito: Edóm, Moáb a přední z Amónovců. ⁴²Vztáhne svou ruku na četné země; ani egyptská země nevyvázne. ⁴³Získá vládu nad skrytými poklady zlata a stříbra a všemi egyptskými drahocennostmi. V jeho průvodu budou i Lúbijci a Kúšijci. ⁴⁴Ale vyděsí ho zpráva z východu a ze severu. Vytáhne s velikým rozhořčením, aby mnohé zahladil a vyhubil jako klaté. ⁴⁵Postaví své přepychové stany od moří k hoře svaté nádhery. Pak přijde jeho konec a nikdo mu nepomůže. (Da 11,40–45)

Osobní studium

Jak rozumíš úvodním veršům? Jaké události jsou zde popsány?

Následující slovní spojení nám pomáhají pochopit výše zmíněné verše:

Doba konce: Vyjádření „doba konce“ se objevuje pouze u proroka Daniela (Da 8,17; 11,35.40 a 12,4.9). Zkoumání Danielových proroctví naznačuje, že čas konce je období, které trvá od pádu papežství v roce 1798 až po vzkříšení mrtvých (Da 12,2).

Král Severu: Tento název se poprvé vztahuje na označení dynastie Seleukovců, ale později označuje pohanský a nakonec papežský Řím. V tomto kontextu tedy nejde o popis zeměpisné oblasti, ale o označení duchovního nepřítele Božího lidu. Kromě toho bychom si měli všimnout, že král Severu představuje napodobeninu pravého Boha, který je v Písmu symbolicky spojen se severem (Iz 14,13).

Král Jihu: Tento název se nejprve týká dynastie Ptolemaiovců v Egyptě, který leží na jih od Jeruzaléma. Ale když se proroctví postupně rozšiřuje, tento výraz získává teologický rozměr a někteří teologové ho spojují s ateizmem. Ellen G. Whiteová v souvislosti

s Egyptem zmíněným ve verši Zj 11,8 píše: „To je ateismus.“ (GC 269; VDV 181)

Hora svaté nádhery (Nádherná svatá hora; B21): V starozákonním období toto vyjádření odkazovalo na Sión, hlavní město a srdce Izraele, které se nacházelo v zaslíbené zemi. Po Ježíšově ukřižování se již Boží lid neidentifikuje podle etnických a zeměpisných hranic. Svatá hora musí být proto symbolickým označením Božího lidu, který se nachází po celém světě.

Události zmíněné v tomto proroctví bychom mohli charakterizovat následovně:

(1) Král Jihu útočí na krále Severu: Francouzská revoluce se pokusila o likvidaci náboženství a porážku papežství – tento pokus se však nevydařil. (2) Král Severu útočí a poráží krále Jihu: náboženské síly vedené papežstvím a jeho spojenci nakonec porazí síly ateizmu a vytvoří spojení s poraženým nepřítelem. (3) Edóm, Moáb a přední Amónovci uniknou: někteří z těch, kteří nejsou součástí Božího lidu, se k němu v poslední chvíli přidají. (4) Král Severu se připravuje na útok proti svaté hoře, ale nadejde jeho konec: síly zla budou nakonec zničeny a bude ustanoveno Boží království.

Aplikace

Jak tě poznání, že na konci zvítězí Bůh a jeho lid, naplňuje klidem a nadějí?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Je zajímavé, že v odkazu k textu Da 11,29–39 identifikoval Martin Luther „ohyzdnou modlu pustošitele“ (Da 11,31) s papežstvím, s jeho učením a praktikami. Souvislost mezi kapitolami sedm, osm a jedenáct posiluje pohled Luthera a mnoha protestantských teologů, že instituce papežství a jeho učení jsou naplněním těchto prorockých věštib v dějinách. V této souvislosti Ellen G. Whiteová napsala: „Žádné společenství věřících v dosahu moci Říma se nemohlo dlouho těšit svobodě svědomí. Jakmile papežství získalo moc, snažilo se tvrdě zasáhnout proti každému, kdo odmítal uznat jeho nadvládu. Tak se jeho moci poddali postupně všichni křesťané.“ (GC 62; VDV 45)

Otázky k rozhovoru

1. Jak můžeme být citliví k postojům jiných lidí, ale zároveň nedělat kompromisy v tom, jak rozumíme učení Písma o úloze římského papežství v posledních dnech?
2. Ve verši Da 11,33 se říká: „Prozíráví v lidu budou poučovat mnohé, ale budou po nějaký čas klesat pod mečem a plamenem, zajetím a loupeží.“ Co tento text hovoří o osudu některých z věrného Božího lidu? Co se z textu dozvídáme o postojích a jednání některých věrných předtím, než podstoupili mučednickou smrt? Co to může říct nám?
3. Ve verši Da 11,36 čteme: „Král bude dělat, co se mu zlíbí, bude se vypínat a činit větším nad každého boha a bude divně mluvit i proti Bohu bohů, co mu nepřísluší, a bude ho provázet zdar, dokud se nedovrší hrozný hněv, neboť rozhodnutí bude vykonáno.“ Koho a co vám tato slova připomínají? (Iz 14,12–17; 2Te 2,1–4)
4. Verše Da 11,27.29 a 35 používají slovní spojení „jistý čas“. Co nám to chce říci o Boží vládě nad dějinami?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

Z prachu ke hvězdám

Texty na tento týden

Daniel 12

Základní verš

„Prozíráví budou zářit jako záře oblohy, a ti, kteří mnohým dopomáhají k spravedlnosti, jako hvězdy, navěky a navždy.“ (Da 12,3)

Kniha Daniel začíná Nebúkadnesarovým napadením Judska a odvedením zajatců do Babylónu. Celá kniha naopak končí povstáním Michaela, který vysvobozuje Boží lid z Babylónu posledních dnů. Celá kniha Daniel poukazuje na to, že v závěru, v **úplném** závěru, Bůh ve prospěch svého lidu udělá všechno, co je nezbytné pro jeho záchranu.

Jak jsme již viděli, Daniel a jeho společníci zůstávají Bohu věrní a prokazují uprostřed zkoušek a trápení ve vyhnanství jedinečnou moudrost. Podobně to bude i s Božím lidem v době konce, když bude čelit utrpení. Boží následovníci zůstanou věrní – a to zejména tehdy, když nastane „doba soužení, jaké nebylo od vzniku národa až do této doby“ (Da 12,1). Podobně jako Daniel a jeho přátelé v Babylóně projeví moudrost a pochopení. Moudrost nebudou prožívat jen jako osobní ctnost, ale jejím důsledkem bude oddanost a touha vést druhé ke spravedlnosti. Někteří zemrou nebo budou vystaveni smrti a navrátí se do prachu, ale nakonec budou vzkříšeni pro věčnost. Jak říká biblický text: „Mnozí z těch, kteří spí v prachu země, procitnou; jedni k životu věčnému, druzí k pohaně a věčné hrůze.“ (Da 12,2)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

NÁŠ OCHRÁNCE MÍKAEL

V oné době povstane Míkael, velký ochránce, a bude stát při synech tvého lidu. Bude to doba soužení, jaké nebylo od vzniku národa až do této doby. V oné době bude vyproštěn tvůj lid, každý, kdo je zapsán v Knize. (Da 12,1)

Osobní studium

Co úvodní verš naznačuje o událostech na konci času? Jakou roli v nich sehrává Bůh? Jak ti pomáhají verše Ř 8,34 a Žd 7,25 pochopit tento text?

Dosud každá kapitola v knize Daniel začínala zmínkou o panovníkovi pohanské říše. I Da 12 začíná zprávou o vládci, ale na rozdíl od všech předchozích kapitol je tentokrát panovníkem nebeský ochránce, který povstává, aby vysvobodil Boží lid z ruky nepřátel.

Jak již bylo naznačeno při našem studiu Da 10, Míkael je toutéž nebeskou bytostí, která se zjevila Danielovi u řeky Tigris. Tam se zjevil jako nebeský zástupce Božího lidu – velitel nebeského zástupu (Da 8). Na jiných místech knihy Daniel se objevuje jako Syn člověka (Da 7); Kníže a jako pomazaný vévoda (Daniel 9). A proto Míkael, jehož jméno znamená „Kdo je jako Bůh?“, nemůže být nikdo jiný než samotný Ježíš (srov. Zj 12,7).

Je důležité všimnout si načasování Míkela zásahu. Podle Da 12,1 se to děje „v oné

době“. Toto vyjádření odkazuje na období, o kterém se mluvilo v předchozích verších, tedy Da 11,40–45. Je to období, které trvá od pádu papežství v roce 1798 až po vzkříšení na konci času (Da 12,2).

O Míkelaově díle se na základě slovesa „povstane“ popisujícího jeho činnost v Da 12,1 můžeme dozvědět dvě důležité souvislosti. Zaprvé – toto sloveso připomíná krále, kteří povstanou, aby dobývali a panovali, a používá se v první řadě ve vojenském smyslu. Ukazuje, že Míkael jedná jako vojenský velitel, který chrání svůj lid a v posledních etapách velkého sporu ho jedinečným způsobem vede.

Zadruhé – sloveso „povstane“ odkazuje také na zasedání soudu. Míkael „povstane“, aby na nebeském soudu jednal jako Obhájce. Jako Syn člověka přichází před Věkovitého, aby zastupoval Boží lid před vyšetřujícím soudem (Da 7,9–14). Skutečnost, že Míkael povstává, poukazuje na vojenskou a soudní stránku jeho díla. Jinými slovy má pravomoci, které mu umožňují jak porazit Boží nepřátele, tak zastupovat Boží lid před nebeským soudem.

Aplikace

Co pro tebe znamená, že Míkael povstává, aby jednal v tvůj prospěch – dokonce i dnes? Jakou naději ti to dává?

ZAPSÁNI V KNIZE

Bude to doba soužení, jaké nebylo od vzniku národa až do této doby. V oné době bude vyproštěn tvůj lid, každý, kdo je zapsán v Knize. (Da 12,1)

Ta dravá šelma, kterou jsi viděl, byla a není; vystoupí ještě z propasti, ale půjde do záhuby. A užasnou ti obyvatelé země, jejichž jméno není od založení světa zapsáno v knize života, až uvidí, že ta dravá šelma byla a není, a zase bude. (Zj 17,8)

Osobní studium

Čas Míkaelova zásahu je popsán i jako čas soužení, které nelze k ničemu přirovnat. Souvisí to s časem, kdy bude od vzburčeného lidstva odňat Duch svatý. Jako vyjádření Božího hněvu nad národy bude potom na Babylón konce času vylito sedm posledních nádob (Zj 16; Zj 18,20–24) a mocnosti zla se vrhnou na svět. Ellen G. Whiteová o této době soužení píše: „Boží Duch, kterému tvrdošíjně vzdorovali, od nich odstoupil. Nebude je chránit Boží milost a budou vydáni napospas satanu, který pak zavlče obyvatele světa do závěrečné velké doby soužení. Boží andělé přestanou bránit průchodu lidských vášní – uvolní se všechno zadržované napětí. Celý svět bude zatažen do zkázy, jež bude děsivější, než byla zkáza starého Jeruzaléma.“ (GC 614; VDV 397)

Boží lid však bude během tohoto nelehkého času ochráněn. Na předadventním soudu, který se v té době odehrává v nebesích, totiž

Ježíš jako nebeský Velekněz obhájí věrné a jejich jména budou zapsána do Knihy.

Abychom pochopili smysl této Knihy, potřebujeme si uvědomit, že v Bibli se mluví o dvou typech nebeských knih. Jedna obsahuje jména těch, kteří patří Hospodinu. Tato kniha se označuje jako *kniha života* (Ex 32,32; L 10,20; Ž 69,29; Fp 4,3; Zj 3,5; 17,8; 21,27).

Kromě knihy života Písmo mluví o knihách, které jsou záznamem *skutků* (Ž 56,9; Mal 3,16). Jsou to knihy, které se otevírají před nebeským soudem a odhalují postoj každého člověka k Bohu. Jsou to jakési nebeské záznamy nebo databáze, které obsahují jména a skutky každé lidské bytosti. Některým lidem se nelíbí myšlenka, že by měla být jejich jména spolu s jejich skutky zapsána v nebesích. Když jsme však předali svůj život Kristu, naše jména jsou zaznamenána v knize života a naše zlé skutky jsou u soudu vymazány. Tyto nebeské záznamy poskytují před celým vesmírem soudní důkazy, že patříme Kristu, a proto máme právo být v čase soužení ochráněni.

Aplikace

Proč je pouze Kristova spravedlnost, která nám byla přičtena, naší jedinou nadějí na to, že budeme „zapsáni v Knize“? Poděl se o svou odpověď ve vaší skupince sobotní školy.

VZKŘÍŠENÍ

²Mnozí z těch, kteří spí v prachu země, procitnou; jedni k životu věčnému, druzí k pohaně a věčné hrůze. ³Prozíraví budou zářit jako záře oblohy, a ti, kteří mnohým dopomáhají k spravedlnosti, jako hvězdy, navěky a navždy. (Da 12,2.3)

Osobní studium

Uvažuj o úvodním textu, který mluví o vzkříšení. Proč je důležité, že se o této události hovoří u proroka Daniela v souvislosti s dobou konce?

U Daniela nacházíme pravděpodobně nejjasnější starozákonní zmínku o vzkříšení. Při uvažování o těchto verších se můžeme naučit něco velmi důležitého. Zaprvé, jak naznačuje metafora o spánku, v lidském těle „nebydlí“ žádná nesmrtelná duše. Člověk je nedělitelná jednota těla, mysli a ducha. Při smrti člověk přestává existovat a zůstává v nevědomém stavu až do svého vzkříšení. Zadruhé, náš text poukazuje na vzkříšení jako na opačný sled toho, co se děje jako následek hříchu. Vyjádření, které máme v Da 12,2 přeloženo jako „prach země“, zní v originále doslova „zem prachu“ – hebr. *admat-afar*. Tento neobvyklý slovosled nás přivádí zpět do knihy Gn 3,19.

Jen v těchto dvou verších v celém Písmu (Da 12,2 a Gn 3,19) je slovo „zem“ umístěno před slovem „prach“. To naznačuje, že prohlášení o smrti vyřčená při pádu Adama do hříchu ztratí na konci svou platnost a smrt už nebude mít žádnou moc. Jak říká apoštol Pavel s odvoláním na proroka Izajáše: „Smrt je pohlčena, Bůh zvítězil!“ (1K 15,54)

Přečti si verše Ř 8,18 a Žd 2,14.15. Proč se nemusíme bát smrti?

Smrt dnes ničí a končí vše. V Písmu však čteme zaslíbení, že smrt nad věrnými věřícími nebude mít poslední slovo. Smrt je poraženým nepřítelem. Když Kristus zlomil okovy smrti a vzkříšen vstal z hrobu, zasadil smrti osudnou ránu. Proto se dnes můžeme dívat dál, než je dočasná realita. Můžeme se s nadějí dívat na život věčný, který v Kristu přijmeme od Boha. Míkael „povstává“ (Da 12,1) a spolu s ním vstanou všichni, kteří mu patří. Povstanou z „prachu země“, aby svítili jako hvězdy na věčné věky.

Aplikace

Uprostřed naší bolesti a životních zápasů zaznívá zaslíbení o vzkříšení. Potěšuje a povzbuzuje tě toto zaslíbení? Pokud se na to podíváme do důsledků, proč na ničem jiném vlastně nezáleží?

ZAPEČETĚNÁ KNIHA

A ty, Danieli, udržuj ta slova v tajnosti a zapečeť tuto knihu až do doby konce. Mnozí budou zmateně pobíhat, ale poznání se rozmnoží. (Da 12,4)

Řekl jsem vám to nyní předem, abyste potom, až se to stane, uvěřili. (J 14,29)

Osobní studium

Uvažuj o obou verších v úvodu. Proč je kniha Daniel zapečetěna až do doby konce?

V závěru poslední velké části knihy (Da 10,1–12,4) dostává prorok příkaz, aby knihu zapečetil až do doby konce. Jedním dechem pak anděl předpovídá, že „mnozí budou zmateně pobíhat, ale poznání se rozmnoží“ (Da 12,4). Někteří čtenáři knihy Daniel chápou tato slova jako předpověď vědeckého pokroku. Ačkoliv by se dal v textu vidět i takový smysl, kontext naznačuje jiný význam těchto slov. Ono **zkoumání** (hebr. doslova „chodit/běhat/sem a tam“) se totiž vztahuje přímo na knihu Daniel. Když se podíváme do dějin, všimneme si, že kniha Daniel zůstávala po mnoho staletí nepochopeným literárním dílem. A přestože ji mnozí studovali, některá z klíčových naučení a proroctví zůstávala záhadou. Například proročké poselství i o očistění nebeské svatyně, o soudu, o významu symbolu malého

rohu a také časové zarámování daných proroctví – to vše bylo tajemné a nejasné.

Od dob protestantské reformace začalo knihu Daniel studovat stále více lidí. Ale i tak trvalo dlouho, než kniha Daniel odkryla významy, které byly dlouho zahaleny tajemstvím. Jak poznamenala Ellen G. Whiteová: „Po roce 1798 byla však biblická kniha Daniel ‚odpečetěna‘, někteří lidé proroctví pochopili a začali šířit zprávu o blížícím soudu.“ (GC 356; VDV 238) „Na konci 18. a začátkem 19. století se v různých částech světa probudil nový zájem o proroctví knih Daniel a Zjevení. Studium těchto proroctví vedlo k obecně rozšířenému přesvědčení, že druhý příchod Ježíše Krista je blízko. Mnoho vykladačů v Anglii, Joseph Wolff na Středním východě, Manuel Lacunza v Jižní Americe, William Miller v USA a další – ti všichni na základě studia knihy Daniel došli k závěru, že druhý příchod je za dveřmi. Dnes je toto přesvědčení hnací silou celosvětového hnutí.“ (4BC 879)

Aplikace

Uvažuj o velké přednosti, kterou dnes máme, když se můžeme podívat do minulosti a vidět, že se Danielova proroctví o historických událostech naplnila. Jak toto poznání ovlivňuje tvou víru v Boží zaslíbení?

ČEKÁNÍ

⁷I slyšel jsem muže oblečeného ve lněném oděvu, který byl nad vodami veletoku... ⁸Slyšel jsem, ale neporozuměl jsem. Řekl jsem: „Můj pane, jaké bude zakončení toho všeho?“ ⁹Řekl: „Jdi, Danieli, ta-
juplná a zapečetěná budou ta slova až do doby konce. ¹⁰Mnozí se vytříbí, zběhli a budou vyzkoušeni.
Svévolníci budou jednat svévolně; žádný svévolník se nepoučí, ale prozíraví se poučí.

¹³Ty vytrvej do konce. Pak odpočineš, ale na konci dnů povstaneš ke svému údělu.“ (Da 12,7–10.13)

Osobní studium

Přečti si text Da 12,5–13. Jak končí kniha Daniel? Která ze závěrečných myšlenek tě nejvíce oslovuje?

Závěrečné scény knihy Daniel se odehrávají na březích „řeky“, což nás vrací zpět k poslednímu velkému Danielovu vidění, které se odehrálo u řeky Tigris (Da 10,4). Slovo použité ve 12. kapitole však není běžným hebrejským označením pro „řeku“. Hebrejské slovo *jeor* se často používá k označení řeky Nil. To nám připomíná Exodus a naznačuje, že tak jako Hospodin vysvobodil Izraelce z Egypta, zachrání znovu svůj lid na konci dnů.

V závěrečných verších se dozvídáme o třech prorockých časových úsecích. O prvním je řečeno, že se dovrší „k času a časům a k polovině“ (Da 12,7), a je odpovědí na otázku: „Kdy nastane konec těch podivuhodných věcí?“ (Da 12,6) Výraz „podivuhodné věci“ odkazuje na skutečnosti zobrazené ve vidění v Da 11, které bylo jen dalším rozvinutím pro-
roctví v Da 7 a 8. Toto konkrétní časové období je zmiňované na více místech – v Da 7,25 a později ve Zj 11,3; 12,6.14 a 13,5. Jde o prorocké období 1 260 let papežské nadvlády, která

trvala od roku 538 do 1798. A verše Daniel 11,32–35 hovoří o stejném pronásledování, ačkoli nezmiňují časové údaje.

Zbývající dvě časová období – 1 290 a 1 335 dní – odpovídají na otázku: „Můj pane, jaké bude zakončení toho všeho?“ (Da 12,8), kterou klade samotný Daniel muži oblečenému ve lněné roucho. Obě časová období souvisejí s odstraněním „každodenní oběti“, kterou nahradila „ohydná modla pustošitele“. Při studiu osmé kapitoly jsme si ukázali, že „každodenní obět“ (nebo také „ustavičná“) odkazuje na přímelnou službu Ježíše Krista, která byla nahrazena falešným bohoslužebným systémem. Toto prorocké období může začínat v roce 508, kdy franský král Chlodvík I. konvertoval na katolickou víru. Tato důležitá událost vydláždila cestu pro spojení církve a státu, které rozhodujícím způsobem ovlivnilo středověk. Při takovém výkladu pak období 1 290 let končí v roce 1798, kdy byl papež uvězněn z moci francouzského císaře Napoleona. A období 1 335 dní, což je poslední prorocké období zmíněné u Daniela, končí v roce 1843. Bylo to v čase milleritského hnutí a obnoveného zájmu o studium prorocství. Byl to čas očekávání plný naděje na bezprostřední příchod Ježíše Krista.

Aplikace

*V celé knize Daniel můžeme pozorovat dvě věci: pronásledování Božího lidu a jeho zá-
chranu. Jako ti tyto skutečnosti pomáhají zůstat věrným bez ohledu na zkoušky, které
prožíváš?*

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

„Proroctví ukazují řadu událostí, které budou předcházet zahájení soudu. To platí zvláště o biblické knize Daniel. Pán však proroka Daniela vyzval, aby tu část proroctví, která se vztahuje na dobu konce, zavřel a zapečetil, až do doby konce' (Da 12,4). Teprve tehdy – až dospějeme do určené doby – může být hlášáno poselství o soudu, založené na splnění předchozích proroctví. V době konce, jak napsal prorok, budou mnozí zmateně pobíhat, ale poznání se rozmnoží (Da 12,4).

Apoštol Pavel varoval církev, aby neočekávala příchod Ježíše Krista za jeho života. Ten den ‚nenastane‘, napsal, ‚dokud nedojde ke vzpouře proti Bohu a neobjeví se člověk nepravosti‘ (2Te 2,3). Teprve po velkém odpadnutí a dlouhém období vlády ‚člověka nepravosti‘ můžeme očekávat Kristův příchod. ‚Člověk nepravosti‘, nazývaný také ‚tajemství nepravosti‘, ‚syn zatracení‘ a ‚ten hříšný‘, představuje papežství, které – jak předpověděla proroctví – mělo vládnout 1 260 let. Toto období skončilo v roce 1798. Druhý příchod Ježíše Krista nemohl tedy nastat před uvedeným rokem. Pavlovo varování platí pro celé křesťanské období až do roku 1798. Teprve po tomto datu má být hlášáno poselství o Ježíšově druhém příchodu.“ (GC 355.356; VDV 237)

Otázky k rozhovoru

1. Jakému nebezpečí se vystavujeme, když stanovujeme přesná data závěrečných událostí, nebo dokonce druhého příchodu Krista? Jaký vliv může mít na víru lidí zjištění, že takto stanovené termíny nebyly správné? Jaký důležitý prorocký princip nacházíme v Kristových slovech ve verši J 14,29? Jak vám tento text pomáhá pochopit význam proroctví pro náš duchovní život a jak nás chrání před pádem do pastí různých falešných předpovědí?
2. Uvažujte společně o vašich odpovědích na závěrečnou otázku v pondělní lekci. Proč je pravda o Kristově spravedlnosti naší jedinou nadějí na to, že budeme „zapsáni v Kniže“? Jakou naději bychom měli, nebýt Krista a jeho oběti?

Praktický závěr

- Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?

Podněty k modlitbám

- Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.
- Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?
- Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:

_____	_____
_____	_____
_____	_____

POUŽITÉ ZKRATKY

Biblické překlady

Standardně je v lekcích Průvodce studiem Bible používán Český ekumenický překlad (ČEP). Pokud je použit jiný překlad, je u odkazu verše uvedena následující zkratka:

B21 Bible, překlad 21. století

BK Bible kralická

ČSP Český studijní překlad

SNC Slovo na cestu

Díla Ellen G. Whiteové

U českých překladů knih Ellen G. Whiteové je uváděno nejnovější vydání z nakladatelství Advent-Orion.

Zkratka	Anglický název	Zkratka	Český překlad
DA	The Desire of Ages	TV	Touha věků
Ed	Education	VYCH	Výchova
GC	The Great Controversy	VDV	Velké drama věků

Zkratka	Anglický název
FW	Faith and Works
HP	In Heavenly Places
MR	Manuscript Releases
SL	The Sanctified Life
SR	The Story of Redemption

Další materiály

Zkratka	Anglický název
BC	The Seventh-day Adventist Bible Commentary

Vážení a milí přátelé,

často jsme v pokušení číst biblické knihy s určitým předporozuměním. Není divu, že jméno pisatele – Daniel – posune naše přemýšlení do oblasti prorocství. Nicméně i v kapitolách této knihy najdeme příběhy lidí, které nejsou zcela nepodobné příběhům našim.

Je dáno Boží genialitou, že umí na pozadí prorocké vize rozvinout i konkrétní obrazy lidských zápasů, hledání, proher i vítězství.

Daniel byl člověkem, který uměl velmi odpovědně a citlivě propojit svůj osobní život otroka, odvěčeného do pohanského světa, s životem svobodného člověka, který chce nadále sloužit svému Bohu. Daniel uměl i v komplikované situaci vždy poctivě hledat cestu, kterou měl pro něj Bůh připravenou.

Někdy Bůh potřebuje od svých učedníků více než finanční nebo hmotné dary, potřebuje od nich poctivý a opravdový život na místě, kam je postaví. Daniel se ocitl v situaci, která pro něj byla velmi komplikovaná, ale snažil se udělat vše pro to, aby mohl být užitečný pro Hospodina a pro lidi, mezi kterými žil. Každý z nás se rozhoduje sám za sebe, ale můžeme si také vzájemně pomoci a podporovat se v dobrých věcech, které nám Bůh připravil.

Marek Škrla, hospodář Česko-Slovenské unie

Církev adventistů sedmého dne financuje většinu svých projektů z vlastních zdrojů prostřednictvím různých sbírek. Každou sobotu proběhnou v našich shromážděních sbírky dvě. Jedna je určena na provoz místního sboru a druhá na podporu různých celosvětových misijních projektů.

Přehled tematických sobot a sbírek v roce 2020 lze využít při plánování bohoslužeb v tomto roce.

Všem dárcům bych chtěl poděkovat za jejich ochotu podporovat práci církve v naší zemi i v prostoru světa kolem nás.

Informace pro pokladníky sborů – misijní sbírky jsou odesílány na účet příslušného sdružení. První část variabilního symbolu je ve sloupci VS, druhá část variabilního symbolu je přidělené číslo sboru.

Plán tematických sobot, týdnů a sbírek v roce 2020			
	Téma soboty	Sbírka	VS
Leden			
4. 1.	Den modlitby a půstu		
11. 1.	Den zdraví		
18. 1.	10 dní modliteb za vylití Ducha svatého (8.–18. 1.)		
18. 1.	Den náboženské svobody	Sbírka DNS	4
25. 1.			
Únor			
1. 2.	Den osobní evangelizace		
8. 2.			
15. 2.	Národní týden manželství (8.–15. 2.)		
22. 2.			
Březen			
7. 3.	Modlitební den žen		
14. 3.	Den adventistického rádia, sbírka pro Mediální centrum	Sbírka MC	9
21. 3.	Den dětí		
28. 3.	Modlitební týden mládeže (21.–28. 3.)	Sbírka MTM	110
28. 3.	Den křesťanského vzdělávání		
28. 3.	Sbírka 13. soboty pro Interevropskou divizi	Sbírka 13. soboty	13